

НОРМАТИВНА УРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И УСТОЙЧИВИТЕ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ) В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Проект GF/2732-02-4454

**София, септември 2004 г.
Актуализация, май 2005 г. и юни 2006 г.**

Заглавие:	Национално законодателство за управление на Химичните вещества и Устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България
Изпълнител на проекта	Министерство на околната среда и водите, Република България
	Министерство на околната среда и водите Ул. "Уилям Гладстон" 67 Гр. София 1000 www.moew.government.bg
	Нормативната уредба за управление на химичните вещества и УОЗ е систематизирана като част от български под-проект GF/2732-02-4454, разработван в рамките на международен пилотен проект GEF/UNEP:GF/2732-02-4452 "Development of 12 pilot country NIPs for the management POPs" от екип от експерти на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и консултанти от „Балкански научно-образователен център по екология и опазване на околната среда" (БНОЦЕООС), София.
	Настоящото електронно издание е одобрено от Национален координационен комитет (НКК) на 15 декември 2004 г. и актуализирано през юни 2006 г. след разработването на Националния план за действие за управление на УОЗ в Република България, одобрен от НКК на 23 март 2006 г.
Ръководител на проекта:	Д-р Джевдет Чакъров Министър на околната среда и водите
Национален координатор	проф. Георги Антов, дмн
Експерти МОСВ	Светла Крапчева, началник отдел „ОКУОХВ" в МОСВ e-mail: krapc@moew.government.bg
	инж. Цветанка Димчева, гл.експерт в МОСВ e-mail: dimcheva@moew.government.bg
Консултанти БНОЦЕООС	Проф. д-р инж. Иван Домбалов, директор БНОЦЕООС, София e-mail: dombalov@uctm.edu Доц. д-р инж.Екатерина Тодорова, ЛТУ, София e-mail: ektodorova@mail.bg инж.еколог Евгени Соколовски, ХТМУ, София e-mail: sokolovski@abv.bg
Международна Изпълнителна Агенция:	Програма за околна среда на Обединените Нации UNEP Chemicals, International Environment House 15 Chemin des Anémones CH-1219, Châtelaine Geneva, Switzerland www.chem.unep.ch
Международен ръководител на пилотния проект GEF/UNEP: GF/2732-02-4452	Dr.David Piper, Task Manager "POPs enabling activities", Division of GEF Coordination UNEP Chemicals, e-mail: Dpiper@chemicals.unep.ch
	<i>Всчки права запазени</i>
	<i>Първо издание, Септември 2004 г.р София, Актуализация, май 2005 г.</i>
	<i>Допълнено и актуализирано електронно издание, юни 2006 г., София</i>

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ПРОФИЛ	7
1. ЗАКОНОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НЕРЕГУЛАТОРНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И УОЗ	7
1.1. Общ преглед на националното законодателство за управление на химичните вещества и препарати	7
1.2. Нормативна база за управление на Устойчиви органични замърсители (УОЗ)	22
1.3. Обобщено описание на основните правни инструменти, свързани с химичните вещества	25
2. МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ	54
3. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО КАТЕГОРИИ НА УПОТРЕБА НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЕТАПИТЕ ОТ ТЕХНИЯ ЖИЗНЕН ЦИКЪЛ	55
3.1. Химични вещества и препарати	55
3.2. Устойчиви Органични Замърсители (УОЗ)	60
4. ОБОБЩЕНО ОПИСАНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОДХОДИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА КОНТРОЛ И УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ	62
4.1. Забранени или строго ограничени Химични вещества и Препарати	63
4.2. Други механизми за управление на химичните вещества и препарати	65
5. НОРМАТИВНА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМИРАНост НА РАБОТНИЦИТЕ И ОБЩЕСТВЕННОСТТА	66
5.1. Законодателство, свързано с осигуряване на здравословни и безопасни условия при работа с хим. агенти	68
5.2. Законодателство във връзка с намаляването на риска за здравето на населението и предотвратяване въздействието на химичните вещества и препарати върху околната среда	70
5.3. Други начини за осведомяване на обществеността	73
II. НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УОЗ	76
6. ЗАКОНОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НЕРЕГУЛАТОРНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)	77
6.1. Институционална и политическа рамка	77
6.2. Международни договори и задължения	86
6.3. Описание на съществуващо законодателство относно УОЗ	93
7. Ключови подходи и процедури за управление УОЗ, включително прилагане на изискванията и мониторинг	100
8. Съществуваща Нормативна База по Категории УОЗ	108
8.1. УОЗ пестициди	108
8.2. Полихлорирани бифенили (ПХБ)	113
8.3. Диоксини/фурани, полихлорирани бифенили и Хексахлорбензен в емисии	114

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЕЦ	Атомна електроцентрала
АЕБТРИ	Асоциация на българските предприятия за международни превози и пътища
АПК	Агропромишлен комплекс
АСК	Агенция за следприватизационен контрол
АЯР	Агенция за ядрено регулиране
БАН	Българска академия на науките
ББ куб	Стоманено-бетонен контейнер за съхранение на опасни химични вещества
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
БДЖ	Български Държавни Железници
БД	Басейнова дирекция
БДС	Български държавни стандарти
БКХП	Българска камара на химическата промишленост
БНОЦЕООС	Балкански научнообразователен център по екология и опазване на околната среда
БСК	Българска стопанска камара
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ВЕЦ	Водоелектрическа Централа
ВУЗ	Висше учебно заведение
ГДР	Германска демократична република
ГУ"М"	Главно управление "Митници"
ДА"ГЖ"	Държавна агенция "Гражданска защита"
ДВ	Държавен вестник
ДДД	Дневно допустими дози
ДДТ	Дихлордифенилтрихлороетан
ДДД/ДДЕ	Метаболити на ДДТ
ЕАОС	Европейска агенция по околна среда
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕП	Екологичен праг
ИА"БСА"	Изпълнителна агенция "Българска служба по акредитация"
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
КАТ	Контрол на автомобилния транспорт
КОС	Служба контрол на общоопасните средства
КПКЗ	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
КР	Комплексни разрешителни
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЕЕС	Междуведомствен експертен екологичен съвет
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МДОС	Максимално допустими остатъчни съдържания
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗГ	Министерство на земеделието и горите
МК	Междуведомствена комисия
МО	Министерство на отбраната
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МФ	Министерство на финансите
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
НЕК	Национална Електрическа Компания
НИЛС	Национален институт за лекарствени средства
НПДУУОЗ	Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители
НСИ	Национален Статистически Институт
НВМС	Национална ветеринарно-медицинска служба
НСРЗ	Националната служба за растителна защита
НСРЗКА	Националната служба за растителна защита, карантина и агрохимия
НФООС	Националният фонд за опазване на околната среда
НЦХМЕХ	Национален център по хигиена, медицинска екология и хранене

НЦООЗ	Национален център по опазване на общественото здраве (ново име на НЦХМЕХ)
НЦЗИ	Национален център по здравна информация
НЦРРЗ	Национален център по радиология и радиационна защита
НРПЗ	Национален регистър на професионалната заболеваемост
НЗОК	Национална здравно осигурителна каса
НСПАБ	Национална служба по пожарна и аварийна безопасност
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПДС	Пределно допустими стойности
ПЗ	Праг на замърсяване
ПКЗНБАК	Постоянна комисия за защита на населението от бедствия, аварии и катастрофи
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПРЗ	Продукти за растителна защита
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПХБ	Полихлорирани бифенили
ПХДФ	Пентахлордифенил
ПХДД/Ф	Полихлорирани дибензодиоксини/фури
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РЦЗ	Районен център по здравеопазване
СТМ	Служба за трудова медицина
СССР	Съюз на Съветските Социалистически Републики
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТКЗС	Трудово кооперативно земеделско стопанство
ТХДФ	Трихлордифенил
УОЗ	Устойчви Органични Замърсители
ХЕИ (РИОКОЗ)	Хигиенно-епидемиологична инспекция (Регионална инспекция по опазване и контрол на общественото здраве)
ХД	Хлордифенил
ХХБ	Хексахлорбензен
ЧССР	Чехословашка Социалистическа Република
b.m.	Телесна маса
FAO	Организацията по храните и селското стопанство на ООН
GC	Газхроматограф
GEF	Глобален фонд по околна среда
IARC	Международна агенция за изследване на рака
ICE	Международна система за реагиране в случаи на авария
ISO	Международна организация за стандартизация
LC	Летална концентрация
LD	Летална доза
MDL	Праг на откриваемия минимум
TEQ	Токсичен еквивалент
UNEP	Програма на ООН по околна среда
UNIDO	Организация на ООН за промишлено развитие
WHO	Световна здравна организация

НОРМАТИВНА УРЕДБА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА
И УСТОЙЧИВИТЕ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

София, септември 2004 г.
Актуализация, май 2005 г. и юни 2006 г.

I. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ПРОФИЛ

1. ЗАКОНОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НЕРЕГУЛАТОРНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И УОЗ

В настоящата глава е направен преглед на съществуващите законови и подзаконови нормативни актове, съставляващи националната система за управление на химичните вещества и препарати и оценка на тяхното прилагане. Представени са компетенциите на отговорните институции и механизмите за управление на химичните вещества и препарати, попадащи в обхвата на действие на конвенции и международни споразумения, по които Република България е страна. Направена е кратка характеристика и на свободните инициативи в страната, целящи подобряване на контрола и намаляване на риска за околната среда и хората от химичните вещества и препарати.

Р България е хармонизирала националното си законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis communautaire*) в областта на околната среда и управлението на химичните вещества и препарати.

1.1. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

В таблица 1 е поместен списък на нормативните актове, чрез които се осъществява управлението на химичните вещества и препарати в Р България. Предоставена е информация относно обхвата и целите на нормативните актове, както и министерствата или ведомствата, отговорни за тяхното изпълнение и прилагане.

Таблица 1 Информация за съществуващите нормативните актове, регламентиращи управлението на химичните вещества и препарати

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
1	2	3	4
ОБЩИ			
1.Закон за опазване на околната среда (ЗООС), обн., ДВ, бр.91/2002г., погр., ДВ бр.98/2002г., изм., ДВ бр.86/2003г., доп., ДВ бр.70/2004г., в сила от 1.01.2005г.	МОСВ РИОСВ, ИАОС, БД, НП Областни управители и кметове на общини	Всички категории химични вещества и препарати в обхвата на: - ОВОС съгласно списъка на Приложение №1 и Приложение №2 към чл.81, ал.1, т.2 от ЗООС; - Предотвратяване на големи аварии в съответствие със списъка на Приложение №3 към чл.103 от ЗООС; - Производство в промишлен мащаб чрез химическа обработка на вещества или групи вещества от списъка в раздели 4.1 - 4.6 .от Приложение №4 към чл.117, ал.1 на ЗООС- Комплексни разрешителни.	Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) от технологии и дейности с химични вещества; Предотвратяване, ограничаване и контрол на промишленото замърсяване: - предотвратяване на големи аварии при работа с определени опасни химични вещества; чрез въвеждане на система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда; - комплексни разрешителни; Определяне на граничните стойности на химичните замърсители; Програмиране и осъществяване на мониторинг.
2. Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и Правилник за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г.	Междуведомств ен съвет и Междуведомств ена комисия съгласно чл.5, ал.2 от закона и МВР, МИ и Агенция “Митници”	Всички категории химични вещества и препарати, посочени в Списъка на оръжието и на стоките и технологиите с възможна двойна употреба, приет с ПМС №69/31.03.2004г., ДВ, бр.35/2004г.	Урежда условията и реда за извършване на външнотърговска дейност с химични вещества и препарати с възможна двойна употреба и контролът на държавата върху тези дейности.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
3. Закон за контрол на наркотичните вещества и прекурсорите, ДВ 30/02.04.1999, изм. доп. ДВ 120/29.12.2002, в сила 29.12.2002, посл. изм. ДВ 56/20.06.2003	МЗ, МИ, МВР, Национален съвет	Наркотични вещества и прекурсори	Урежда организацията, правомощията и задачите на държавните органи, осъществяващи контрол върху производство, преработване, търговия, употреба, съхранение, внос, износ, транзит, пренасяне, превозване и отчетност, както и мерките срещу злоупотреби и незаконен трафик на наркотичните вещества и прекурсорите.
ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ			
1. Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (ЗЗВВХВП), Обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.	МОСВ, МЗ, МЗГ	Обхваща всички категории опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария, с изключение на химичните вещества и препарати, пускането на пазара, търговията, вносът, износът и употребата, на които са обект на специални закони в съответствие с чл.3 от ЗЗВВХВП.	ЗЗВВХВП урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа, съхранението и употребата на химични вещества и препарати, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които ги пускат на пазара, търгуват, съхраняват, употребяват, внасят или изнасят, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда. Законът се прилага и за химичните вещества и препарати, разположени на територията на Република България в свободни зони.
2. Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002, ДВ, бр.5/ 2003г., в сила от 01.01.2004 г; изм и доп., ПМС №174/19.07.2004 г., ДВ 66/2004 г., в сила от 01.01.2005г.	МЗ, МЗГ	Обхваща всички категории опасни химични вещества и препарати на територията на страната, с изключение на тези, пускането на пазара, търговията, вносът, износът и употребата на които са обект на специални закони в съответствие с чл.3 от ЗЗВВХВП.	Определя реда и начина за класифициране на съществуващи и нови химични вещества и препарати, изискванията за опаковане и етикетиране на опасни химични вещества и препарати, допълнителните изисквания при пускане на пазара на опасни химични вещества и препарати, предназначени за професионална употреба, както и критериите за избор на

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
			алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химичен препарат, което може да се изпише върху етикета на този препарат.
3. Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, ПМС № 137/03.07.2002 , ДВ, бр. 67/2002 г., посл. изм. ДВ 110/17.12.2004 г.	МОСВ	Нови химични вещества, произведени или внасяни на територията на Р България, самостоятелно или като част от препарати.	Определя реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, изискванията за съдържанието и формите на нотификационните документи, както и правата и задълженията на нотификаторите и на компетентния орган.
4. Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, ПМС № 131/01.07.2002 г., ДВ, бр. 67/2002 г., посл. изм. ДВ 110/17.12.2004 г.	МОСВ, МЗ	Всички нови химични вещества, нотифицирани съгласно глава III от ЗЗВВХВП.	Определя методиката за извършване на окончателната оценка на риска за човека и околната среда от въздействието на нови химични вещества.
5. Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002г., обн., ДВ, 66/2002г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС №161/12.07.2004 г., обн., ДВ, 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.	МОСВ	Опасните химични вещества и препарати, в списъка на Приложение №1 към Наредбата, които са забранени или строго ограничени за употреба в страната.	Определя правата и задълженията на физическите и юридическите лица и изискванията към режима на внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Р България.
6. Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, ПМС № 130/01.07.2002, ДВ, 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г.; изм. и доп., ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г.	МОСВ, МЗ	Опасните химични вещества, препарати и продукти, включени в Приложение №1 към Наредбата.	Определя опасните химични вещества и препарати, чиято търговия и употреба са забранени или ограничени с цел опазване на човешкото здраве и околната среда, с изключение на транзитно превозваните през територията на Република България и подлежащи на митнически контрол опасни химични вещества и препарати от Приложение №1 които не се обработват или преработват на територията на страната или са предназначени за аналитични изследвания, за научноизследователска дейност

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
7. ПМС № 38/17.05.1977 г. за опазване на магистралните нефтопроводи, газопроводи, техните отклонения и линейни съоръжения на територията на Р България, ДВ 63/2000 г., изм.доп., ДВ, бр.97/2002 г.	МЕЕР, НСПАБ	Нефт и нефтопродукти, транспортирани чрез тръбопроводи	Определя реда и изискванията за опазване на нефтопроводите и газопроводите
8. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ПМС № 131/13.07.2000 г., ДВ 59/2000 г.	МОСВ	Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.	Определя условията и реда за съхраняване, третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти от електро и топлоцентралите.
9. Наредба за резерви от енергийни горива, ПМС №165/03.08.2000г., ДВ 66/2000 г.	МЕЕР, ДА“Ефективна енергийност”	Различни видове енергийни горива	Определя условията и реда за набирането и поддържането на резервите от енергийни горива за производство на електрическа и/или топлинна енергия и за осъществяването на контрол върху тези резерви.
10. Наредба № 3 за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, ДВ 17/1984 г.	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали.	Определя пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, които могат директно или косвено да увредят здравето на човека.
11. Наредба № 3 за проектиране на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ 24/1995 г.	МРРБ, МЕЕР	Газови горива и природен газ	Определя техническите изисквания за проектиране на системи за газоснабдяване в сгради, работещи с природен газ.
12. Наредба № 4 за контрол и приемане на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ 24/1995 г.	МРРБ, МЕЕР	Газови горива и природен газ	Определя техническите изисквания за системи за газоснабдяване в сгради, работещи с природен газ.
13. Наредба за реда и начина за внос на азбест и азбестосъдържащи материали на територията на Република България, обн., ДВ, бр. 98/1993 г., изм. и доп., бр. 83/2003 г.	МЗ	Азбест и азбестсъдържащи материали и изделия	Определя реда и начина за внос на азбест и материали, съдържащи азбест на територията на РБългария.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
14. Наредба №5/15.04.2003г. за предотвратяване и намаляване на замърсяването на околната среда с азбест, ДВ бр. 39/2003 г.	МОСВ	Азбест и азбестсъдържащи материали и изделия	Определя изискванията за предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с азбест
15. Наредба за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или ограничаване последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003г., в сила 01.01.2004 г.	МОСВ ДА"ТЗ", МВР, НСПАБ, МЗ, ДАСМ, областни управители и кметове на общини	Всички опасни химични вещества в количества, равни или по-големи от посочените в Приложение №3 към чл.103 от ЗООС.	Определя условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества.
16. Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.	МОСВ, МИ, МТС, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества (ЛОС), емитирани при съхраняване, товарене и разтоварване на бензини.	Определя изискванията за предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с летливи органични съединения, въвежда норми за допустими концентрации на ЛОС.
17. Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения, ПМС № 62/12.03.2003, ДВ 26/2003 г., попр., бр. 29/2003 г.	МОСВ, ИАОС РИОСВ, БД	Групи химични вещества и препарати от списъка в раздели 4.1-4.6 .от Приложение №4 към чл.117, ал.1 на ЗООС.	Определя условията и реда за издаването на разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения; съдържанието и формата на необходимите документи; отчетите за емисии на опасни вещества.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
ЗДРАВЕН РИСК			
1.Закон за здравословни и безопасни условия на труд, ДВ 124/1997г., изм., бр. 114/2003г., в сила 31.01.2004 г., изм. и доп. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.	МТСП, МЗ, ИА "ГИТ" Областни инспекции по труда	Всички категории химични вещества в работната среда.	Определя правата и задълженията на: държавата, работодателите, работниците и служителите, частните фирми и други организации, за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в обекти, производства, процеси, дейности, работни места и при работното оборудване, в процеса на проектирането, изграждането, реконструкцията, модернизацията, въвеждането им и процеса на тяхната експлоатация, както тяхното поддържане, ремонт и извеждане от действие .
2. Закон за здравето, обн. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005г.	МЗ, РИОКОЗ, НЦРРЗ	Всички категории опасни химични вещества и препарати, имащи значение за здравето на човека.	Урежда и съдейства за създаване на благоприятни условия за хармонично физично и духовно развитие и дълготраен активен живот на гражданите, както и за подобряване възпроизводството на населението.
3.Наредба № 5/11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ 47/1999 г.	МТСП, МЗ Главна инспекция по труда	Всички категории химични вещества, представляващи риск за здравето на човека при осъществяване на трудова дейност.	Определя реда, начина и честотата на извършване на оценка на риска от работодателя с цел опазване здравето на работниците и служителите.
4. Наредба № 7/25.05.1992г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, ДВ 46/1992г., изм. доп., бр.20/1999 г.	МЗ	Всички категории химични вещества и препарати съгласно посочените в наредбата производствени дейности.	Определя изискванията и нормите за осигуряване здравна защита на селищната среда и реда за определяне на здравно-защитни зони.
5.Наредба № 8/24.04.1987г. за безплатната предпазна храна на работниците, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици, ДВ 58/1993 г.	МЗ, МТСП, МТС	Всички категории химични вещества и препарати, посочени в приложенията към наредбата, опасни за здравето на човека.	Определя изискванията, вида и количеството на безплатната предпазна храна на работниците, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
6. Наредба № 13/30.12.2003г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, ДВ 8/2004, в сила 31.01.2005 г.	МТСП, МЗ, Областни инспекции по труда, Служби по трудова медицина	Списък от вредни и опасни химични вещества	Определя задълженията на работодателите по отношение запазване здравето на работниците и граничните стойности на вредни и опасни химични вещества в въздуха на работната зона.
7. Наредба № 27/17.08.2005г. за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.	МЗ	Химични вещества и препарати, имащи значение за здравето на населението съгласно списъка на приложение №1 към наредбата.	Определя реда и условията за издаване на санитарно разрешително за внос, както и санитарно заключение за реализация на стоките от приложение №1, имащи значение за здравето на населението, допускани в страната след регистрация и издаване на санитарно разрешително.
8. Наредба № 28 за устройство и безопасна експлоатация на съдове, работещи под налягане, ДВ 16/1980г., изм. ДВ 101/1992г.	ДАМТН, ДАСМ	Втечени газове под налягане съгласно списъка на приложение №2 към чл.115 и чл.118, ал.1 от наредбата.	Определя изискванията към стените на съдове, работещи под налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.
9. Наредба № 29 за устройство и безопасна експлоатация на парните и водогрейните котли с ниско налягане, ДВ 27/1980 г.	ДАМТН, ДАСМ	Водна пара и гореща вода	Определя изискванията към стените на съдове, работещи с ниско налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.
10. Наредба № 30/30.05.1994г. за технически надзор на котли с високо налягане, ДВ 50/1994 г., доп. изм., бр. 35/1996 г.	ДАМТН,	Водна пара	Определя изискванията към стените на котлите с високо налягане; правилата за безопасна работа и технически контрол, задълженията и правата на контролните органи.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
11. Наредба № 7/23.09.1999 г. за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, ДВ 88/1999г., изм., бр. 37/2004г., изм. и доп., бр. 88/2004 г.	МТСП, МЗ	Всички химични вещества и препарати, вредни и опасни за здравето на човека	Определя минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване.
12. Наредба № 10/26.09.2003г. за защита на работещите от рисковете, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, ДВ 94/2003г., изм., бр.8/2004 г.	МТСП, МЗ	Всички категории мутагени и канцерогени.	Урежда мин. изисквания за защита на работещите от съществуващи и потенциални рискове за здравето и безопасността при експозиция на канцерогени или мутагени при работа.
13. Наредба за защита на работниците от рисковете, свързани с експозиция на азбест при работа, 2003 г.	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Азбест	МЗ издава разрешение за разрушаване или демонтаж на азбест и/или азбестсъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби.
14. Наредба № 31/29.07.2004г. за максимално допустимите количества замърсители в храните, издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 88/2004 г.	МЗ, ХЕИ (РИОКОЗ)	Вредни химични вещества, съдържащи се в хранителни продукти съгласно Приложение №1 към чл.9, ал.1 на наредбата.	Определя максимално допустимите количества замърсители в храните и изискванията към методите за вземане на проби и методите за анализ, прилагани при провеждането на държавния контрол на храните за съдържание на замърсители.
15. Наредба за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.	МЗ	Детергенти	Определя реда и начина за пускане на пазара на детергенти.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
16. Правилник за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ПМС №18/23.01.1998г., ДВ 13/1998г., изм., бр. 3/2000г., бр. 22/2001г., изм.и доп., бр. 15/2003г.	Министерски съвет, Постоянна комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към Министерския съвет, ДА "ГЗ"	Рискови вещества и материали.	Урежда организацията, основните функции и задачите на държавните органи, органите на местно управление и местната администрация, както и на търговските дружества и едноличните търговци, работещи с рискови вещества и материали, извършващи дейности в рискови условия или създаващи потенциална опасност за работниците, служителите, населението и околната среда, с цел недопускане, намаляване и ликвидиране на последствията при възникване на бедствия, аварии и катастрофи в мирно време.
17. Наредба № 2 за защита от аварии при дейности с опасни химични вещества, ДВ 100/11.12.1990 г.	МЗ, МОСВ, МТСП, МИ, МО, МВР, ДА "ГЗ"	Химични вещества и химични отпадъци, създаващи опасност от възникване на аварии съгласно Приложение №1 и Приложение №2 към чл.2, ал.2 на наредбата.	Осигурява защитата на хората, материалните ценности и околната среда от аварии при производството, търговията, съхраняването, обработването, превозването, използването и контрола на опасни химични вещества и техни съединения и смеси.
18. Наредба № 8/02.06.1992г. за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ 49/02.06.1992 г.	МЗ, МЗГ, МО, МВР, МТС	Биоциди	МЗ организира, ръководи, координира и контролира дейностите, свързани с вноса на биоциди и тяхното производство в страната. ХЕИ(РИОКОЗ) контролира пазара на биоциди.
19. Списък на разрешените за употреба в Р България препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация	МЗ	Препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация	Издава се ежегодно от МЗ.
20. Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита в Р България и регистрираните торове и подобрители на почвата, издаван на основание чл.20, ал.1 от Закона за защита на растенията	МЗГ, Национална служба за растителна защита	Продукти за растителна защита и торове и подобрители на почвата	Издава се ежегодно от МЗГ.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
ЗЕМИ И ПОЧВИ			
1. Закон за опазване на почвата от замърсяване , обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.	МОСВ, МЗ, МЗГ	Селектирани опасни химични вещества, вредни за здравето на човека и околната среда.	Определя мерките за предпазване на почвите от замърсяване, правата и задълженията на държавните контролни органи и земеделските стопани.
2. Закон за опазване на земеделските земи , бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.	МЗГ, МЗ, МОСВ Комисия за земеделските земи, назначена от МС	Определени опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата-пестициди, торове, промишлени или битови отпадъци, биологично активните вещества.	Определя мерките за предпазването от увреждане, както и за възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и определя условията и реда за промяна на тяхното предназначение. Урежда правата и задълженията на държавните контролни органи и земеделските стопани.
3. Наредба № 3 г. за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.	МОСВ, МЗ, МЗГ	Селектирани опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата: тежки метали (олово, мед и цинк) и хербициди, инсектициди и фунгициди	Определя и въвежда ПДК за определени вредни химични вещества и препарати в почвата.
4. Наредба № 26/02.10.1996г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, ДВ 89/1996, изм. доп., бр. 30/2002 г.	МЗГ, МОСВ	Определени опасни химични вещества и препарати с вредно въздействие върху почвата	Определя изискванията за рекултивация на нарушени терени и подобряване на слабо продуктивни земи.
5. Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002г., ДВ 93/2002г., изм., бр. 114/2003г., в сила 01.01.2005 г.	МЗГ, НСРЗ	Активни вещества и продукти за растителна защита	Урежда условията и реда за разрешаване на продукти за растителна защита.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
6. Наредба № 32/09.07.2001г. за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г.	МЗГ, НСРЗ	- ПРЗ - инсектициди, акарициди, родентициди, нематоциди, фунгициди, хербициди, дефолианти, десиканти, феромони; растежни регулатори, микроторове; атрактанти и репеленти; биопрепарати; подобрители, утежнителни, антиизпарители, предназначени за подобряване действието на използваните продукти за растителна защита. - Торове и хранителни среди;.	Урежда реда и начина на контрол на химичните и биологичните замърсители на растенията и растителните продукти; биологичното изпитване, регистрацията и контрола на продукти за растителна защита, минерални и органични торове и подобрители, контрола на съдържанието на химични замърсители в почвите и водите за поливане.
7. Наредба за специалните изисквания за състав, опаковка, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, приета с ПМС № 5/16.01.2003 г., ДВ 10/2003 г.	МЗГ, НСРЗ	Торове	Определя специалните изисквания за състав, опаковка, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, предлагани за употреба в страната.
АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ			
1. Закон за чистотата на атмосферния въздух , Обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.	МОСВ, РИОСВ, общински органи, МЗ, НИМХ, МВР, МТС	Химични вещества-замърсители на атмосферния въздух	Определя показателите и нормите за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите, правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, както и контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
2. ПМС № 254/30.12.1999г. за контрол и управление на вещества, които нарушават озоновия слой; Наредба за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой, Обн., ДВ, бр. 3/2000г., в сила от 1.01.2000г., изм. и доп., бр. 96/2002г., в сила от 1.01.2003г.	МОСВ, РИОСВ	Химични вещества, нарушаващи озоновия слой	Определя правилата за внос и износ, пускане на пазара, употреба, рециклиране и обезвреждане на вещества, които нарушават озоновия слой
3. Наредба № 2/19.02.1998 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., посл. изм. ДВ 93/2003 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух, определени с приложения 1-6 към наредбата.	Определя нормите за допустими емисии на опасни химични замърсители, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници.
4. Наредба № 3/25.02.1998 г. за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната, ДВ 51/1998 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух,	Определя условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната.
5. Наредба № 6/26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999, изм. доп., бр. 52/2000г. и бр. 93/2003 г.	МОСВ, РИОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	Определя процедурите и методите за измерване на емисиите на вредни химични вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници.
6. Наредба № 7/03.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, ДВ 45/1999г., в сила 01.01.2000г.	МОСВ, РИОСВ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	Въвежда условията, реда и начина за управление качеството на атмосферния въздух; лимитира концентрацията на озон в атмосферния въздух.
7. Наредба № 8/03.05.1999г. за норми за озон в атмосферния въздух, ДВ 46/18.05.1999 г.	МОСВ, РИОСВ, МЗ	Озон в атмосферния въздух.	Определя граничните стойности на озон в атмосферния въздух с цел опазване от вредното въздействие на здравето на човека и околната среда.
9. Наредба № 14/23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.	МЗ, МОСВ	Вредни химични вещества, замърсители на атмосферния въздух, определени с Приложение №1 към чл.2, ал.1 от наредбата.	Определя граничните стойности на вредни химични вещества в атмосферния въздух.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
10. Наредба № 10/06.10.2003 г. за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.	МОСВ, МИ, МЕЕР, МРРБ, МЗ	Серен диоксид, азотни оксиди и общ прах	Определя норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, които са предназначени за производство на енергия.
11. Наредба № 7/21.10.2003 г. за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/2003 г., в сила 01.01.2004 г.	МОСВ, МИ, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества определени с Приложения №1 и 2 към чл.2, ал.1 на наредбата.	Определя норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, с оглед предотвратяване или намаляване на преките и косвените въздействия върху околната среда от образуваните емисии, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве.
12. Наредба за изискванията на качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол, приета с ПМС № 156/15.07.2003г., ДВ 66/2003 г., в сила 01.10.2003 г.	МОСВ, ДАМТН, МИ	Олово, сяра и други опасни химични замърсители	Определя техническите изисквания за качеството и нормите за течните горива, условията, реда и начина на контрол.
13. Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.	МОСВ, МИ, МТС, МРРБ, МЗ	Летливи органични вещества	Определя изискванията за намаляване емисиите от летливи органични вещества при съхранение, товарене, разтоварване и транспорт на бензини, включително при технологични операции, свързани с товарене или разтоварване на подвижни цистерни за превоз на бензини между терминалите или между терминалите и бензиностанциите.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
ВОДИ			
1. Закон за водите, обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ, МЗГ, МЕЕР, МТС, МО	Опасни химични вещества, замърсители на водите	Урежда собствеността и осигурява единно и балансирано управление на водите и водните ресурси на територията на Р България в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната.
2. Наредба № 1/07.07.2000г. за проучването, ползването и опазването на подземните води, ДВ 57/2000 г., попр., бр. 64/2000 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ	Опасни химични вещества в подземните води определени в Приложения №1 и 2 към чл.2, ал.1, т.4 на наредбата.	Регламентира проучването, ползването и опазването на подземните и минералните води; осигурява балансирано управление с цел намаляване и предпазване от замърсяване с опасни химични вещества и извършване на показатели за оценка на степента на замърсяване и увреждане на подземните води.
3. Наредба №2/16.10.2000г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, ДВ 87/2000г.	МОСВ, МЗГ, МЗ	Нитрати	Определя условията и процедурите за определяне, намаляване и опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и правата и задълженията на контролните органи.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
4. Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, обн., ДВ , бр. 88/2000 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ	Опасни и вредни вещества-токсични вещества и/или тежки метали, химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества.	Урежда условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
5. Наредба № 4/20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, обн., ДВ, бр. 88/2000 г.	МОСВ, МЗГ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсяващи водите, определени с Приложения № 1 и 2 към чл.2 на наредбата.	Въвежда норми за качеството на речните, крайбрежната и черноморската води, обитавани от водни организми.
6. Наредба № 5/08.11.2000 за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на Националната система за мониторинг на водите, обн., ДВ, бр. 95/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества	Урежда дейността, реда и начина за създаване на Националната система за мониторинг на водите
7. Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, ДВ 97/2000 г., изм. и доп., ДВ 24/2004 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ	Вредни и опасни химични вещества в отпадъчни води, посочени в списък I списък II на Приложение №1 към чл.2, ал.2 на наредбата.	Определя нормите за допустимо съдържание на някои вредни и опасни химични вещества в отпадъчни води.
8. Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ 98/2000 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Токсични, опасни и вредни химични вещества в производствени отпадъчни води, посочени в Приложение №2 към чл.6 на наредбата.	Определя условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места; норми за допустимо съдържание на токсични, вредни и опасни за околната среда вещества в отпадъчните води преди заустването им задълженията на държавните и общинските контролни органи

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
9. Наредба № 7/08.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води, ДВ 96/1986 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Всички категории опасни химични вещества, определени в Приложение към чл.1, ал.1 на наредбата.	Регламентира показателите и нормите за определяне допустимата степен на замърсяване на течащи повърхностни води, езера и водохранилища.
10. Наредба № 8/25.01.2001 г. за качеството на крайбрежните морски води, ДВ 10/2001 г.	МОСВ, МРРБ, МЗ	Опасни химични вещества, замърсители на крайбрежните морски води, определени в Приложение към чл.10 от наредбата.	Определя нормите и показателите за качеството на крайбрежните морски води.
11. Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, ДВ 30/2001 г.	МЗ, МРРБ, МОСВ	Вредни химични вещества за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, посочени в таблизи А и Б на приложение №1 към чл.3, ал.2, т.2 на наредбата.	Определя изискванията за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели с цел опазване здравето на човека.
12. Наредба № 10/27.07.2001 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, ДВ 66/2001 г.	МОСВ	Всички категории вредни химични вещества в отпадъчни води, посочени в приложението към чл.16, ал.2 на наредбата	Урежда реда и начина по издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води от точкови източници на замърсяване в повърхностни водни обекти.
13. Наредба № 11/25.02.2002 г. за качеството на водите за къпане, ДВ 25/2002 г.	МЗ, МОСВ	Вредни химични вещества, посочени в приложението към чл.8 на наредбата.	Определя изискванията към качеството на природните води, предназначени за къпане, контролът върху тяхното качество и реда за определяне на зоните и водите за къпане.
14. Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ 63/2002 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ	Вредни и опасни химични вещества	Определя изискванията и показателите за качеството на пресните повърхностни води, тяхното категоризиране и условията за измерване и, вземане на проби.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
ОТПАДЪЦИ			
1. Закон за управление на отпадъците , Обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.	МОСВ, МЗ, МРРБ, МЗГ, МИ, МВР	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности, с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда..
2. Наредба № 3/01.04.2004 г. за класификация на отпадъците, ДВ 44/2004 г.	МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Регламентира условията и реда за класификация на отпадъци по видове и свойства, с цел екологосъобразното им управление.
3. Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя условията и изискванията за изграждане на съоръжения и инсталации за изгаряне на битови отпадъци; мерки и изисквания за предпазване и ограничаване замърсяването на околната среда (въздух, води, почви) и вредното въздействие за здравето на човека.
4. Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя изискванията към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.
5. Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/24.09.2004 г.	МРРБ, МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци	Определя изискванията при изграждане и експлоатация на депа за депониране на битови, строителни, производствени и опасни отпадъци.
6. Наредба № 5/08.10.1998 г. за случаите, за които се изисква разрешение за въвеждане, изнасяне и транзит на отпадъци и за условията и реда за неговото издаване, приета с ПМС №166/4.08.2000 г., ДВ 66/2000г., попр., бр. 67/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци.	Определя случаите, за които се изисква разрешение за въвеждане, изнасяне и транзит на отпадъци и за условията и реда за неговото издаване.

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
7. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС №53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г.	МОСВ, МЗ	Опасни химични вещества и препарати, съдържащи се в отпадъци.	Определя изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци.
8. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефнопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001 г.	МОСВ, МЗ	Вредни химични вещества, отделящи се в атмосферния въздух от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.	Определя изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефнопродукти.
9. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ 112/23.12.2004 г.	МЗГ, МОСВ, МЗ	Тежки метали	Определя изискванията за опазване на почвите от замърсяване при употребата на утайки от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води за нуждите на земеделието, с цел предотвратяване на вредното им въздействие върху почвата, растенията, животните и хората и правилната им употреба.
10. Наредба за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г.	МОСВ	Опасни химични вещества, в батерии и акумулатори съгласно Приложение №1 към чл.4, ал.1 на наредбата.	Определя изискванията за производство, пускане на пазара и съхраняване на батерии и акумулатори, съдържащи опасни вещества и за контролирано обезвреждане и преработване на негодни за употреба батерии и акумулатори.
11. Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004	МОСВ	Някои опасни химични вещества	Урежда условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства.
12. Наредба за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС № 260/05.12.2000 г., ДВ 101/2000 г., в сила 01.01.2001 г.	МОСВ	Живак	Определя за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортанте на излезли от употреба лумл и други лампи, съдържащи живак

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕГУЛАТОРИ - ТАКСИ И ГЛОБИ			
1. Наредба за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС №169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003 г., в сила 06.09.2003 г.	МОСВ	Всички категории опасни химични вещества, определени в Прил. №1 към чл.14, Прил. №2 към чл.15 и Прил. №3 към чл.16 на наредбата.	Определя реда и размера за налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и при неспазване на определените в разрешителните емисионни норми и ограничения на юридическите лица и едноличните търговци.
2. ПМС № 58/07.03.2003 г. за одобряване на Тарифа за таксите , които се събират в системата на Министерството на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 25/2003 г., в сила от 18.03.2003 г.	МОСВ		Определя реда и размера на таксите, събирани в системата на МОСВ.
3. Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация, приета с ПМС № 78/03.04.2003 г., ДВ 33/2003 г.	МОСВ, МФ, АСПК	Всички категории опасни химични вещества.	Определя условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация.
4. ПМС № 442/01.12.1997 г. за приемане на Тарифа за обезщетения при причинени щети на природни обекти, обн., ДВ 116/1997 г.	МОСВ, МЗГ	Всички категории опасни химични вещества.	Определя реда и размера на обезщетенията при причинени щети на природни обекти.
5. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.	МОСВ	Всички категории дейности/инсталации с химични вещества и препарати, посочени в приложения №1 и 2 към чл.81, ал.1, т.2 от ЗООС.	Определя условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии.
ДРУГИ			
1. Закон за достъп до обществена информация , Обн., ДВ, бр. 55/2000 г., изм., бр. 1/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 45/2002 г.			Урежда обществените отношения, свързани с правото на достъп до обществена информация.
2. Заповед № РД-111/11.02.2003 г. на МОСВ за организиране на дейността и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация	МОСВ	Достъп на обществеността до информация за околната среда	Определя структурата и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
КОНВЕНЦИИ			
1. Конвенция на ООН за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества, ратифицирана от Народното събрание със Закон, обн. ДВ 60/1992 г., в сила 23.12.1992, изм. ДВ 58/2001 г.	Министерски съвет	Наркотици и психотропни вещества	
2. Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана от Народното събрание със Закон, ДВ 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.	Министерски съвет	Опасни отпадъци	
3. Конвенция за психотропните вещества, ДВ 30/1972 г., в сила 16.08.1976, изм. ДВ 83/1996 г.	Министерски съвет	Психотропни вещества	
4. Единна конвенция по упойващите вещества от 1961 г., изменена с Протокол от 1972 г., ратифицирана ДВ 67/1968 г., обн. ДВ 87/1996 г.	Министерски съвет	Наркотици	
5. Виенска конвенция за защита на озоновия слой, ратифицирана през 1989 г., ДВ 82/1989 г., в сила 18.02.1991 г., ДВ 71/1999 г.; Монреалски протокол за веществата, които нарушават озоновия слой от 1987 г.	Министерски съвет	Озон разрушаващи вещества	
6. Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женева, 1979 г.), ратифицирана 1981 г., в сила 16.03.1983 г.	Министерски съвет	Химични вещества, замърсители на атмосферния въздух	
7. Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата от 1992 г., ратифицирана и в сила 1995 г.– Киото протокол от 1997 г., подписан 1998 г., не е ратифициран.	Министерски съвет		
8. Конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда (Дания, 1998 г.), подписана.	Министерски съвет	Достъп на обществеността до информация за околната среда	
9. Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст (Еспо, Финландия, 1991 г.), ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила 10.09.1997, изм. ДВ 89/1999 г. Протокол за стратегическа оценка на околната среда, подписан от Р България на 21.05.2003 в Киев, Украйна	Министерски съвет	Всички категории опасни химични вещества	

НОРМАТИВЕН АКТ /вид, информация, година/	Отговорни институции	Категории химични вещества в обхвата на нормативния акт	Цел на нормативния акт
10. Конвенция за трансграничните въздействия на промишлените аварии (Хелзинки, Финландия, 1992 г.), ратифициран ДВ 28/1995 г., в сила 12.05.1995 г. Протокол за гражданска отговорност за трансгранична щета, причинена от вредна дейност, подписан от Р България на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна	Министерски съвет	Промислени химични вещества	
11. Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване, подписана от Р България на 21.04.1992 г. в Букурещ, Румъния, ратифицирана ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.	Министерски съвет	Химични вещества-замърсители на морските води	
12. Ротердамска конвенция относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, подписана от Р България на 11.09.1998г. в Ротердам, Холандия; ратифицирана ДВ 55/2000 г., обн., ДВ 33/2004 г., в сила 24.02.2004 г.	Министерски съвет	Някои опасни химични вещества и пестициди	
13. Конвенция за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав, ратифицирана със Закон, приет от 38-о Народно събрание на 24.03.1999, ДВ 30/02.04.1999, обн. ДВ 49/17.05.2002, изм. ДВ 53/28.05.2002	Министерски съвет	Всички категории опасни химични вещества	
14. Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване, подписана на 13.01.1993 г. в Париж, ратифицирана със Закон, приет от Народно събрание ДВ 55/1994 г., обн. ДВ 103/2001, в сила от 29.04.1997 г., изм., ДВ 1/2002 г.	Министерски съвет	Токсични химични вещества и химично оръжие	
15. Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители, подписана от Р България на 23 Май 2001 г. в Стокхолм, ратифицирана от Народното събрание със Закон на 30.09.2004 г., ДВ, бр. 89/12.10.2004 г., в сила 20.03.2005 г.	Министерски съвет	Устойчиви органични замърсители (УОЗ)	

1.2. НОРМАТИВНА БАЗА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УСТОЙЧИВИ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)

В областта на опазването на околната среда Р България е страна по редица международни споразумения, на базата на които са приети съответните нормативни актове за управление и контрол на определени опасни химични вещества и отпадъците, включващи в определени аспекти и устойчивите органични замърсители.

- ❖ Политика за устойчиво развитие на околната среда и обща законодателна рамка;
- ❖ Национални ангажименти, произтичащи от участие в международни споразумения;
- ❖ Закони и наредби, отнасящи се до управление на опасните отпадъци и замърсените площадки (налични количества и отпадъци);
- ❖ Закони и наредби, отнасящи се до УОЗ пестициди (“преднамерено произведени УОЗ”);
- ❖ Закони и наредби, в чийто обхват се включват промишлени химични вещества и препарати – полихлорирани бифенили, терфенили, полибромирани бифенили (“преднамерено произведени УОЗ”);
- ❖ Закони и наредби, отнасящи се до източниците, генериращи и освобождаващи диоксини и фурани и методи/технологии за елиминиране и намаляване на тези емисии (“непреднамерено генерирани УОЗ”);

Нормативната база, имаща отношение към УОЗ е обобщена в Таблица 2.

Таблица 2 Нормативна база, отнасяща се до УОЗ

№	МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ
1	Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане , ратифицирана със закон, ДВ 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.
2	Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния , ратифицирана със закон, ДВ 16/1981 г., в сила 16.03.1983 г.
3	Протокол за устойчивите органични замърсители към Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния , ратифицирана със закон, ДВ 42/2001 г., обн. ДВ 102/2003 г., в сила 23.10.2003 г.
4	Конвенция за опазване Черно море от замърсяване , ратифицирана със закон, ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.
5	Конвенция за сътрудничество при опазването и устойчивото използване на река Дунав , ратифицирана със закон, ДВ 30/1999 г., в сила 6.04.1999 г., попр. ДВ 53/2002 г.
6	Ротердамска конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, ратифицирана със закон, ДВ 55/2000 г., обн., ДВ 33/2004 г., в сила 24.02.2004 г.
7	Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители , подписана от Р България на 23 Май 2001 г. в Стокхолм, ратифицирана от Народното събрание със Закон на 30.09.2004 г., ДВ, бр. 89/12.10.2004 г., в сила 20.03.2005 г.
	ЗАКОНИ
1	Закон за опазване на околната среда , обн., ДВ, бр. 91/2002 г., попр., бр. 98/2002 г., изм., бр. 86/2003 г., доп., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
2	Закон за чистотата на атмосферния въздух , обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.
3	Закон за водите , обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

4	Закон за опазване на почвата от замърсяване , обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.
5	Закон за опазване на земеделските земи , обн., ДВ, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.
6	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати , обн., ДВ, бр. 10/2000 г., в сила от 5.02.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., бр. 86/2003 г., изм. и доп., бр. 114/2003 г., в сила от 31.01.2004 г.
7	Закон за управление на отпадъците , обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
8	Закон за защита на растенията , обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
9	Закон за лечебните растения , обн., ДВ, бр. 29/2000 г., изм., бр. 23/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г.
10	Закон за ветеринарномедицинската дейност , обн., ДВ, бр. 42/1999 г., в сила от 5.06.1999 г., изм. И доп., бр. 83/2003 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
11	Закон за горите , обн., ДВ, бр. 125/1997 г., изм. и доп., бр. 79/1998 г., бр. 133/1998 г., доп., бр. 26/1999 г., в сила от 23.03.1999 г., изм. и доп., бр. 29/2000 г., бр. 78/2000 г., доп., бр. 77/2002 г., изм., бр. 79/2002 г., бр. 99/2002 г., изм. и доп., бр. 16/2003 г., бр. 107/2003 г.
12	Закон за митниците , обн., ДВ, бр. 15/1998 г., в сила от 1.01.1999 г., изм., бр. 89/1998 г., изм. и доп., бр. 153/1998 г., в сила от 1.01.1999 г., бр. 30/1999 г., в сила от 3.10.1999 г., изм., бр. 83/1999 г., изм. и доп., бр. 63/2000 г., бр. 110/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., доп., бр. 76/2002 г., изм. и доп., бр. 37/2003 г., изм., бр. 95/2003 г., доп., бр. 38/2004 г.
НАРЕДБИ	
1	Наредба за реда и начина на внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Р България, приета с ПМС № 129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 66/ 2002 г., в сила от 01.01.2004 г., ново ПМС 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила 01.01.2005 г.
2	Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС № 130/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., прието с ПМС 156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.
3	Наредба за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002 г., обн., ДВ, бр. 5/2003 г., изм. и доп., прието с ПМС 174/19.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 66/2004г., в сила от 01.01.2005 г.
4	Наредба за условията и реда на етикетирание на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 125/06.06.2003 г., обн., ДВ, бр. 54/2003 г., в сила 01.01.2004 г.
5	Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.
6	Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
7	Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/24.09.2004 г.
8	Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001г.

9	Наредба за условията и реда на изпълнение на Протокола за опазване на околната среда към Договор за Антарктика, приета с ПМС № 37/15.02.2001 г., обн., ДВ, бр. 17/2001 г.
10	Наредба № 1/07.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземните води, издадена от МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ, обн., ДВ, бр. 57/2000 г., в сила 14.07.2000 г., изм. и доп., бр. 64/2000 г.
11	Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.
12	Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, ДВ, бр. 104/26.11.2004
13	Наредба № 2/19.02.1998 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества в атмосферния въздух от неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.
14	Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000 г., изм. и доп., бр. 24/2004 г., в сила от 23.03.2004 г.
15	Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн., ДВ, бр. 30/2001 г.
16	Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн., ДВ, бр. 63/2002 г.
17	Наредба № 6/26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.
18	Наредба № 2 за защита от аварии при дейности с опасни химични вещества, обн., ДВ, бр. 100/1990 г.
19	Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.
20	Наредба № 27/17.08.1995 г. за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., бр. 4/2004 г., в сила от 16.01.2004 г., бр. 15/2004 г.
21	Наредба № 14/23.09.1997 г. за норми на пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферен въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.
22	Наредба № 73/07.10.2003 г. за одобряване типа на нови моторни средства по отношение замърсяването на въздуха от двигателите, обн., ДВ, бр. 22/2004 г.
23	Наредба № 16/12.08.1999 г. за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, обн., ДВ, бр. 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.
24	Наредба № 8/02.06.1992 г. за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, обн., ДВ, бр. 49/1992 г.
25	Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002 г., обн., ДВ, бр. 93/2002 г., изм., бр. 114/2003 г., в сила от 01.01.2006 г.
26	Наредба № 32/09.07.2001 г. за контрол на растенията и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., посл. изм. ДВ 87/05.10.2004
27	Наредба № 31/29.12.2003 г. за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн., ДВ, бр. 14/2004 г., в сила от 20.02.2004 г.
28	Наредба № 3/01.04.2004 г. за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

29	Заповед № РД 12-28/21.05.2004 г. на МЗГ; № РД 09-457/13.07.2004 г. на МЗ; № РД-590/15.06.2004 г. на МОСВ , издадена на основание на чл. 15г от Закона за защита на растенията за утвърждаване на Списък на активните вещества, забранени за влагане в производството на продукти за растителна защита
30	Списък на разрешените за употреба в Р България препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, издаван ежегодно от МЗ
31	Списък на разрешените за употреба в Р България продукти за растителна защита и торове, издаван ежегодно от МЗГ
32	Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.
33	Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, ДВ бр.112/23.12.2004
34	Наредба №31 за максимално допустими количества замърсители в храните, ДВ бр.88/08.10.2004
35	Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ, бр.87/05.10.2004
36	Наредба № 44 за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр.113/28.12.2004

1.3. ОБОБЩЕНО ОПИСАНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

Основните правни инструменти, свързани с управлението на химичните вещества и препарати могат да бъдат представени в следните основни групи:

1. Закони за ратифициране на конвенции, двустранни и многостранни споразумения, договори и други международни спогодби;
2. Закони;
3. Постановления;
4. Наредби;
5. Други нормативни документи- правилници, инструкции, методики, тарифи и др.

В Република България всички закони, включително и тези за ратифициране на международни конвенции, двустранни и многостранни споразумения, договори и други международни спогодби се приемат от Народното събрание а наредбите се издават с постановления на Министерския съвет или от министри или ръководители на ведомства. Другите нормативни документи- правилници, инструкции, методики, тарифи и др. се приемат от съответните министерства и ведомства.

Всички нормативни актове в Република България се разгласяват официално чрез обнародването им в “Държавен вестник” на български език, като публикуването е задължително условие за тяхното влизане в сила. Международните споразумения и договори са с приоритет спрямо националните правни норми. Повечето от основните закони са преведени на английски език и са публикувани на Интернет страниците на съответните министерства и ведомства.

1.3.1. Основни правни инструменти, свързани с химичните вещества и препарати

Закон за опазване на околната среда, Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за водите, Закон за управление на отпадъците, Закон за опазване на земеделските земи, Закон за опазване на почвите от замърсяване, Закон за здравето, Закон за здравословни и безопасни условия на труд и Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба.

1.3.1.1. Основни закони и свързаните с тях подзаконови нормативни актове

1.3.1.1.1. Закон за опазване на околната среда (ЗООС)

Закон за опазване на околната среда (ЗООС), обн., ДВ, бр.91/2002г., попр., ДВ бр. 98/2002г., изм., ДВ бр. 86/2003г., доп., ДВ бр. 70/2004г., в сила от 1.01.2005г.

Законът урежда обществените отношения, свързани с опазването на околната среда и защитата на здравето на хората; съхраняването на биологичното разнообразие; опазването и ползването на компонентите на околната среда; осъществяването на контрола и управлението на факторите, увреждащи околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяване и ограничаване на замърсяването; създаване и функциониране на Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; икономическа организация на дейностите по опазване на околната среда; събирането и достъпа до информацията за околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването на околната среда.

Целите на закона се постигат чрез: регламентиране на режимите за опазване и ползване на компонентите на околната среда; контрол върху състоянието и ползването на компонентите на околната среда и източниците на нейното замърсяване и увреждане; установяване на допустими норми за емисии и за качество на околната среда; извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС); издаване на разрешителни за предотвратяване, ограничаване и контрол на замърсяването;

Опазването на околната среда се основава на следните принципи: устойчиво развитие; предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве; предимство на предотвратяване на замърсяването пред последващото отстраняване на вредите, причинени от него; участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда; информираност на гражданите за състоянието на околната среда; замърсителят плаща за причинените вреди; възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони; предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях; интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения; достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

С новия Закон за опазване на околната среда, Р България е хармонизирала националното си законодателство по отношение на екологичната оценка и оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС), покривайки напълно изискванията за обхвата от дейности, обект на ОВОС, дефинирането на принципите и процедурите и трансграничното въздействие.

Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда

Екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда се извършват на планове, програми и инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда.

- ✚ **Наредба № 2/05.03.2003 г.** на министъра на околната среда и водите за реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на националните, регионалните и областните планове и програми за развитие, устройствените планове и техните изменения, (обн. ДВ, бр.24/2003)
- ✚ **Наредба № 1/26.02.2003 г.** на министъра на околната среда и водите за реда за създаване и поддържане на публичен регистър на експертите, извършващи екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда, и реда за кандидатстване на лицата за вписване в регистъра (обн., ДВ, бр.22/2003 г.);
- ✚ **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.;
- ✚ **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 25/2003 г.;
- ✚ **Наредба** за Националната схема за управление по околна среда и одитиране, приета с ПМС № 61/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., в сила от 22.09.2003 г., попр., бр. 31/2003 г.
- ✚ **Конвенция** за трансграничните въздействия на промишлените аварии, подписана от Р България на 18.03.1992 г. в Хелзинки, Финландия, ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила от 12.05.1995 г.
- ✚ **Конвенция** за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст, подписана от Р България на 25.02.1995 г. в Еспо, Финландия, ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила от 10.09.1997 г., изм. ДВ 89/1999 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентният орган за организацията и извършването на процедурите по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС). Висшият експертен екологичен съвет е компетентният орган, който взема решения по докладите за ОВОС. Съветът се състои от експерти, представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на здравеопазването, Министерството на земеделието и горите, Министерството на икономиката както и представители на общините и неправителствените организации.

Свободен достъп на обществеността до информация за околната среда

Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда относно:

- ✓ състоянието на компонентите и взаимодействието между тях;
- ✓ факторите, дейностите и/или мерките, които оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
- ✓ състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората.

Централните и териториалните органи на изпълнителната власт са органите, отговорни за събирането и съхраняването на информация за околната среда.

Министерствата, държавните ведомства и териториалните органи на изпълнителната власт събират, обработват и предоставят информация за състоянието на околната среда, като Министерство на околната среда и водите (МОСВ), Министерство на здравеопазването (МЗ); Министерство на земеделието и горите (МЗГ); Министерство на транспорта и съобщенията

(МТС); Национален статистически институт (НСИ); Държавна агенция “Енергетика и енергийни ресурси”; Институт по метрология и хидрология (ИМХ) и всички общински администрации.

Компетентните органи предоставят безплатно налична първична и предварително обработената информация за околната среда помежду си, както и на общините, когато тази информация е необходима за вземане на решения от тяхната компетентност. Националните обществени радио - и телевизионни оператори в своите предавания: разпространяват информация за опазването и управлението на околната среда; осигуряват защита на правото на информация за състоянието на околната среда; популяризират знанията и научно-техническите постижения в областта на опазването на околната среда чрез излъчване на български и чуждестранни образователни програми.

- ✚ Заповед № РД-969/28.07.2003 г. на министъра на околната среда и водите за подобряване на работата на администрацията на Министерството на околната среда и водите при обслужване на граждани и юридически лица по постъпили заявления за достъп до обществена информация;
- ✚ Заповед № РД-796/20.06.2003 г. на министъра на околната среда и водите за определяне на вътрешния ред за предоставяне на достъп до обществена информация;
- ✚ Заповед № РД-110/11.02.2003 г. за създаване и публикуване в Интернет страницата на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министъра на околната среда и водите на описание на информационните масиви и ресурси, съдържащи информация за околната среда, което се определя като Каталог на източниците на екологична информация (обн. ДВ, бр. 21/07.03.2003 г.);
- ✚ Заповед № РД-111/11.02.2003 г. на министъра на околната среда и водите за организиране на дейността и процедурите по заявленията за достъп до информация и за създаване на регистър на заявленията за достъп до информация;
- ✚ Закон за ратифициране на Споразумението между Европейската общност и Република България относно участието на Р България в Европейската агенция по околна среда и в Европейската мрежа за информация и наблюдение, обн., ДВ, бр. 105/2000 г.

Национална система за мониторинг на околната среда

Р България участва в Европейската мрежа за информация и наблюдение (EIONET) и активно си сътрудничи с Европейската агенция по околна среда през последните четири години. Определени са национални координатори и референтни центрове в различните сектори. Национален координатор за Европейската агенция по околна среда е Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите. Методическото ръководство на мониторинговата дейност се осъществява от Изпълнителната агенция по околна среда. Националната система за мониторинг на околната среда обхваща територията на цялата страна. За информационното осигуряване на Националната система за мониторинг на околната среда се създава национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда. Националната автоматизирана система за мониторинг на околната среда се организира на национално, на басейново и на регионално ниво. Измерванията и лабораторните изпитвания се извършват от акредитирани лаборатории.

Системата осигурява навременна и надеждна информация за състоянието на компонентите на околната среда. Задачите на Националната система за мониторинг на околната среда са: провеждане на наблюдения на националните мрежи за определяне състоянието на компонентите на околната среда; обработване, анализ, визуализация и съхраняване на информацията; осигуряване на информация за оперативен контрол; прогнозиране на състоянието, оценка на риска за околната среда и разработване на предложения за подобряването ѝ; информационно осигуряване на органите на изпълнителната власт и на обществеността; обмен на информация за състоянието на околната среда с Европейската система за мониторинг.

Националната система за мониторинг на околната среда се организира и ръководи от министъра на околната среда и водите. Създаването, функционирането, материално-техническото и информационно-програмното осигуряване на националната автоматизирана система за екологичен мониторинг се осъществяват от Изпълнителната агенция по околна среда. Наблюденията, измерванията и изпитванията, както и първичната обработка на резултатите се осъществяват от РИОСВ. Методическото ръководство на мониторинговата дейност се осъществява от Изпълнителната агенция по околна среда. Оценка за състоянието на околната среда се извършват на регионално и на национално равнище от РИОСВ и Изпълнителната агенция по околна среда. Данните и оценките за състоянието на околната среда се публикуват в тримесечен и годишен бюлетин за състоянието на околната среда.

Опазване и ползване на компонентите на околната среда и Управление на отпадъците

Опазване и ползване на водите и водните обекти

Опазването и използването на водите и водните обекти се извършват при условията и по реда на Закона за водите.

Опазване и ползване на почвата

Опазването на почвата гарантира ефективна защита на човешкото здраве и на естествените почвени функции. Опазването на почвата и подземните води от замърсяване с естествени и изкуствени торове и средства за растителна защита се извършва чрез прилагане на добри земеделски практики.

Собствениците и операторите на депа за отпадъци, включително хвостохранилища, сгуруотвали и други, както и на съоръжения за съхраняване на отпадъци и/или опасни химични вещества, препарати и продукти ги организират и експлоатират по начин, който изключва замърсяване и увреждане на почвата и другите компоненти на околната среда.

Опазване на атмосферния въздух

Опазването на чистотата на атмосферния въздух осигурява: защита на човешкото здраве, на живата природа от вредните въздействия и предотвратяване настъпването на опасности и щети за обществото при изменение на качеството на атмосферния въздух, нарушаване на озоновия слой и промените в климата в резултат на различните човешки дейности.

Опазването на атмосферния въздух се основава на принципите на устойчивото развитие и се извършва при условията и по реда на Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Управление на отпадъците

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда. Управлението на отпадъците се извършва при условията и по реда на този закон и на Закона за управление на отпадъците.

Предотвратяване и Ограничаване на Промисленото Замърсяване

Предотвратяване на големи аварии

В предприятия и съоръжения, където са разположени опасни вещества в определени количества, се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда,

в съответствие с Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.

С наредбата се определят условията и реда за издаване на разрешително по чл. 104 от ЗООС и задълженията на оператора на предприятието или съоръжението, в което е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда.

С наредбата се определя съдържанието на заявлението за издаване на разрешително, както и реда и начина за предоставянето на информация, свързана с мерките за предотвратяване на големи аварии.

Наредбата се прилага за предприятия и съоръжения, където са разположени опасни химични вещества в количества, равни или по-големи от тези, посочени в приложение 3 на ЗООС. Въведени са критериите, по които дадена авария се класифицира като голяма, а също и критериите за класифициране на дадено предприятие или съоръжение като рисково. Определени са критериите за изготвяне на докладите за безопасност и политиката за предотвратяване на големи аварии, а също и критериите за изготвяне на аварийен план. С наредбата се установява воденето на публичен регистър с данните на предприятията, на които са издадени разрешителни по чл.104 от ЗООС. Компетентен орган по издаване на комплексни разрешителни е Министерство на околната среда и водите.

Министърът на околната среда и водите е компетентният орган за издаване, преразглеждане и изменение на разрешителните за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи предприятия и съоръжения.

Компетентни органи по прилагане на системата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях са председателят на Държавната агенция "Гражданска защита", министърът на вътрешните работи, директорът на Национална служба "Пожарна и аварийна безопасност", министърът на здравеопазването, председателят на Държавната агенция по стандартизация и метрология, областните управители и органите на местното самоуправление. Министърът на околната среда и водите координира дейността на органите по прилагане на системата.

В случай на голяма авария в предприятие, горепосочените институции предприемат различни стъпки за овладяване на ситуацията и противодействие на аварията. По време на първоначалната реакция се акцентира на предотвратяването на вторичното замърсяване на околната среда и предотвратяване на вторична заплаха за човешкото здраве.

Други важни подзаконови актове, свързани с предотвратяване на големи аварии

- **Правилник** за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ДВ 18/1998 г., изм. доп., ДВ 15/2003 г.
- **Наредба № 3/16.06.1997 г.** за пожарната безопасност на обектите в експлоатация, ДВ 60/1997 г.
- **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, ДВ 8/20.01.2004, в сила 31.01.2005
- Наредба № 5/11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ 47/1999 г.;
- **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.

- ✚ **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 7/23.09.1999 г.** за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, обн., ДВ, бр. 88/1999 г., в сила от 9.01.2000 г., изм., бр. 48/2000 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 52/2001 г., изм. и доп., бр. 43/2003 г., изм., бр. 37/2004 г., изм. и доп., бр. 88/08.10.2004 г.
- ✚ **Национална програма** за превантивни мерки за предотвратяване и ограничаване на природни бедствия и аварии за периода 1997 – 2002 г.

Комплексното Предотвратяване и Контрол на Замърсяването (КПКЗ)

Комплексни разрешителни

Изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения за определени категориите промишлени дейности, посочени в ЗООС се разрешават след издаването на комплексно разрешително. Издаването на комплексно разрешително се изисква и при разширение на действащите инсталации и съоръжения, в случаите, когато е налице съществено изменение в условията на тяхната експлоатация.

Условията и редът за издаване на комплексни разрешителни се определят с Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, приета с ПМС 62/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., попр., бр. 29/2003 г.

С наредбата се регламентира реда и начина за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, с цел комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ). Регламентирани са: процедурата по подаване на заявление, изискванията към съдържанието на заявлението, изискванията за мониторинг, ролята на общините и обществеността, както и сроковете при отделните етапи от процедурата по проверка на заявлението и издаване на разрешителното. Комплексното разрешително съдържа: емисионните норми и техническите мерки, основани на най-добрите налични техники; задължителните мерки за опазване на въздуха, водата и почвата; изискванията за мониторинг; условията за ограничаване на трансграничното замърсяване; допълнителните мерки за достигане на действащите норми за качество на околната среда.

В приложение 4 към ЗООС са посочени видовете дейности, подлежащи на контрол по КПКЗ. Комплексното разрешително се издава от Министъра на околната среда и водите, а Изпълнителната агенция по околна среда е отговорна за голяма част от работата по издаване на разрешителното, Регионалните инспекции по околната среда и водите контролират спазването на условията, залегнали в разрешителното, а Басейновите дирекции отговарят за издаване на разрешително за водоползване и заустване на отпадъчни води и участват в изготвянето на проекта на разрешителното за инсталации, намиращи се на тяхна територия.

Изготвен е списък с около 250 действащи предприятия, които в близките осем години ще подготвят изискващата се документация за издаването на разрешение от компетентния орган (МОСВ) за своите дейности. Условие за това ще бъде изпълнението на програми за постигане на пълно съответствие с нормативните изисквания. Наредбата регламентира правото на компетентния орган да упражнява текущ контрол и да изменя условията в комплексното разрешително, при доказани основания за това. Преразглеждането на разрешителното се извършва задължително на всеки 10 години.

Стратегии и Програми за околната среда

Министърът на околната среда и водите, съгласувано с министъра на здравеопазването, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията, министъра на земеделието и горите и другите заинтересувани министри и ръководители на държавни агенции, разработва Националната стратегия за околна среда за период от 10 години и я внася за одобряване от Министерския съвет.

В процеса на разработване и обществено обсъждане на Националната стратегия за околна среда участват и представители на научните среди и неправителствени екологични и браншови организации. Националната стратегия за околна среда се приема от Народното събрание, след което се публикува.

Националната стратегия за околна среда съдържа: анализ на състоянието на околната среда по компоненти, на факторите, които им въздействат, на тенденциите, причините и източниците на замърсяване и увреждане на околната среда по сектори на националното стопанство; цели и приоритети; средства за постигане на целите; петгодишен план за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране; схема за организация, наблюдение и отчитане изпълнението на плана за действие.

Национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат, се разработват на основата на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда.

Принудителни административни мерки и Административнонаказателна отговорност

Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ, директорите на националните паркове и директорите на басейновите дирекции прилагат принудителни административни мерки в случаите на нарушение на разпоредбите на ЗООС.

За нарушенията на този закон, които не съставляват престъпления, физическите лица, областните управители, кметовете на общини, кметовете на райони, кметовете на кметства и длъжностните лица се наказват с глоби, а на юридическите лица и на едноличните търговци се налагат имуществени санкции.

С Наредбата за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г., се регламентират механизма за определяне на санкциите, начина за документиране и основанията за налагане на санкциите. В приложенията към наредбата се определят размера на санкцията в съответствие с количеството на замърсяващо химично вещество, съответно за води, атмосферен въздух или почви, или като генерирани отпадъци.

Превантивни мерки, свързани с намаляването на риска за околната среда и здравето

С подзаконовите нормативни актове се регламентират допустимите емисии и имисии на вредните вещества в атмосферата и други компоненти на околната среда и се дефинират правата и задълженията на компетентните държавни и общински органи, от една страна, и на физическите и юридическите лица, от друга, в цялостното управление на процесите и дейностите с химични вещества и препарати. Както се вижда от таблица 4.А, компетентни органи в тази област са Министерство на околната среда и водите, Министерство на здравеопазването, Министерство на земеделието и горите и техните структури в страната, а в определени области, отговорни органи са структурите на Държавна Агенция "Гражданска защита", Национална служба "Пожарна и аварийна

безопасност” към Министерство на вътрешните работи, Министерство на икономиката и други.

Чрез специалните закони за атмосферния въздух, водите, почвите, отпадъците, химичните вещества и препарати се регламентират правата и задълженията на държавните и общински институции, физическите и юридическите лица, както и изискванията за реализиране на превантивни и други дейности, които имат за цел да осигурят по-добро качество на околната среда и да намалят рисковете за околната среда и хората.

Подзаконовите нормативни актове към законите за въздуха, водите, почвите, отпадъците, условията на труд в работната среда и др., определят пределно допустимите концентрации на опасни за здравето на хората и околната среда химични вещества, както и компетентните органи, отговорни за контрола. В нормативните актове се предвиждат механизми за компенсиране при замърсяване или увреждане на околната среда и здравето на хората чрез прилагане на принудителни административни мерки- глоби, санкции, а при необходимост и спиране на производствената дейност. За действащи производства се въвеждат и временни норми, които дават възможност за привеждане в съответствие с изискванията на нормативната уредба в законоустановения срок.

Подзаконови актове, регламентиращи намаляването на риска за околната среда и здравето

- + **Наредба № 2/19.02.1998 г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., посл. изм. ДВ 93/2003 г.;
- + **Наредба № 3 г.** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.;
- + **Наредба № 3** за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, издадена от МЗ, обн., ДВ, бр. 17/1984 г.;
- + **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, издадена от МТСП и МЗ, обн., ДВ, бр. 8/2004, в сила 31.01.2005 г.

Превантивните действия за намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда и постигането на съответствие с нормативните изисквания се регламентират, както със Закона за опазване на околната среда, така и с наредбите за въвеждане на процедурите за оценка на въздействието върху околната среда и издаването на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения за определени категории промишлени дейности, а така също и с наредбата за защита в случаи на аварии при дейности с опасни химични вещества:

- + **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС № 139/24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.;
- + **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета с ПМС № 59/07.03.2003 г., ДВ 25/2003 г.;
- + **Наредба** за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, приета с ПМС №62/12.03.2003 г., обн., ДВ, бр. 26/2003 г., погр., бр. 29/2003 г.;
- + **Наредба** за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване големи аварии с опасни вещества или за

ограничаване на последствията от тях, ПМС № 84/15.04.2003 г., ДВ 38/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.

1.3.1.1.2. Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (ЗЗВВХВП)

Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, обн., ДВ, бр. 10/2000 г., в сила от 5.02.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., бр. 86/2003 г., изм. и доп., бр. 114/2003 г., в сила от 31.01.2004 г.

Този закон урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа, съхранението и употребата на химични вещества и препарати, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които ги пускат на пазара, търгуват, съхраняват, употребяват, внасят или изнасят, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда. Законът се прилага и за химичните вещества и препарати, разположени на територията на Република България в свободни зони.

Законът определя реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати за всяко лице, което пуска на пазара химично вещество или препарат; регламентира процедурата за нотифициране на нови химични вещества, междинни продукти и полимери и оценката на риска за човека и околната среда от тях; определя условията и реда за пускането на пазара на биоциди; регламентира процедурите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати.

На контрол подлежат химичните вещества и препаратите по отношение на класифицирането, опаковането и етикетирането им; нотифицираните химични вещества; междинните продукти, за които е разрешена ограничена програма за изследване; опасните химични вещества и препаратите, за които са определени ограничения или забрани за търговия и употреба; производството на стоки, които могат да съдържат опасни химични вещества и препарати, за които са определени ограничения или забрани за употреба; опасните химични вещества и препарати, за които са определени условия за внос и износ; условията за съхранение, посочени от производителя в информационния лист за безопасност.

Министърът на околната среда и водите упражнява контрол с цел опазване на околната среда, а Министърът на здравеопазването упражнява контрол с цел опазване здравето на населението. Органите на държавния контрол по Закона за защита на растенията осъществяват контрола върху пуснатите на пазара препарати за растителна защита.

Законът създава правно основание за издаване на следните подзаконовни нормативни актове за прилагането му:

 Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати, приета с ПМС №316/20.12.2002г., обн., ДВ бр.5/17.01.2003г., в сила от 01.01.2004 г.; изм. и доп., прието с ПМС 174/19.07.2004 г., ДВ 66/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

С наредбата се определят редът и начина за класифициране на химични вещества и препарати; изискванията за опаковане и етикетиране; допълнителните изисквания при пускане на пазара на опасни химични вещества и препарати, предназначени за професионална употреба; критериите за избор на алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химичен препарат, което може да се изпише върху етикета на препарата.

 Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, приета с ПМС №137/03.07.2002 г., обн., ДВ, бр.67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

С наредбата се уреждат редът и начинът за нотифициране на нови химични вещества, произведени или внесени на територията на Република България, самостоятелно или като част от препарат или продукт; задълженията на нотификатора след получаване на

удостоверението за регистрация на нотифицирано химично вещество; изискванията за съдържанието и формата на нотификационните документи; правата и задълженията на компетентния орган.

Всеки нотификатор преди пускането на пазара на ново химично вещество е длъжен да го нотифицира. Удостоверение за регистрация на нотифицираните химични вещества се издава от Министерството на околната среда и водите.

- ✚ **Наредба** за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, приета с ПМС №131/01.07.2002г., обн., ДВ бр.67/2002г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

С наредбата се определя методиката за извършване на окончателната оценка на риска за човека и околната среда от въздействието на нови химични вещества, наричана "окончателна оценка на риска". Наредбата се прилага за всяко ново нотифицирано химично вещество. Компетентният орган по издаване на удостоверение за окончателна оценка на риска е Министерството на околната среда и водите. Удостоверението за окончателна оценка на риска се издава въз основа на експертна оценка на риска за човека и експертна оценка на риска за околната среда. Министерството на здравеопазването извършва експертна оценка на риска за човека. Министерството на околната среда и водите извършва експертна оценка на риска за околната среда.

- ✚ **Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба**, приета с ПМС №130/01.07.2002г., обн., ДВ бр. 69/2002г., в сила от 01.01.2003 г.; изм. и доп., прието с ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г.

- ✚ В приложение към наредбата се въвеждат опасните химични вещества и препарати, чиято търговия и употреба са забранени или ограничени с цел опазване здравето на човека и околната среда.

- ✚ **Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България**, приета с ПМС №129/01.07.2002г., обн., ДВ бр.66/2002г., в сила от 01.01.2004 г., ново ПМС 161/12.07.2004 г., ДВ 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

С наредбата се уреждат редът и начинът за внос и износ на определени опасни химични вещества и препарати на територията на Република България.

С новата наредба за внос и износ, която ще влезе в сила от 1 януари 2005 г., се определят опасните химични вещества и препарати, които подлежат на разрешение за внос; условията за регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати и за уведомяване на страните, към които е насочен износът; съдържанието и формата на документите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасните химични вещества и препарати; опасните химични вещества и препарати, забранени за внос и износ на и от територията на Република България; съдържанието на публичния регистър на изнесените и внесените опасни химични вещества и препарати.

Наредбата се прилага за опасните химични вещества и препарати, които са забранени или строго ограничени в една или повече подкатегории на употреба; обект на процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, в съответствие с Ротердамската Конвенция; и тези, които са определени за включване в процедурата за предварително обосновано съгласие в съответствие с изискванията на Конвенцията. Компетентен орган по изпълнението на тази наредба е Министерството на околната среда и водите.

Предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда с азбест

- ✚ **Наредба №5/15.04.2003г.** за предотвратяване и намаляване на замърсяването на околната среда с азбест, ДВ бр. 39/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 2/19.02.1998г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 13/30.10.2003г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ, бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.;
- ✚ **Наредба № 7/25.05.1992г.** за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, обн., ДВ, бр. 46/1992 г., изм. и доп., бр. 46/1994 г., бр. 89/1996 г., изм., бр. 101/1996 г., изм. и доп., бр. 101/1997 г., бр. 20/1999 г.;
- ✚ **Наредба № 13/24.07.1992г.** за пределно допустимите концентрации на вредни вещества във въздуха на работната среда, обн., ДВ, бр. 81/1992 г., в сила от 1.01.1994 г., изм. и доп., бр. 11/1994 г., бр. 57/1994 г., отм., бр. 8/2004 г., в сила от 31.01.2005 г.

Пускане на биоцидни препарати и продукти за растителна защита на пазара

- ✚ **Наредба № 8/02.06.1992г.** за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ 49/1992 г.
- ✚ **Наредба № 27/17.08.1995г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., бр. 4/2004 г., в сила от 16.01.2004 г., бр. 15/2004 г.
- ✚ **Наредба № 17/16.10.1992г.** за дейността на дезинфекционните станции, обн., ДВ, бр. 87/1992 г.
- ✚ **Наредба** за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.
- ✚ **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, приета с ПМС № 213/16.09.2002 г., обн., ДВ, бр. 93/2002 г., изм., бр. 114/2003 г., в сила от 01.01.2006 г. Тази наредба урежда условията и реда за разрешаване на продуктите за растителна защита. Компетентен орган по прилагане на наредбата е Министерство на земеделието и горите и Национална служба за растителна защита. Съгласно разпоредбите, всяка година се публикуват списъци на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита. Фирмите, извършващи дейности с такива химични вещества и препарати трябва да притежават лиценз. Поддържа се публичен регистър на фирмите.
- ✚ **Наредба** за специалните изисквания за състав, опаковане, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, ПМС № 5/16.01.2003г., обн. ДВ 10/2003г. С тази наредба се въвеждат специалните изисквания към състава, опаковането, етикетирането, методите за вземане на проби и анализ на разрешените за използване в страната торове. Компетентен държавен орган е Министерство на земеделието и горите.
- ✚ **Наредба № 44** за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни продукти, обн., ДВ бр. 113/28.12.2004 г.

1.3.1.1.3. Закон за чистотата на атмосферния въздух

Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ), обн., ДВ, бр. 45/1996 г., в сила от 29.06.1996 г., попр., бр. 49/1996 г., изм., бр. 85/1997 г., изм. и доп., бр. 27/2000 г., бр. 102/2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 112/12.2003 г., в сила от 1.01.2004г.

Целта на закона е да се защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности.

Със закона се уреждат определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контрола за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара.

Качеството на атмосферния въздух се оценява по следните основни показатели: суспендирани и фини прахови частици (аерозоли, мъгли, дим, прах); серен диоксид; азотен диоксид и/или азотни оксиди; озон; олово /аерозол/; бензен; полициклични ароматни въглеводороди; тежки метали- кадмий, никел и живак и арсен. За определени райони, в зависимост от източниците и нивото на емисии и имисии, се контролира съдържанието и на други специфични замърсители като сероводород, фенол, амоняк, кадмий и др.

С оглед осигуряване качество на атмосферния въздух (КАВ), съответстващо на установените стандарти, се въвеждат норми за съдържание в горивата на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества- от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на здравеопазването и съгласувано със заинтересуваните ведомства, като се забранява вноса и производството на територията на страната на горива със съдържание на вредните вещества над допустимите норми; норми за допустими концентрации на вредните вещества, изпускани в атмосферата от неподвижни източници - от министъра на околната среда и водите, съвместно със заинтересуваните ведомства; норми за емисии на вредни вещества в отработените газове от моторните превозни средства - от министъра на транспорта, съвместно с министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването.

Министерството на околната среда и водите провежда държавната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух за осигуряване на устойчиво развитие. Общинските органи и районните инспекции по околната среда осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на тяхната територия.

Качеството на атмосферния въздух се следи чрез националната система за наблюдение, контрол и информация върху състоянието на околната среда на Министерството на околната среда и водите.

Контролът и наблюдението за трансграничния пренос на замърсяващи вещества, за фоновото качество на атмосферния въздух, както и за влиянието на замърсяването на атмосферния въздух върху глобалните процеси в атмосферата се осъществяват от Министерството на околната среда и водите и от Националния институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките.

Оценката на здравния и екологичен риск, свързана с качеството на атмосферния въздух се осъществява от Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите.

Информацията от националната и местните системи за наблюдение върху качеството на атмосферния въздух се публикува в официалните бюлетини и е достъпна за всички.

Законът въвежда специални изисквания за проектирането, изграждането и експлоатацията на обекти-източници на емисии. За обектите и съоръженията, потенциални източници на емисии, за които има положително решение по ОВОС (когато такава процедура се изисква от ЗООС), се издава разрешително за срок от 1 до 5 години за специфичните условия за експлоатация. Съгласно закона юридическите и физическите лица, осъществяващи дейности с източници на емисии в атмосферния въздух, са длъжни да провеждат емисионен контрол, да извършват редовни проверки и да изготвят и изпълняват програма за техническа поддръжка на пречиствателните съоръжения, с оглед спазване на емисионните норми по разрешителното.

Непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, работата на пречиствателните съоръжения и емисиите от отделните източници се извършва от министъра на околната среда и водите, РИОСВ и общинските органи, а що се отнася до контрола на емисии от моторните превозни средства- от Министерството на вътрешните работи и Министерството на транспорта. При констатиране на нарушения, контролните органи дават предписания, които са задължителни за изпълнение. Министърът на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и водите и общинските органи в рамките на своята компетентност могат да ограничават или да спират производствени и други дейности в случаите, когато не се изпълняват предписанията; видът и степента на замърсяването на атмосферния въздух от източника увеличават значително риска за човешкото здраве и за околната среда.

За нарушаване на задълженията, установени със ЗЧАВ, се налагат административни наказания- глоби в различен размер, в зависимост от вида и количеството на емитирания замърсител.

Оценка и управление качеството на атмосферния въздух

- ✚ **Наредба № 7/03.05.1999г.** за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, обн., ДВ, бр. 45/1999 г., в сила 01.01.2000 г.
- ✚ **Наредба № 8/03.05.1999 г.** за норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух, обн., ДВ, бр. 46/1999 г., отм., бр. 64/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
- ✚ **Наредба № 9/03.05.1999 г.** за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ 46/1999 г., в сила 01.01.2000 г.

Отговорните институции по прилагането изискванията на горните наредби са Министерство на околната среда и водите и органите на местното самоуправление. Министерство на околната среда и водите и Изпълнителната агенция по околна среда, съгласувано с Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене към Министерство на здравеопазването, отговаря за извършването на оценка на КАВ на територията на страната. Общините, със съдействието на Регионалните инспекции по околна среда и водите и съгласувано с регионалните структури на Министерство на здравеопазването, отговарят за разработването и прилагането на програмите за подобряване на КАВ, в районите където то е нарушено. В задълженията на общините, посредством Националната система за екологичен мониторинг на Министерство на околната среда и водите влиза и своевременното информирание на населението при превишаване на установените алармени прагове и привеждането в изпълнение на разработените за целта оперативни планове за действие.

Качество на горивата

- ✚ **Наредба** за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол, приета с ПМС 156/15.07.2003 г., ДВ 66/2003 г., в сила от 01.10.2003 г.

Държавната агенция за метрология и технически надзор (ДАМТН) чрез Главна дирекция "Контрол на качеството на течните горива" (ГД "ККТГ") осъществява контрола върху качеството на течните горива.

Министерството на околната среда и водите съвместно с Държавната агенция за метрология и технически надзор изготвя годишни доклади с обобщени национални данни за качеството на течните горива.

Контрол и ограничаване на емисиите на летливи органични съединения (ЛОС), изпускани в атмосферния въздух

- ✚ **Наредба № 16/12.08.1999 г.** за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, ДВ 75/1999 г., в сила 25.05.2000 г.;
- ✚ **Наредба № 7/21.10.2003 г.** за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/2003 г., в сила 01.01.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 7/21.10.2003 г.** за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, ДВ 96/31.10.2003, в сила 01.01.2004 г.

Министерството на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и и водите и общинските органи извършват контрол за спазване нормите за допустими емисии на летливи органични съединения.

Контрол и ограничаване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух

- ✚ **Наредба № 3/25.02.1998 г.** за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти, свързани с националния горивно-енергиен баланс на страната, ДВ 51/1998 г.;
- ✚ **Наредба № 2/19.02.1998 г.** за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, обн., ДВ, бр. 51/1998 г., изм. и доп., бр. 34/1999 г., доп., бр. 73/1999 г., бр. 93/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 10/06.10.2003 г.** за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 14/23.09.1997 г.** за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, обн., ДВ, бр. 88/1997 г., изм., бр. 46/1999 г., в сила от 1.01.2000 г., бр. 8/2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 14/2004 г., в сила от 1.01.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 6/26.03.1999 г.** за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 9/03.05.1999 г.** за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ 46/1999, в сила 01.01.2000 г.

Контрол и ограничаване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от Големи Горивни Инсталации (ГГИ)

- ✚ **Наредба № 10/06.10.2003 г.** за норми на допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации, ДВ 93/2003 г.
- ✚ **Наредба № 6/26.03.1999 г.** за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ДВ 31/1999 г., изм., бр. 52/2000 г., бр. 93/2003 г.
- ✚ **Наредба** за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения, ПМС № 62/12.03.2003, ДВ 26/2003г., попр., бр. 29/2003 г.

За прилагане изискванията, отнасящи се до действащите големи горивни инсталации, Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси (съгласувано с Министерство на околната среда и водите) разработи през 1999 г. Национален план за изпълнение задълженията на страната по Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на големи разстояния (ратифицирана на 09.06.1981 г.) и Втория Протокол за сярата. Планът се основава на приетата преди това от Народното събрание на Република България Национална Стратегия за развитие на енергетиката и енергийната ефективност за периода до 2010 г. и включва конкретни мерки, отнасящи се до ГГИ в системата на НЕК и топлофикационните дружества с оглед постигането на съответните национални прагове за общите годишни емисии на серни оксиди.

С оглед осигуряване на пълно съответствие, в т.ч. с изискванията за ограничаване на емисиите от действащи ГГИ, е разработена (от Министерство на околната среда и водите, Министерство на икономиката и Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси) и приета от Министерски съвет, Национална програма за ограничаване на емисиите от серни и азотни оксиди от действащите ГГИ. Установените с наредбите норми на допустими емисии (НДЕ) и свързаните с тях разпоредби, отнасящи се до новите ГГИ, се прилагат в националното ни законодателство от 1999 г.

Националната електрическа компания (НЕК) и местните топлофикационни дружества към Държавната агенция за енергетика и енергийни ресурси (ДАЕЕР) ще осигурят прилагането на горепосочения план и на Програмата за ограничаване на емисиите от серен диоксид и азотни оксиди.

Нормативни актове, отнасящи се до задълженията на Р България в рамките на международните конвенции в областта на трансграничното замърсяване на въздуха, изменението на климата и защитата на озоновия слой

Веществата, които нарушават озоновия слой

- ✚ **ПМС № 254/30.12.1999г.** за контрол и управление на вещества, които нарушават озоновия слой, **Наредба** за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой, обн., ДВ, бр. 3/2000г., в сила от 1.01.2000г., изм., бр. 4/2001г., изм. и доп., бр. 96/2002г., в сила от 1.01.2003г.

Р България е подписала Протокола от Киото за ограничаване на общите национални емисии на парникови газове към Рамковата Конвенция за изменение на климата. Поетите задължения са за съкращаване на националните емисии с 8% (за периода 2008-2012 г.).

Единният механизъм за мониторинг на емисиите от въглероден диоксид се осигурява със Закона за ратификация на Рамковата конвенция на ОН по изменение на климата (в сила от 12.05.1995 г.), с който 1988 г е приета за базова година за страната ни по отношение на антропогенните емисии на парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол.

Национална цел е равнището на емисиите на парникови газове през 2000 г. да не превишава това от базовата година.

1.3.1.1.4. Закон за водите

Закон за водите, обн., ДВ, бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм. и доп., бр. 81/2000 г., в сила от 6.10.2000 г., бр. 34/2001 г., бр. 41/2001 г., изм., бр. 108/2001 г., бр. 47/2002 г., в сила от 11.06.2002 г., бр. 74/2002 г., бр. 91/2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 42/2003 г., изм., бр. 69/2003 г., бр. 84/2003 г., доп., бр. 107/2003 г., бр. 6/2004 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005г..

Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения.

Законът има за цел да осигури единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчиво развитие на Р България чрез: комплексно, многократно и ефективно използване на водните ресурси; развитие и опазване на водните ресурси за задоволяване потребностите от вода на сегашните и на бъдещите поколения; възстановяване качеството на водите и опазването им от замърсяване, изтощаване и други неблагоприятни въздействия върху техния режим; предотвратяване или ликвидиране на последиците от вредното въздействие на водите.

Управлението на национално ниво, включващо повърхностните води и водите на устията на реките; подземните, включително минералните води; вътрешните морски води и териториалното море е изключително право на Министерския съвет, упражнявано чрез Министерството на околната среда и водите. За подпомагане на дейността към Министерството на околната среда и водите е създаден Висш консултативен съвет по водите. Висшият консултативен съвет по водите включва представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа, Министерството на промишлеността, Министерството на транспорта, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Гражданска защита, Министерството на енергетиката и енергийните ресурси, Българската академия на науките, общините, неправителствени организации, имащи пряко отношение към водите, и други.

Със Закона се въвежда басейновото разделение на водните обекти в България, като територията и се разделя на четири водосборни басейна. Въвежда се и басейновото управление на водите със съответните басейнови органи и планове за управление на речните басейни. Всички повърхностни води се класифицират съобразно екологичното им състояние. Прецизира се системата за мониторинг, включително разпределение на задачите между отделните институции. Обществеността е привлечена, като основен инструмент на общественото участие е създаването на Басейнови съвети като консултативен орган с обществено участие.

Водите и водните обекти се опазват от замърсяване и увреждане чрез: забрана за изпускане на опасни вещества в количества, които застрашават живота и здравето на хората и биологичното разнообразие във водните обекти; ограничаване изпускането на вредни вещества; определяне на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води; изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води; установяване на режим на ползване и опазване на крайбрежните заливаеми ивици; регламентиране на забрани за депониране на отпадъци и опасни вещества в места, откъдето може да произтече замърсяване на водите;

Законът дава правно основание за създаване на наредби, които засягат конкретни елементи на цялостната система за управление на водите, като:

- ✚ Получаване на разрешения за количество на ползваните води от определени водоизточници;
- ✚ Получаване на разрешения за заустване на отпадъчните води;
- ✚ Пределно допустими концентрации на различни замърсители и други качествени показатели на водите;
- ✚ Изисквания към пречиствателни станции и съоръжения;
- ✚ Изисквания към системите за мониторинг;
- ✚ Административните и наказателните отговорности.

Разпоредбите на Закона за водите са транспонирани в българското законодателство чрез следните наредби:

Качеството на водите за къпане

- ✚ **Наредба № 8/25.01.2001 г.** за качеството на крайбрежните морски води, ДВ 10/02.02.2001 г.
- ✚ **Наредба № 11/25.02.2002 г.** за качеството на водите за къпане, ДВ 25/08.03.2002 г.
- ✚ **Наредба № 7/08.08.1986 г.** за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води, ДВ 96/12.12.1986 г.

Компетентни органи по прилагането и изпълнението на наредбите са Министерството на здравеопазването, Министерството на околната среда и водите и Басейнови дирекции и Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Министерството на здравеопазването и Регионалните хигиенно-епидемиологични инспекции отговарят за мониторинга и оценката за крайбрежните морски води, контрола за качеството на водите, предназначени за къпане и за питейно-битови цели.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции отговарят за организацията и управлението на Националната система за мониторинг на водите, категоризация на водите и подпомагат дейностите свързани с инвестициите на национално ниво в тази област.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините контролират строителството, поддържането и нормалното функциониране на канализационните мрежи и инсталации за третиране на градски отпадни води.

Качеството на водите, предназначени за консумация от човека и на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

- ✚ **Наредба № 9/16.03.2001 г.** за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн., ДВ, бр. 30/2001 г.
- ✚ **Наредба № 12/18.06.2002 г.** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн., ДВ, бр. 63/2002 г.
- ✚ **Наредба № 6/09.11.2000 г.** за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000 г., изм. и доп., бр. 24/2004 г.
- ✚ **Наредба № 7/14.11.2000 г.** за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ 98/01.12.2000 г.

Няколко са институциите, отговорни за прилагането и изпълнението на тези наредби. **Министерството на околната среда и водите**, заедно с Басейновите дирекции разработват национални програми за опазване и устойчиво развитие на водите; установяват границите на водите и водните обекти – публична държавна собственост; организират разработването на плановете за управление на съответния басейн.

Министерството на здравеопазването контролира качеството на водите, предназначени за питейно-битови цели.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места.

Общините контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и инсталациите за пречистване на битови отпадъчни води.

Качеството на водите, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми

- ✚ **Наредба № 4/20.10.2000 г.** за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, ДВ 88/2000 г.

Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и горите и общините контролират качеството на водите, подходящи за развъждане на риби и черупкови.

Отпадъчни води

- ✚ **Наредба № 6/09.11.2000 г.** за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000, изм.доп., бр. 24/2004 г.
- ✚ **Наредба № 7/14.11.2000 г.** за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, обн., ДВ, бр. 98/2000г.
- ✚ **Наредба № 8/25.01.2001 г.** за качеството на крайбрежните морски води, обн., ДВ, бр. 10/2001 г.
- ✚ **Наредба № 10/03.07.2001 г.** за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, обн., ДВ, бр. 66/2001 г., в сила от 27.07.2001 г.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции осъществяват дейността по националната система за мониторинг на водите на басейново ниво, контролират замърсяването на водоприемниците и на подземните води, настъпило в резултат на аварийни изпускания, контролира правилната експлоатация на инсталациите за пречистване на отпадъчни води.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството осъществява държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места.

Общините имат за основна задача да контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и инсталациите за пречистване на битови отпадъчни води.

Министерството на здравеопазването контролира използването на утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води и за използването на тези утайки за наторяване.

Защита на водите от замърсяване с опасни вещества

- ✚ **Наредба № 1/07.07.2000 г.** за проучването, ползването и опазването на подземните води, обн., ДВ, бр. 57/2000 г., попр., бр. 64/2000 г.;
- ✚ **Наредба № 2/16.10.2000 г.** за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, обн., ДВ, бр. 87/2000 г., в сила от 24.10.2000 г.;
- ✚ **Наредба № 3/16.10.2000 г.** за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около

водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, обн., ДВ, бр. 88/2000 г.;

- ✚ **Наредба № 5/08.11.2000 г.** за реда и начина за създаване на мрежите и за дейността на Националната система за мониторинг на водите, обн., ДВ, бр. 95/2000 г., в сила 21.11.2000 г.;
- ✚ **Наредба № 10/27.07.2001 г.** за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, обн., ДВ, бр. 66/2001 г., в сила от 27.07.2001 г.;
- ✚ **Наредба № 6/09.11.2000 г.** за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ, бр. 97/2000, изм.доп., бр. 24/2004 г.;
- ✚ **Наредба № 7/14.11.2000 г.** за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, обн., ДВ, бр. 98/2000г.

Министерството на околната среда и водите и Басейновите дирекции контролират правилната експлоатация на инсталациите за пречистване на отпадъчни води, канализационните системи и системите за собствен мониторинг. **Общините** провеждат политиката, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водостопански системи и съоръжения. Индустрията е задължена да изгражда пречиствателни съоръжения и системи за извършване на собствен мониторинг на водите.

1.3.1.1.5. Закон за управление на отпадъците

Закон за управление на отпадъците, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

През септември 2003 г. Народното събрание прие нов закон за управление на отпадъците, който хармонизира националното законодателство за управление на отпадъците с това на ЕС.

Законът урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. С този закон се определят изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци.

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Законът дава правно основание за създаването на наредби, засягащи различните аспекти от управлението на отпадъците- транспорта, третирането, депонирането и изискванията към депата за различните видове отпадъци, вноса и износа на отпадъци и съответните разрешителни режими, свързани с тях; класификация на опасните отпадъци. Законът регламентира създаването на наредби, отнасящи се до условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства; за третирането и транспортирането на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти; за третирането и транспортирането на отпадъци от батерии и акумулатори; за третирането и транспортирането на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак .

Законът определя налагането на административни мерки при неспазване на съответните разпоредби на закона и наредбите към него. Водещ компетентен орган по прилагането на този закон е МОСВ и неговите структури.

Изискванията на закона са въведени в националното законодателство чрез следните наредби:

- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.;
- ✚ **Наредба** за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ бр.19/09.03.2004 г.;
- ✚ **Наредба №6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба №7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба №8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.;
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган, отговарящ за разработването и прилагането на националната политика по управление на отпадъците. Министерството изготвя и представя за одобрение от Министерския съвет Национална програма за управление на отпадъците и осигурява нейното прилагане. Министерството изготвя и годишен доклад по управление на отпадъците, който се включва в Доклада за състоянието на околната среда и участва във финансирането на проекти по управление на отпадъците.

Изпълнителната агенция по околна среда към Министерството на околната среда и водите отговаря за събирането и обработката на данни за генерирането на отпадъци и тяхното депониране. Агенцията отговаря също така за разработването на стандарти за характеристиките на отпадъците и създаването на национална лабораторна система за отпадъците.

Регионалните инспекции по околна среда и водите са компетентни по издаването на разрешителни за дейности, свързани с управлението на отпадъците и експлоатацията на инсталациите за депониране на отпадъци.

Общините организират и контролират производството, събирането, складирането, транспонирането и депонирането на общински и строителни отпадъци и прилагането на съответните програми; депонирането на промишлени и опасни отпадъци. Общинските съвети изготвят наредби, установяващи процедури и условия за събиране, натоварване, складиране, възстановяване и депониране на общински и строителни отпадъци на тяхната територия. Те регламентират местни такси и данъци за събиране на отпадъци, транспортиране и депониране. Общинските съвети приемат и представят на РИОСВ общински програми за управление на отпадъците.

При прилагането на Националната програма за управление на дейностите за отпадъците Министерството на околната среда и водите се подпомага от следните институции:

Министерството на здравеопазването участва при прилагането на изискванията за депониране на болнични отпадъци, лекарства с изтекъл срок на годност и наркотични вещества. Чрез Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене, Министерството на здравеопазването участва в развитието на национална лабораторна система за отпадъците.

Министерството на земеделието и горите участва при прилагането на изискванията за депониране на отпадъци от хранителната промишленост, от месопреработването, отглеждането на зеленчуци и животновъдството. То участва също при установяването на изисквания за защита на почвата и контрол при употребата на отпадъци в селското стопанство.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството участва в създаването на национални стандарти за строителство на съоръжения за депониране на отпадъци и координира регионалното планиране за изграждане на съоръжения за депониране на отпадъци.

Държавната агенция по стандартизация и метрология организира и координира развиването на национални стандарти в сектора по управление на отпадъците.

Националният статистически институт събира наличната информация за общинските, строителните и промишлени отпадъци, произведени в страната и отнася тази информация относно вида отпадъци, количеството, региони и т.н.

Опасни отпадъци

Изискванията за опасните отпадъци са въведени в националното законодателство чрез:

- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.

С наредбата се определят изискванията към дейностите по третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. С приложения към наредбата се въвеждат методите за третиране; изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за третиране и временно съхранение на отпадъците; техническите изисквания и нормите за допустими емисии от инсталациите за изгаряне на опасни отпадъци; изискванията за мониторинг и контрол на емисиите; изискванията към инсталациите за физично и химично обезвреждане на отпадъци; инструкции за лични предпазни средства, аварийни действия и други. Компетентен орган по прилагане на наредбата е МОСВ и неговите регионални структури. С наредбата се установява разрешителен режим за дейностите по събирането, превозването, съхраняването и обезвреждането на опасните отпадъци, както и за междинните операции. В наредбата се въвеждат и допълнителни изисквания към отделните дейности по третирането на опасните отпадъци.

Превозването на опасни отпадъци се извършва със специализиран транспорт по предварително уточнени маршрути, съгласувани с компетентните органи. Събирането и временното съхраняване на опасните отпадъци се извършва на територията на причинителя или в складовете и събирателните пунктове на преработвателя-лице, което извършва приемане, обезвреждане, включително оползотворяване, и депониране на опасни отпадъци, при спазване на останалите изисквания на наредбата. В събирателните пунктове и в обекта за преработване на отпадъците се води дневник с данни за получените отпадъци и обезвреждането им, който се съхранява безсрочно.

В началото на всяка година, причинителят декларира очакваните количества опасни отпадъци за текущата година, като изготвя и предава "Информационна карта-декларация за регистриране на опасни отпадъци.

Министърът на околната среда и водите може да забранява или спира дейности, свързани с третирането на опасните отпадъци, които водят до замърсяване или увреждане на околната среда. За неспазване разпоредбите на наредбата се налагат глоби, определени съгласно Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). На юридически лица, причинили увреждане или замърсяване на земната повърхност при неконтролирано изхвърляне на опасни отпадъци се налагат санкции, съгласно Наредбата за реда за

определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (ДВ 69/05.08.2003 г.). Определена е гражданската отговорност-виновните лица са длъжни да обезщетят причинените вреди в размер, не по-малък от необходимия за възстановяването им.

- ✚ **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.

Въведени са допълнителни изисквания за издаване на разрешения за всички дейности с опасни отпадъци и за съоръженията и инсталациите за тяхното обезвреждане.

Европейският списък на опасните отпадъци (Решение 94/904/ЕС) е приет за национална класификация на опасните отпадъци, като е регламентирана и процедурата за класифициране на даден отпадък като опасен.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ са отговорни за прилагането и привеждането в действие на законодателството по управлението на опасни отпадъци. РИОСВ отговарят за издаването на разрешителни за дейности, свързани с управлението на опасни отпадъци; за проверката на документацията и спазването на изискванията за отчет и за условията, при които следва да се извършват периодичните проверки на инсталациите за депониране на отпадъци.

Наблюдение и контрол на превоза на отпадъци

Изискванията за трансграничен превоз на отпадъци са регламентиращи в българското законодателство посредством:

- ✚ **Закон** за ратифициране на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, обн., ДВ, бр. 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.
- ✚ **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999, обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефнопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000, обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган по издаване на разрешения и осъществяване на наблюдение при превоза на отпадъци. Изпълнителна агенция "Митници", осъществяваща граничния контрол и подпомага Министерството на околната среда и водите при прилагането и изпълнението на изискванията за трансграничен превоз на отпадъци.

Изгаряне на опасни отпадъци

Изискванията за изгаряне на опасни отпадъци са транспонирани в българското законодателство чрез:

- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999, обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.;

- ✚ **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда са отговорни за прилагането на наредбите, включително за издаване на разрешителни за инсталации с капацитет над 750 кг/ч. Регионалните инспекции по околна среда и водите са отговорни за издаването на разрешителни за инсталации за изгаряне на опасни отпадъци с капацитет до 750 кг. на час.

Действащи и нови инсталации за изгаряне на битови отпадъци

- ✚ **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентен орган по прилагането и изпълнението на наредбата. Регионалните инспекции по околна среда и водите са отговорни за издаването на разрешения и извършването на инспекции на общинските инсталации за изгаряне на отпадъци.

Депониране на отпадъци

- ✚ **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.

С наредбите се въвеждат техническите изисквания по отношение на земната основа, долния изолиращ екран, дренажната и газоотвеждащите системи и закриването на депата. Установени са процедурите по издаване на разрешения, мониторинг и приемане на отпадъци.

Изискванията се прилагат за всички новоизграждащи се депа за отпадъци. Операторите са задължени да изготвят и прилагат план за функционирането на всички съществуващи депа.

Компетентни органи по прилагането и изпълнението на тази наредби са Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда, Регионалните инспекции по околната среда и водите и общините.

Обезвреждане на отработени масла

- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000, обн., ДВ, бр. 59/2000 г., в сила 01.01.2001г.

Министерството на околната среда и водите, Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните инспекции са компетентни органи по прилагането и изпълнението на наредбата.

Опазване на почвите в случаите на употреба на утайки в селското стопанство

- ✚ **Наредба** за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ, бр. 112/23.12.2004 г.

Министерството на околната среда и водите и Министерството на земеделието и горите са компетентни органи по прилагането и изпълнението на изискванията на наредбата.

Батерии и акумулатори, съдържащи някои опасни вещества

- ✚ **Наредба** за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС №134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г.

Министерството на околната среда и водите, респективно Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ са компетентни органи по прилагането и изпълнението на изискванията на наредбата. Изпълнителна агенция “Митници” подпомага министерството при осъществяването на контрол върху внасяните в страната батерии и акумулатори и тяхната маркировка. Общините са компетентни органи по отношение на организацията за разделното събиране на употребени батерии на тяхната територия.

Излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак

- ✚ **Наредба** за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС №260/5.12.2000 г., обн., ДВ, бр. 101/2000 г., в сила 01.01.2001г.

Отпадъци от моторни превозни средства

- ✚ **Наредба** за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., обн., ДВ, бр. 98/2001 г., в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004

Устойчиви органични замърсители (УОЗ)

- ✚ **Закон** за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати , обн.,ДВ бр. 10 /04.02.2000 г., изм. и доп. ДВ 114/2003 г.
- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, обн., ДВ бр.62/2004 г.;
- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, обн., ДВ бр. 63/2004 г.;
- ✚ **Наредба** за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили, ПМС № 50/09.03.2006 г., обн., ДВ бр. 24/21.03.2006 г.

1.3.1.1.6. Закон за опазване на земеделските земи

Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), обн., ДВ, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г.

С този закон се уреждат опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи.

Законът установява задължението на собствениците и ползвателите на земеделски земи да ги опазват от ерозия, замърсяване, засоляване, вкисляване, заблацияване и др. увреждания. С оглед изпълнение на това основно задължение на собствениците се забранява употребата на пестициди, минерални листоподхранващи торове и микроторове, както и биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите. Забранява се също и използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи

на Министерство на земеделието и горите, използването за напояване на води, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми и др.

Регламентирани са данъчни и кредитни преференции за собствениците и ползвателите на земеделските земи, които спазват задължителните ограничения при ползване на земеделските земи и прилагат системите на органично земеделие и земеделие с редуцирано използване на хербициди, пестициди и изкуствени торове.

С цел оказване съдействие на собствениците и ползвателите на земеделските земи при изпълнение на горепосочените задължения, Министерство на земеделието и горите е длъжно да осигурява официална информация за качествата на земеделските земи; за задължителните ограничения при ползването на пестициди, торове, биологично активни и други вещества, които са регистрирани и одобрени за приложение, санитарните норми за тяхната употреба, а също така и за веществата, забранени за приложение и др. МЗГ поддържа информационна система за земеделските почвени ресурси и специален регистър за земеделските земи:

- ✚ замърсени с тежки метали и металоиди, радионуклиди, нефтопродукти и други органични замърсители, промишлени, строителни и битови отпадъци;
- ✚ застрашени от ерозия, замърсяване, засоляване, вкисляване и заблацияване.

За извършване на дейности, водещи до увреждане на земеделска земя, лицата се наказват с глоба в установените в закона размери.

1.3.1.1.7. Закон за опазване на почвата от замърсяване

Закон за опазване на почвата от замърсяване, обн., ДВ, бр. 84/1963 г., в сила от 29.03.1964 г., изм. и доп., бр. 26/1968 г., бр. 29/1969 г., бр. 95/1975 г., бр. 3/1977 г., бр. 1/1978 г., бр. 26/1988 г., бр. 86/1991 г., бр. 100/1992 г., изм., бр. 45/1996 г., в сила от 28.06.1996 г., бр. 85/1997 г., бр. 11/1998 г., изм. и доп., бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., бр. 113/1999 г.

С този закон се уреждат мероприятията за опазване на почвата от замърсяване. Министърът на околната среда и водите упражнява контрол за опазване на почвата от замърсяване. Министърът на здравеопазването упражнява санитарен контрол за състоянието на почвата. Той издава, съгласувано с министъра на околната среда и водите, задължителни за всички ведомства, организации и лица санитарни норми и правила.

Изискванията на **Закона за опазване на земеделските земи** и **Закона за опазване на почвата от замърсяване** се регламентират със следните подзаконовни нормативни актове:

- ✚ **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39 от 16.04.2002 г.;
- ✚ **Наредба № 26/2.10.1996 г.** за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, обн., ДВ, бр. 89/1996 г., изм. доп., бр. 30/2002 г.
- ✚ **ПМС №50/10.03.1993**, Екологично замърсени земеделски земи от промишлена дейност, ДВ 24/26.03.1993 г.

Компетентните органи за изпълнението на изисквания на горепосочените наредби са Министерството на земеделието и горите и Министерството на околната среда и водите.

1.3.1.1.8. Закон за здравето

Закон за здравето, обн., ДВ, бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите и съдейства за създаване на благоприятни условия за пълно физическо, психическо и социално благополучие на населението.

Специализиран орган за провеждане на държавната политика по здравеопазването е Министерството на здравеопазването, което пряко или чрез своите органи ръководи, координира и контролира дейността по опазване и възстановяване здравето на населението.

Министърът на здравеопазването, министърът на вътрешните работи, министърът на земеделието и горите и министърът на околната среда и водите контролират вноса, износа и транзита на стоките, имащи значение за здравето на населението, както и производството, съхраняването, транспортирането, търговията и обезопасяването на опасните химически вещества и източници на йонизиращи лъчения.

Министърът на здравеопазването установява задължителни хигиенни норми и изисквания и санитарни правила по всички въпроси на хигиената, радиационната защита и епидемиологията.

Министерството на здравеопазването упражнява държавен санитарен контрол чрез специализирани органи – дирекция "Здравна профилактика и държавен санитарен контрол", Националният център по радиология и радиационна защита (НЦРРЗ) и регионалните инспекции по опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ).

На държавен санитарен контрол подлежат производството, вносът, транспортирането, съхранението и прилагането на опасни химични вещества и препарати, средства за растителна защита, изкуствени торове, растежни регулатори, препарати за ветеринарни и ветеринарномедицинските цели;

С органите на държавния санитарен контрол се съгласуват новите химични и биологични вещества, средства и методи за производство на хранителните продукти, източници на йонизиращи лъчения, стимулатори в растениевъдството и животновъдството, химични и микробни средства за растителна защита, синтетични и биосинтетични материали и други химични и биологични продукти.

Министърът на здравеопазването определя списъка на стоките, имащи значение за здравето на населението, за чието производство и прилагане се изисква разрешение от органите на държавния санитарен контрол. Условието и реда за издаване на санитарни разрешения и за провеждане на държавния санитарен контрол върху стоките се определят с наредба на министъра на здравеопазването.

Министърът на здравеопазването определя списъците на стоките от внос, имащи значение за здравето на населението, които се допускат в страната след регистрация и издаване на санитарно разрешение. Условието и редът за извършване на регистрацията, за издаване на разрешителни и за реализация на стоките се определят с наредба на министъра на здравеопазването.

Органите на държавния санитарен контрол могат да забраняват производството, пренасянето, превозването и употребата на хранителни продукти, химични вещества и други материали и предмети, вредни или опасни за здравето на хората, и разпореждат те да бъдат унищожени или преработени и използвани за други цели.

1.3.1.1.9. Закон за здравословни и безопасни условия на труд

Закон за здравословни и безопасни условия на труд, обн., ДВ, бр. 124/1997г., изм., бр. 114/2003 г., в сила 31.01.2004 г., изм. и доп., бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Този закон урежда правата и задълженията на: държавата; работодателите; работниците и служителите; лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие и други организации и юридически лица, за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Законът се прилага във всички предприятия и места, където се осъществява трудова дейност или се провежда обучение, независимо от формата на организация, вида на собственост и основанието, на което се извършва работата или обучението, доколкото в друг закон или международен договор, по който страна е РБългария, не е предвидено друго.

Цялата отговорност за осигуряване на безопасността и здравето на работниците носи работодателят. Юридическите и физическите лица, които самостоятелно наемат работници или служители по трудово правоотношение, както и лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие с други, са длъжни да осигурят здравословни и безопасни условия на труд, както на работещите, така и на всички останали лица, които по друг повод се намират във или в близост до работните помещения, площадки или места.

Съгласно закона, осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд изисква предприемане на мерки за: предотвратяване на риска за живота и здравето на работещите; приспособяване на условията на труд към индивида с цел намаляване и премахване на вредното им влияние върху неговото здраве; въвеждане на техническия прогрес в технологичните процеси, машини и съоръжения; замяна на опасните производства, работното оборудване, инструменти, вещества, суровини и материали с безопасни или с по-малко опасни; прилагане на единна обща политика за превантивност, обхващаща технологията, работните места и организацията на работа, условията на труд и социалните взаимоотношения; използване на колективните средства за защита с предимство пред личните предпазни средства; предоставяне на работещите лица на необходимата информация във връзка с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд; обозначаване на съществуващи опасности и източниците на вредни за здравето и безопасността фактори и др.

Законът въвежда изискването вещества, суровини и материали, които притежават свойства, създаващи риск за здравето да се използват само по технологии, които ефективно предпазват работещите от заболявания и злополуки.

Цялостен контрол по спазването на този закон упражнява Министерство на труда и социалната политика.

Специализираната контролна дейност по изпълнението на този закон, както и на други нормативни актове се извършва от Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" чрез нейните структури.

Лицата, които нарушават изискванията или не изпълняват задълженията си по този закон, носят отговорност по Кодекса на труда и другите специфични за съответната дейност закони и нормативни актове.

Законът за здравето и Законът за безопасни и здравословни условия на труд дефинират правомощията и задълженията на държавните органи от системата на Министерството на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика, както и основните изисквания към работодателите за поддържане на концентрации на вредни вещества под пределно допустимите стойности в работната среда и осъществяване на контрола по изпълнение на задълженията на работодателите във връзка с провеждане на превантивни дейности. Компетенциите на държавните органи се разпростират върху всички категории опасни вещества, имащи вредно въздействие върху здравето на хората.

Подзаконови нормативни актове в обхвата на двата закона, въвеждащи изисквания по отношение на опасни химични вещества и препарати:

- ✚ **Наредба № 5/11.05.1999 г.** за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, обн., ДВ, бр. 47/1999 г.;
- ✚ **Наредба № 7/25.05.1992 г.** за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, обн., ДВ, бр. 46/1992 г., изм. и доп., бр. 46/1994 г., бр. 89/1996 г., изм., бр. 101/1996 г., изм. и доп., бр. 101/1997 г., бр. 20/1999 г.;
- ✚ **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ, бр. 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.;
- ✚ **Наредба № 31** за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, ДВ 14/20.02.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 31** за максимално допустими количества замърсители в храните,. ДВ 88/08.10.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 13/30.10.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ, бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.;
- ✚ **Наредба № 7/23.09.1999 г.** за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, обн., ДВ, бр. 88/1999 г., в сила от 9.01.2000 г.,изм., бр. 48/2000 г., в сила от 1.01.2003 г.,бр. 52/2001 г., изм. и доп., бр. 43/2003 г., изм., бр.37/2004 г.,изм. и доп., бр.88/08.10.2004 г.
- ✚ **Инструкция № 1** за реда за акредитиране на лаборатории за измервания, свързани с безопасността на труда, обн., ДВ, бр. 32/1994 г.;
- ✚ **Наредба № 10/26.09.2003 г.** за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, обн., ДВ, бр. 94/2003 г., в сила 25.10.2004 г.

1.3.1.1.10. Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба

Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, обн., ДВ, бр. 102/1995 г., в сила от 21.01.1996 г., изм. и доп., бр. 75/2002 г., в сила от 3.09.2002 г., доп. ДВ, бр.93/2004

С този закон се уреждат условията и реда за извършване на външнотърговска дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба и контрола на държавата върху тези дейности.

Контролът по изпълнението на този закон се извършва от Междуведомствен съвет и Междуведомствена комисия, чиито състав и дейност се определят от Министерски съвет, от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи, на Министерството на икономиката и на Държавна агенция “Митници”.

2. МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ

В областта на опазването на околната среда Република България е страна по редица международни конвенции:

- ✚ **Конвенция на ООН** за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества, ратифицирана от Народното събрание със закон, обн., ДВ, бр. 60/1992 г., в сила 23.12.1992 г., попр., бр. 58/2001 г.;
- ✚ **Базелска конвенция** за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана от Народното събрание със закон, обн., ДВ, бр. 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.;
- ✚ **Конвенция** за психотропните вещества, обн., ДВ, бр. 30/1972 г., в сила 16.08.1976 г., попр., бр. 83/1996 г.;
- ✚ **Единна конвенция** по упойващите вещества от 1961 г., изменена с Протокол от 1972 г., ратифицирана ДВ 67/1968 г., обн. ДВ 87/1996 г., в сила 17.08.1996 г.;
- ✚ **Виенска конвенция** за защита на озоновия слой, обн., ДВ, бр. 82/1989 г., в сила 18.02.1991 г., бр. 71/1999 г.– **Монреалски протокол** за веществата, които нарушават озоновия слой, подписан на 16.09.1987 г., обн., ДВ, бр. 82/1989 г., в сила от 18.02.1991 г.;
- ✚ **Женевска конвенция** за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женева, 1979 г.), ратифицирана 1981 г., в сила 16.03.1983 г., **Протокол** за устойчивите органични замърсители към Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, обн. ДВ, бр. 102/2003, в сила 23.10.2003 г.;
- ✚ **Рамкова конвенция на ООН** по изменение на климата от 1992 г., ратифицирана и в сила от 1995 г., Киото протокол от 1997 г., подписан 1998 г., не е ратифициран.;
- ✚ **Конвенция** за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда (Дания, 1998 г.), подписана;
- ✚ **Конвенция** за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Еспо, Финландия, 1991 г.), ратифицирана ДВ 28/1995 г., в сила 10.09.1997 г., изм., бр. 89/1999 г., Протокол за стратегическа оценка на околната среда, подписан от РБългария на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна;
- ✚ **Конвенция** за трансграничните въздействия на промишлените аварии (Хелзинки, Финландия, 1992 г.), ратифициран ДВ 28/1995 г., в сила 12.05.1995 г., Протокол за гражданска отговорност за трансгранична щета, причинена от вредна дейност, подписан от РБългария на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна;
- ✚ **Конвенция** за опазване на Черно море от замърсяване, подписана от Р България на 21.04.1992 г. в Букурещ, Румъния, ратифицирана ДВ 99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.
- ✚ **Ротердамска конвенция** относно процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, подписана от Р България на 11.09.1998 г. в Ротердам, Холандия; ратифицирана ДВ, бр. 55/2000 г., обн., ДВ, бр. 33/23.04.2004 г., в сила 24.02.2004 г.
- ✚ **Стокхолмска конвенция** за устойчивите органични замърсители, подписана от РБългария на 23 Май 2001 в Стокхолм. Ратифицирана от Народното събрание със закон на 30.09.2004 г., обн., ДВ, бр. 89/2004 г., в сила 20.03.2005 г.
- ✚ **Конвенция** за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав, ратифицирана със Закон, приет от 38-о Народно събрание на 24.03.1999 г., ДВ, бр. 30/1999 г., обн., ДВ, бр. 49/2002 г., попр., ДВ 53/2002 г.
- ✚ **Конвенция** за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване, подписана на 13.01.1993 г. в Париж. Ратифицирана със Закон от Народното събрание на 29.06.1994 г., обн. ДВ, бр. 55/ 1994 г., издадена от Министерството на външните работи, обн. ДВ 103/2001 г., в сила от 29.04.1997 г., попр., бр. 1/2002 г., доп. ДВ, бр.93/2004

3. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО КАТЕГОРИИ НА УПОТРЕБА НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЕТАПИТЕ ОТ ТЕХНИЯ ЖИЗНЕН ЦИКЪЛ

Въз основа на информацията, представена в точки 1 и 2, в Таблицы 3 и 4 е направен стратегически преглед на инструментите за регулиране на химичните вещества и препарати и Устойчивите органични замърсители (УОЗ) за основните категории на употреба по етапи от техния жизнен цикъл- от производство/внос до депониране на отпадъците.

3.1. ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

В таблицы 3 е представена нормативната уредба по етапи от жизнения цикъл на химичните вещества, като с “X” са означени тези етапи, които са адекватно регулирани. При липса на нормативно регулиране или ако съществуващото законодателство е недостатъчно, клетката е празна.

Таблица 3 Преглед на нормативната база за управление на химичните вещества и препарати по категории на употреба и етапи от жизнения им цикъл

Категория химични вещества и препарати	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Пестициди	X	X	X	X	X	X	X
Изкуствени торове	X	X	X	X	X	X	
Промислени химични вещества и препарати	X	X	X	X	X	X	X
Нефтохимически продукти	X	X	X	X	X	X	X
Химични вещества и препарати за бита	X	X	X			X	
Опасни отпадъци	X	X	X	X	X	X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

3.1.1. Пестициди (Продукти за растителна защита и Биоциди за селско стопанство, здравеопазване и бит)

- ➡ **ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА**, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.

Внос, Производство, Съхранение, Транспорт и Разпространение

- ➡ **Устройствен правилник** на Националната служба за растителна защита, обн., ДВ, бр. 71/2000 г., изм. и доп., бр. 39/2003г.;
- ➡ **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.;
- ➡ **Наредба № 32/09.07.2001г.** за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и зе изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г..

- ✚ **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ бр. 93/01.10.2002 г., изм. бр. 114/30.12.2003 г.
- ✚ **Наредба** за условията и реда на етикетиране на продукти за растителна защита, ДВ бр. 54/13.06.2003 г.

Употреба

- ✚ **Закон** за опазване на земеделските земи, обн., ДВ, бр. 35/1996 г., доп. и изм., бр. 28/2001г. и бр. 112/2003 г., в сила 01.01.2004 г.
- ✚ **Наредба** за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г.
- ✚ **Наредба № 12/18.06.2002 г.** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ 63/2002 г.
- ✚ **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.;
- ✚ **Наредба № 31/29.12.2003 г.** за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн., ДВ, бр. 14/2004 г., в сила от 20.02.2004 г.

Депониране

Няма специфична нормативна база, прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

3.1.2. Изкуствени торове

- ✚ **ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА**, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.

Внос, Производство, Съхранение, Транспорт и Разпространение

- ✚ **Устройствен правилник** на Националната служба за растителна защита, обн., ДВ, бр. 71/2000 г., изм. и доп., бр. 39/2003г.;
- ✚ **Наредба № 27/17.08.2005г.** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ 75/1995 г., изм., бр.78/2003г., бр.4/2004г., бр. 15/2004г.;
- ✚ **Наредба № 32/09.07.2001г.** за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, обн., ДВ, бр. 67/2001 г., изм. и доп., бр. 34/2002 г., попр., бр. 40/2002 г., бр. 44/2002 г., бр. 73/2002 г., изм., бр. 93/2002 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 95/2002 г., изм. и доп., бр. 19/2003 г., попр., бр. 28/2003 г., изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г.
- ✚ **Наредба №2/16.10.2000 г.** за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, обн., ДВ, бр. 87/2000 г., в сила от 24.10.2000 г.
- ✚ **Наредба** за специалните изисквания за състав, опаковане, етикетиране, методи за вземане на проби и анализ на торове, обн.ДВ, бр.10/04.02.2003, в сила от 05.05.2003 г.
- ✚ **Наредба № 36** за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ бр. 87/05.10.2004 г.

Употреба

- ✚ **Закон за опазване на земеделските земи**, бр. 35/1996 г., изм. и доп., бр. 14/2000 г., доп., бр. 26/2000 г., изм. и доп., бр. 28/2001 г., в сила от 23.03.2001 г., доп., бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г
- ✚ **Наредба** за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми, приета с ПМС № 169/29.07.2003 г., обн., ДВ, бр. 69/2003г.
- ✚ **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ, бр. 36/1979 г., изм. и доп., бр. 5/1996 г., бр. 54/1997 г., бр. 21/2000 г., доп., бр. 39/2002 г.

- ✚ **Наредба № 12** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно- битово водоснабдяване, ДВ бр. 63/28.06.2002 г.
- ✚ **Наредба № 31/29.12.2003 г.** за максимално допустими количества замърсители в храните, обн., ДВ, бр. 14/20.02.2004 г.

Депониране

Няма специална нормативна база. Прилага се съществуващата нормативна база за управление на отпадъците.

3.1.3. Промислени химични вещества /използвани за производство и преработка/

- ➔ **ЗАКОН** за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.;
- ➔ **ЗАКОН** за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и **Правилник** за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г.
- ➔ **ЗАКОН** за здравето, обн., ДВ, бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

Внос

- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр.66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Разпространение/Употреба:

- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати , подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС №130/01.07.2002 г., обн., ДВ 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС №156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.,
- ✚ **Наредба** за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, приета с ПМС № 316/20.12.2002 г., обн., ДВ, бр. 5/2003 г., в сила 01.01.2004 г., изм. и доп., ПМС № 174/19.07.2004 г., обн. ДВ, бр. 66/2004 г., в сила 01.01.2005 г.,
- ✚ **Наредба** за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, приета с ПМС №137/03.07.2002 г., обн., ДВ бр.67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- ✚ **Наредба** за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, приета с ПМС №131/01.07.2002 г., ДВ 67/12.07.2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.

Транспорт

Прилагат се международните изисквания за транспорт на опасни стоки по шосе ADR (Международен превоз на опасни стоки по шосе), ж.п. транспорт, морски и въздушен транспорт.

Съхранение

Прилагат се инструкциите за съхранение на химичните вещества, посочени в информационния лист за безопасност.

Депониране

Няма специфична нормативна база, прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

3.1.4. Нефтохимически продукти

Внос

- ➔ **Закон** за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004 и **Правилник** за прилагане на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, приет с ПМС № 274/29.11.2002г., обн., ДВ, бр. 115/2002 г., изм., бр. 97/4.11.2003 г., изм. и доп., бр. 11/2004 г., изм., бр. 35/2004 г
- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Разпространение/Употреба

- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати , подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС №130/01.07.2002 г., обн., ДВ 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС №156/07.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 62/2004 г.,
- ✚ **Наредба** за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати, ПМС № 316/20.12.2002 г., публ. ДВ 5/2003, в сила 01.01.2004 г., изм. и доп., приета с ПМС № 174/19.07.2004 г., обн. ДВ 66/2004 г., в сила 01.01.2005 г.,
- ✚ **Наредба** за реда и начина за нотифициране на нови химически вещества, приета с ПМС № 137/03.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- ✚ **Наредба** за окончателна оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, приета с ПМС № 131/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г..

Съхранение/Транспорт

- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/ 13.07.2000 г., обн. ,ДВ, бр. 59/2000 г.,, в сила от 01.01.2001 г.

Депониране

Няма специфична нормативна база. Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

3.1.5. Химични вещества и препарати за бита

Внос

- ✚ **Наредба № 27** за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, издадена от министъра на здравеопазването, обн. ДВ бр. 75/1995 г., изм., бр. 78/2003 г., изм. и доп., бр. 25/2004 г., в сила от 16.01.2004 г.

Производство/Съхранение/Употреба:

- ✚ **Наредба** за специфичните изисквания за пускане на пазара на детергентите, обн., ДВ, бр. 62/16.07.2004 г.
- ✚ **Наредба № 26/23.05.2001** г. за хигиенните изисквания към козметичните продукти, издадена от МЗ, обн., ДВ, бр. 60/2001 г., в сила от 7.07.2003 г., попр., бр. 63/2001 г., доп., бр. 91/2002 г., изм. и доп., бр. 78/02.09.2003 г.
- ✚ **Наредба № 44** за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр. 113/28.12.2004 г.
- ✚ **Наредба № 35** за хигиенните изисквания за битовите химични препарати, ДВ бр.83/1995 г.

Транспорт/Разпространение/Депониране:

Няма специфична нормативна уредба.

3.1.6. Отпадъци

- **ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм., бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Внос

- ✚ **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г
- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г

Третиране/Транспорт

- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., ДВ 29/1999 г.;
- ✚ **Наредба** за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с ПМС № 260/2000 г., обн., ДВ, бр. 101/2000 г., в сила от 1.01.2001 г.
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 131/13.07.2000 г., ДВ 59/2000 г., в сила от 01.01.2001 г.
- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

Депониране/Съхранение

- ✚ **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.
- ✚ **Наредба №9/28.09.2004 г.** за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.
- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

Употреба

- ✚ **Наредба** за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ, бр. 112/23.12.2004 г.
- ✚ **Наредба** за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила от 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004
- ✚ **Наредба** за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 134/17.07.2000 г., обн., ДВ, бр. 61/2000 г., в сила от 1.01.2001 г.
- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.
- ✚ **Наредба** за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали, ДВ 47/18.05.2001 г., изм. ДВ 82/25.09.2001 г., в сила от 25.09.2001г.
- ✚ **Наредба** за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ бр. 104/26.11.2004 г.

Разпространение

Извършва се само от лицензирани фирми

3.2. УСТОЙЧИВИ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)

В таблици 4 е състоянието по етапи от жизнения цикъл на устойчивите органични замърсители (УОЗ).

Таблица 4 Преглед на нормативната база за управление на УОЗ пестициди и ПХБ по категории на употреба и етапи от жизнения им цикъл

УОЗ	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Алдрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Диелдрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хлордан	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Ендрин	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хептахлор	Няма Забранен от 1991 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
Хептахлорбензен	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Мирекс	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма	Няма
Токсафен	Няма Забранен от 1985г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
ДДТ	Няма Забранен от 1969 г	Няма	“Б-Б” кубове	Няма	Няма	Няма	Няма
ПХБ	Няма	Няма	Да (на площадки на собственици на ПХБ оборудване)	Няма	Няма	Да В затворени системи (трансформатори и кондензатори)	Не

Нормативната уредба за управление (по етапи от жизнения цикъл) на УОЗ включва:

- ✚ **Закон** за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (ЗЗВВХВП), обн., ДВ, бр. 10/2000г., в сила от 5.02.2002г., изм., бр. 91/2002г., бр. 86/2003г., изм. и доп., бр. 114/2003г., в сила от 31.01.2004 г.;
- ✚ **Закон** за защита на растенията, обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм., бр. 90/1999 г., изм. и доп., бр. 96/2001 г., доп., бр. 18/2004 г., в сила от 6.04.2004 г.
- ✚ **Закон** за управление на отпадъците, обн., ДВ, бр. 86/2003 г., изм. ДВ 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.

Внос:

- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, приета с ПМС №129/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр.66/2002 г., в сила от 01.01.2004 г.; ново ПМС № 161/12.07.2004 г., обн., ДВ, бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г.
- ✚ **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.

Третиране

- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/19.03.1999 г., ДВ 29/1999 г.;
- ✚ **Наредба** за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили, ПМС № 50/09.03.2006 г., обн., ДВ бр. 24/21.03.2006 г.

Съхранение:

- ✚ **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/17.09.2004 г.

Транспорт

Няма специфична нормативна база. Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

Разпространение/Употреба:

- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, приета с ПМС № 130/01.07.2002 г., обн., ДВ, бр. № 69/2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., ПМС 156/07.07.2004 г., ДВ 62/2004 г.
- ✚ **Наредба** за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ № 93/01.10.2002 г., изм. ДВ № 114/30.12.2003 г., в сила от 01.01.2005 г.
- ✚ **Заповед № РД 12-28/21.05.2004 г. на МЗГ; № РД 09-457/13.07.2004 г. на МЗ; № РД-590/15.06.2004 г. на МОСВ**, издадена на основание на чл. 15г от Закона за защита на растенията за утвърждаване на Списък на активните вещества, забранени за влагане в производството на продукти за растителна защита
- ✚ **Списък** на разрешените за предлагане и употреба продукти за растителна защита, регистрираните торове и подобрители на почвите '2004, издаван ежегодно на основание Закона за защита на растенията от МЗГ;

Депониране

Няма специфична нормативна база; Прилага се нормативната база по управление на отпадъците.

- ✚ **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 78/07.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ 83/24.09.2004 г.
- ✚ **Наредба № 3/1.04.2004 г.** за класификация на отпадъците, издадена от МОСВ и МЗ, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.

4. ОБОБЩЕНО ОПИСАНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОДХОДИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА КОНТРОЛ И УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

В Таблици 5, 6, 7, 8 са отразени съществуващите механизми и административни процедури за контрол и управление на различните категории химични вещества и препарати, напр. пестициди, продукти за растителна защита (изкуствени торове), промишлени химични вещества и препарати, химични вещества за бита, отпадъци в съответствие с нормативните актове, посочени в Таблица 1 (Информация за съществуващите нормативни актове, регламентиращи управлението на химичните вещества и препарати) и Таблица 2 (Нормативна база, отнасяща се до управлението на устойчивите органични замърсители).

Таблица 5 Административни процедури за контрол и управление на пестициди (продукти за растителна защита) и изкуствени торове

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	X
Регистриране на активни вещества и продукти	X	X	X		X	X	
Разрешителни	X				X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността		X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Таблица 6 Административни процедури за контрол и управление на промишлени химични вещества и препарати

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	X
Нотифициране на нови химични вещества	X	X					
Разрешителни	X			X	X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността	X	X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Таблица 7 Административни процедури за контрол и управление на химични вещества и препарати за масова употреба

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетиране	X	X	X	X	X	X	
Регистриране на хим. в-ва и препарати	X	X	X		X	X	
Разрешителни	X*	X*	X*		X*	X*	
Контрол	X	X	X		X	X	X
Информация за работниците/обществеността	X	X	X			X	

(X- Адекватно регулирани в нормативната база); * - детергентите не подлежат на разрешителен режим

Таблица 8 Административни процедури за контрол и управление на отпадъци

Административна процедура	Внос	Събиране	Временно съхраняване	Транспорт	Търговия/ Употреба	Оползотворяване	Депониране
Класификация	X	X	X	X	X	X	X
Регистрация		X	X	X			X
Разрешителни	X	X	X	X		X	X
Лиценз за търговия с отпадъци от черни и цветни метали					X		X
Проверка	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността			X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

4.1. ЗАБРАНЕНИ ИЛИ СТРОГО ОГРАНИЧЕНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

Употребата, търговията, вносът и износът на определени химични вещества и препарати, класифицирани като опасни са строго ограничени или напълно забранени, поради риска за околната среда и здравето на човека. Въведени са забрани и ограничения за:

- ✚ Всички групи вещества и препарати съгласно Стокхолмската конвенция.
- ✚ Озонразрушаващи вещества, съгласно Виенската конвенция;
- ✚ Азбест и азбестови материали и изделия;
- ✚ Активни вещества в продукти за растителна защита;
- ✚ Определени химични вещества и препарати, посочени в **Наредбата** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба.

В Таблица 9 са представени забранени или строго ограничени опасни химични вещества и препарати съгласно **Наредбата за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България**, в съответствие с Ротердамската конвенция.

Таблица 9 Забранени или строго ограничени химични вещества и препарати

	<i>Наименование на химичното вещество или препарат</i>	<i>Категория на употреба</i>	<i>Ниво на забрана</i>
1.	Живачен оксид	P	B
2.	Живачен хлорид (каломел)	P	B
3.	Други неорганични живачни съединения	P	B
4.	Алкил живачни съединения	P	B
5.	Алкоксиалкил и арил живачни съединения	P	B
6.	Алдрин	P	B
7.	Хлордан	P	B
8.	Диелдрин	P	B
9.	ДДТ	P	B
10.	Ендрин	P	B
11.	Хексахлорциклохексан (съдържащ < 99% гама изомер)	P	B
12.	Хептахлор	P	B
13.	Хексахлорбензен	P	B
14.	Камфехлор(токсафен)	P	B
15.	Полихлорирани бифенили (ПХБ), с изключение на моно- и дихлорирани бифенили	I	B
16.	Полихлорирани терфенили (ПХТ)	I	B
17.	Препарати, съдържащи ПХБ или ПХТ, повече от 0.01 тегловни %	I	B
18.	Трис (2,3-дибромпропил) фосфат	I	SR
19.	Трис-азиридинил-фосфиноксид	I	SR
20.	Полибромирани бифенили (ПББ)	I	SR

	Наименование на химичното вещество или препарат	Категория на употреба	Ниво на забрана
21.	Азбестови влакна:	I	B
	Крокидолит	I	B
	Амозит	I	B
	Антофилит	I	B
	Актинолит	I	B
	Тремолит	I	B
22.	Нитрофен	P	B
23.	1,2-диброметан	P	B
24.	1,2-дихлоретан	P	B
25.	Пентахлорфенол и неговите соли и естери	I	SR
26.	Монометил-дихлордифенил метан (Югилек 121)	I	B
27.	Монометил-тетрахлордифенил метан (Югилек 141)	I	SR
28.	Монометил-дибромодифенил метан	I	B
29.	Етилен оксид	P	B
30.	Диносеб, неговите ацетати и соли	P	B
31.	Бинапакрил	P	B
32.	Каптафол	P	B
33.	Дикофол, съдържащ по-малко от 78% p,p'-дикофол или повече от 1g/kg ДДТ и свързани с ДДТ съединения	P	B
34.	(а) Малеинов хидразид и солите му, с изключение на холинови, калиеви и натриеви соли (б) Холинови, калиеви и натриеви соли на маленовия хидразид, съдържащи повече от 1 mg/kg хидразин в свободно състояние, преизчислени като киселинен еквивалент	P	B
35.	Хинтозен, съдържащ повече от 1 g/kg хексахлорбензен, или повече от 10 g/kg пентахлорбензен	P	B
36.	2-нафтиламин и неговите соли	I	SR
37.	Бензидин и неговите соли	I	SR
38.	4-нитробифенил	I	SR
39.	4-аминобифенил и неговите соли	I	SR

Легенда: Категория на употреба P – продукти за растителна защита

I - промишлени химични вещества и препарати

Ниво на забрана:

SR – строго ограничение

B - забрана

Таблица 10 Забранени за влагане в производство, внос и употреба активни вещества в продукти за растителна защита

ПЕСТИЦИДИ	
Пестициди, съдържащи УОЗ	
1.	Алдрин
2.	Диелдрин
3.	ДДТ
4.	Ендрин
5.	Хептахлор
6.	Токсафен
Други пестициди	
1.	Азинофос-метил
2.	Алдикарб
3.	Амитрол
4.	Ендосулфан
5.	Кримидин
6.	Линдан
7.	Метамидофос
8.	Метидатин
9.	Метилпаразион
10.	Монокротофос
11.	Органични фунгициди, съдържащи калай
12.	Паракват
13.	Паратион
14.	Пиразофос
15.	Февалерат
16.	Хлордимеформ
17.	Цихексатин
18.	Азафенидин
19.	Перметрин

4.2. ДРУГИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ

Управлението на химичните вещества и препарати в Р България се осъществява в съответствие с приетите и действащи нормативни актове, механизми и процедури. Тяхното прилагане гарантира предотвратяване в максимална степен на вредното въздействие върху човешкото здравео и околната среда по време на съхранението, употребата и транспорта (включително внос и износ) на химични вещества и препарати. За тази цел се въвеждат правила за безопасна употреба, за опаковане и етикетирание, съхранение и транспорт на химичните вещества и препарати. Тези мерки осигуряват екологосъобразното боравене с тези вещества в работната и околната среда.

В различни национални програми и планове за действие са определени приоритетни и други дейности, свързани с намаляване на риска или вредното въздействие на опасните химични вещества и препарати. Такива са Националната програма за озонразрушаващите вещества за намаляване на вредните емисии от серни и азотни оксиди, Националните програми за изграждане на депа за отпадъци и пречиствателни станции за отпадъчни води, Националната програма за преминаване към производството на безоловни бензини, Националният план за действие по околна среда–здравео и други.

Най-много ненормативни механизми се създават във връзка с производството на химичните вещества. Всеки производител на определено химично или препарат подчинява дейността си на технологичен регламент. В различните производства се създават и спазват различни технологични регламенти. Други ненормативни механизми, касаещи производството, са технологичните инструкции за експлоатация на инсталации, инструкциите за спазване безопасността на труда, инструкциите за пожарна безопасност. Като други механизми могат да бъдат посочени и Български държавни стандарти (БДС) и

международни стандарти (особено ISO), установяващи качествени показатели или пределни съдържания на примеси в произвежданите химични вещества и препарати. Понастоящем се внедряват системите за качество на продукцията (ISO 9000), за управлението на околната среда (ISO 14000), за контрол и сертифициране на продукцията (ISO 45000, сега 17025), а така също и за създаването на безопасни условия на труд (ISO 18000).

Във връзка с реализирането на процедури за оценка на въздействието върху околната среда и получаването на особено за издаване на комплексни разрешителни, фирмите разработват и програми за постигане на съответствие с нормите в Европейския съюз, в които се определят и сроковете за постигане на това съответствие. В някои фирми такива програми вече бяха изпълнени успешно, а други са в процес на реализация.

Доброволните инициативи “Отговорност и грижа” и “Стюардшип продукти”, внедрявани чрез Българската камара на химическата промишленост в някои от фирмите-производители, също допринасят за намаляване на замърсяването на околната среда с химични вещества, намаляването на рисковете от аварии и създаването на по-безопасни условия на труд. Чрез инициативата “Стюардшип продукти” се постави началото на доброволната отговорност на производителя през целия жизнен цикъл на химичните вещества и препарати.

Изводи

Действащата нормативна уредба в областта на управлението на химичните вещества и препарати е хармонизирана в съответствие с изискванията на европейското законодателство. За успешното прилагане и изпълнение на нормативните изисквания административният капацитет и финансовите ресурси в държавните институции и в производствената сфера са в процес на усъвършенстване. По-трудно е приспособяването за малките и средни фирми, където не достига в по-голяма степен кадрови и финансов ресурс. Производителите на многотонажни химични производства са разработили и утвърдили програми за постигане на съответствие с новите правни изисквания.

Постигнатият в страната прогрес в сътрудничеството между държавните институции и неправителствените организации показва, че съществуват добри възможности в търсенето на баланс между изискванията за екологосъобразно управление на химичните вещества и препарати и икономическата ефективност от дейностите, свързани с тях.

5. НОРМАТИВНА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМИРАНост НА РАБОТНИЦИТЕ И ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Законовата рамка, програмите, политиките и свързаните с тях дейности по отношение на наличните механизми, даващи възможност за достъп до информация на работниците и обществеността относно потенциалните рискове, свързани с производството, вноса, износа, употребата и обезвреждането на химичните вещества и препарати са обобщени, както следва:

- Предоставяне на необходимата информация на работниците и служителите за рисковете за здравето им и тяхната безопасност, както и мерките, които се предприемат за намаляване риска при работа с химични вещества и препарати
- Предоставяне на информация на обществеността за екологичните и здравните рискове от въздействието на химичните вещества и препарати, както и за мерките, които трябва да се предприемат за защита на хората от хронична или остра експозиция на опасни химични вещества и препарати.
- Повишаване на степента на информираност и обучение на обществеността за ефективно участие в националните екологични инициативи.

Усилията за гарантиране опазването на околната среда и устойчивото развитие в България изискват една информирана общественост. През последните няколко години МОСВ проведе редица национални кампании за информиране на обществеността по такива въпроси като използването на безоловен бензин, Европейския ден без автомобили, изменение на климата и озono-разрушаващите вещества, намаляването на битовите отпадъци и т.н.

Според данните на национално представителното социологическо проучване повече от половината от гражданите се интересуват от въпросите, свързани с околна среда и заявяват, че получават достатъчно информация. Другата половина заявяват, че информацията, която получават е недостатъчна, но причини за това са липсата на интерес(27%), липсата на лица, които отговарят за тази информация (8%), липсва такава информация(7%). Най-предпочитана форма от гражданите да получават информация по въпросите на околната среда са националните телевизии, следвани от централните и местните вестници, информационни материали, получавани по домовете и таблата на обществени места.

Държавата чрез Кодекса на труда /КТ/ гарантира здравословни и безопасни условия на труд на работниците и служителите и задължава работодателите да ги създават.

Кодексът на труда и Законът за здравословни и безопасни условия на труд (Обн., ДВ, бр.124/1997г., посл. изм. и доп., бр.70/2004г.) транспонират изискванията на рамковата директива 89/391/ЕЕС за въвеждане на мерки за стимулиране подобряването на безопасността и здравето на работниците при работа. С тях се въвеждат общите изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, както и икономически форми за подобряване на условията на труд.

Законът за здравословни и безопасни условия на труд систематизира рамката и основните принципи за организиране и инициране на дейности по осигуряване и управление на безопасността и здравеопазването при работа в предприятията.

Създаден е Национален съвет по условия на труд, който е постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия а труд на национално равнище.

При осъществяване на дейността за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, работодателят е длъжен:

- ✚ да направи оценка на риска за здравето и безопасността, която да обхване работните процеси и работното оборудване, помещенията, работните места, организацията на труда, използването на суровини и материали;
- ✚ да планира подходящи мерки за предотвратяване на риска в съответствие с направената оценка, а когато това не е възможно, да осигури защита на работещите и другите лица;
- ✚ да създаде необходимата организация за осъществяване на наблюдението и контрола по изпълнение на планираните мерки;
- ✚ да предоставя на работниците и на служителите необходима информация за рисковете на здравето и безопасността им, както и за мерките, които се предприемат за отстраняване, намаляване и контрол на тези рискове;
- ✚ да се консултира с работниците и служителите или с техни представители, като създава възможност, те да участват при обсъждането и приемането на всички мерки, които се отнасят до здравето и безопасността на работниците и служителите;
- ✚ да осигури на всеки работещ подходящо обучение по здравословни и безопасни условия на труд в съответствие със спецификата на всяко работно място и професия;
- ✚ да осигури обслужване на своите работници и служители от служба по трудова медицина.

Службите по трудова медицина имат предимно превантивни функции. Те консултират и подпомагат работодателите, комитетите и групите по условия на труд в планирането, организирането и изпълнението на задълженията им по:

- осигуряване и поддържане на здравословни и безопасни условия на труд;
- укрепване здравето и работоспособността на работещите във връзка с извършваната от тях работа.

В МЗ са регистрирани над 400 служби по трудова медицина. В Националния център по хигиена, медицинска екология и хранене (НЦХМЕХ) ежегодно се организират по два едномесечни курса за следдипломно обучение по трудова медицина, а в ХЕИ се провежда едномесечно практическо обучение по трудова медицина.

В предприятията са създадени комитети или групи по условия на труд. Обучението на представителите се организира ежегодно и се провежда от фирми, в чийто предмет на дейност е включено обучение; организации и звена, създадени чрез правителствен или ведомствен акт, който предвижда обучение; центрове и звена за обучение към национално представителни организации на работници и служители на работодателите.

Отговорността за провеждането на различните форми на инструктаж на работещите е на работодателя. В последните години практиката и резултатите от ефективността на инструктажа се свързват с изследване честотата на трудовите злополуки, резултатите от провежданите медицински прегледи и анализа на заболяемостта с временна нетрудоспособност.

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд е регламентирано в редица под - законови нормативни актове, които транспонират изискванията на дъщерните директиви към рамковата Директива 89/391/ЕЕС.

Приети са Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа и Наредба за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, въвеждащи изисквания на Директива 98/24/ЕС за защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на химични агенти при работа, на Директива 2000/39/ЕС с граничните стойности за професионална експозиция на химичните агенти, Директива 90/394/ЕЕС и Директива 1999/38/ЕС за химичните агенти с канцерогенен и мутагенен ефект.

Изискванията за информиране на работниците и обществеността за потенциалните рискове свързани с производството, употребата, вноса, износа и обезвреждането на химичните вещества и препарати са законодателно регламентираны.

5.1. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, СВЪРЗАНО С ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ ПРИ РАБОТА С ХИМИЧНИ АГЕНТИ

- ✚ Закон за здравословни и безопасни условия на труд, ДВ бр.124/ 1997г., изменения ДВ бр.86/1999г., бр.64/2000г., бр.92/2000г., бр.25/2001г., бр.111/2001г., бр.18/2003г., бр.114/2003г.
- ✚ Наредба № 14 за службите по трудова медицина, ДВ бр.95/14.08.1998 г.
- ✚ Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, ДВ бр.47/21.05.1999 г.
- ✚ Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване, ДВ бр.88/1999 г., изменение бр.48/2000г, изменение и допълнение ДВ бр.43/13.05.2003 г.,изменение ДВ бр.37/04.05.2004 г., изменение ДВ бр.88/08.10.2004 г.
- ✚ Наредба № 3 за инструктажа на работниците и служителите по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана, ДВ бр.44/21.05.1996 г.
- ✚ Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място, ДВ бр.46/15.05.2001 г.
- ✚ Наредба № 3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните

- служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове, ДВ бр.91/05.08.1998 г.
- ✚ Наредба № 4 за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията, ДВ бр.43/15.04.1998г., изм. и доп. бр.85/17.10.2000 г.
 - ✚ Наредба № 4 за знаците и сигналите за безопасност на труда и противопожарна охрана, ДВ бр.77/01.09.1995 г.
 - ✚ Наредба № 3 за реда и изискванията за определяне правото на допълнителен годишен отпуск за работа във вредни за здравето условия на труд или за работа при специфични условия, ДВ бр.44/25.05.1993 г.
 - ✚ Наредба за експертната на работоспособността, ДВ бр.61/10.07.2000 г
 - ✚ ПМС № 322 за установяване на намалено работно време, ДВ бр.1/03.01.1995г., изм. доп. ДВ бр.43/09.05.1995 г.
 - ✚ Наредба за допълнителни и други трудови възнаграждения, ДВ бр.67/1993г., изм. доп. ДВ бр.1/1994г., бр.63/1994 г, бр.29/1996г, бр.72/23.08.1996 г.
 - ✚ Наредба №8 за безплатната предпазна храна на работещите, заети в производства, свързани с вредни за здравето последици, ДВ бр.43/1987г, изм. доп. ДВ бр.89/1987г., бр. 58/06.07.1993г.
 - ✚ Наредба № 4 за работите, които са забранени за лица от 15 до 18 години, ДВ бр.44/1987г., изм. ДВ бр.44/1993г., изм. ДВ бр.54/15.06.1999 г.
 - ✚ Наредба № 7 за вредните и тежки работи забранени за извършване от жени, ДВ бр.58/06.07.1993 г.
 - ✚ Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците, ДВ бр.16/1987г., изм. доп. ДВ бр.65/1991г., бр. 102/13.12.1994 г.
 - ✚ Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести, ДВ бр.33/03.04.2001г.
 - ✚ Наредба № 8 за определяне на работните места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена трудоспособност, ДВ бр.52/1987г., доп. ДВ бр.44/25.08.1993 г.
 - ✚ Кодекс за социално осигуряване;
 - ✚ Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, ДВ бр.6/21.01.2000 г.
 - ✚ Наредба № 2 за защита от аварии, ДВ, бр. 100/11.12.1990 г.
 - ✚ Наредба № 2 за противопожарните строително-технически норми за съоръжения за съхранение на леснозапалими течности, ДВ бр.58/1987г., доп. ДВ бр.33/19.04.1994 г.
 - ✚ Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на съоръженията под налягане, ДВ бр.87/13.09.2002 г.
 - ✚ ПМС № 18 за приемане на Правилник за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи, ДВ бр.13/1998 г., изм. доп. ДВ бр.15/14.02.2003 г.
 - ✚ Наредба № 13 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на химични агенти при работа, ДВ бр.8/20.01.2004 г..
 - ✚ БДС EN 689 въздух в работна среда. Ръководство за оценка на експозицията чрез вдишване на химични агенти за сверяване на граничните стойности и стратегия за измерване.
 - ✚ Наредба № 1 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на азбест при работа, ДВ бр.32/08.04.2003 г.
 - ✚ Наредба № 0-35 за работа с радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, ДВ 1974г., изм. ДВ бр.91/19.10.1999 г.
 - ✚ Наредба № 10 за защита на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени и мутагени при работа, ДВ бр.94/24.10.2003 г.
 - ✚ Наредба № 2/22.03.2004 за минимални изисквания за здравословни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, ДВ, бр.37/03.05.2004, попр. ДВ, бр.98/05.11.2004
 - ✚ Наредба №8/23.09.2004 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с въздушни компресори, инсталации и уредби, ДВ, бр.93/19.10.2004

- ✚ Наредба № 7 за минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работно оборудване, ДВ, бр.88/1999, изм.доп. ДВ, бр.88/08.10.2004
- ✚ Наредба № 9/23.09.2004 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при експлоатация и поддържане на водоснабдителна и канализационна системи, ДВ, бр.93/19.10.2004
- ✚ Наредба за устройствата, безопасната експлоатация и техническия надзор на газовите съоръжения и инсталации за втечнени въглеводородни газове, ДВ, бр.82/21.09.2004 г.

Разработени са и се разпространяват различни информационни материали, изготвени въз основа на опита на страните от Европейския съюз и САЩ.

Създадени са:

- отраслови и браншови съвети по условия на труд, които се състоят от представители на националните отрасли или браншови федерации, съюзи и синдикати на представителните организации на работниците и служителите, на отрасловите или браншовите структури на представителните организации на работодателите и от равен на тях брой представители на съответното ведомство и
- регионални (областни, общински) съвети по условия на труд, които се състоят от представители на съществуващите регионални съюзи или организации на работниците и служителите и на работодателите и от равен на тях брой представители на областната администрация или на местните органи за самоуправление.

Значителна част от големите и средни фирми са сертифицирани по ISO 9000, а някои от тях и по ISO 14000. Това включва задължително внедряване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Съществува необходимост от въвеждане на програми за практическо обучение на експерти от държавните институции и контролните органи (МТСП, МИ, МЗГ, МЗ), специалисти от Службите по трудова медицина, работодателите, Комитетите и групите по условия на труд, синдикатите и рисковите групи от предприятията, експертите на свободна практика, консултантските фирми и обществеността.

5.2. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ВЪВ ВРЪЗКА С НАМАЛЯВАНЕТО НА РИСКА ЗА ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ПРЕДОТВРЯВАНЕ ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

- ✚ Закон за опазване на околната среда, ДВ 91/ 2002 г., изм. ДВ 98/ 2002 г., изм. ДВ 86/30.09.2003 г., доп. ДВ 70/ 2004 г.
- ✚ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, ДВ бр.10/2000 г., изм. ДВ бр.114/2003 г.
- ✚ Наредба № 27 за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, ДВ бр.75/1995г., изм. доп. ДВ бр25/24.02.2004 г., в сила 16.01.2004 г.
- ✚ Наредба № 8 за условията и реда за провеждане на дезинсекция и дератизация, ДВ бр.49/ 1992г.
- ✚ Наредба № 5 за предотвратяване и намаляване на замърсеността на околната среда с азбест, ДВ бр.32/ 2003г.
- ✚ Закон за чистотата на атмосферния въздух, ДВ бр.45/1996 г., изм. доп. ДВ бр 112/2003 г.
- ✚ Наредба № 3 за пределно допустимите концентрации на химични вещества, отделяни от полимерни строителни материали в жилищни и обществени сгради, ДВ бр.17/1984г.
- ✚ Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене и при разтоварване и превоз на бензини, ДВ бр.75/1999 г.
- ✚ Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария, ДВ бр.66/ 2002 г., ново ПМС 161/ 2004 г., обн., ДВ 63/2004

г., в сила от 01.01.2005 г.

- ✚ Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, ДВ, бр. 67/2002 г., изменение и допълнение ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- ✚ Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, ДВ бр.69/2002 г., изм., ДВ 62/2004 г.
- ✚ Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетирание на съществуващи и нови химични вещества и препарати, ДВ бр.5/2003 г., изм., ДВ 66/2004 г.
- ✚ Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, ДВ бр.67/2002г., изменение и допълнение ДВ бр.110/17.12.2004 г.
- ✚ Закон за техническите изисквания към продуктите, ДВ бр.86/1999г., изм. и доп., ДВ, бр. 107/2003 г.
- ✚ Закон за защита на потребителите и за правилата за търговия, ДВ бр.30/1999г., изм. доп. ДВ бр 19/2003 г.
- ✚ Наредба № 26 за изискванията към козметичните продукти, ДВ бр.60/2001, изм. доп. ДВ бр.91/2002г., изм. доп. ДВ бр 78/2003 г.
- ✚ Наредба № 45 за хигиенните норми и изисквания за добавките в хранителните продукти, ДВ бр.10/1995г., изм. доп. ДВ бр 70/2002 г.
- ✚ Наредба № 8 за изискванията към използване на добавки в храните, ДВ бр.44/2002г.
- ✚ Наредба № 31 за максимално допустими количества замърсители в храните, ДВ, бр.88/08.10.2004
- ✚ Наредба № 15 за изискванията за използване на ароматични продукти в храните, ДВ бр.70/2002г.
- ✚ Наредба № 1 за материалите и предметите от пластмаси, предназначени за контакт с храни, ДВ бр.13/2002г.
- ✚ Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита, ДВ бр. 93/01.10.2002 г.
- ✚ Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химични вещества и техните прекурсори, ДВ бр.8/2000г., изм. ДВ бр.75/02.08.2004 г.
- ✚ Наредба № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, ДВ бр.88/1997г., изм. доп. ДВ бр.8/2002г., изм. доп. ДВ бр.14/20.02.2004 г.,
- ✚ Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, ДВ бр.45/14.05.1999г., в сила 01.01.2000 г.
- ✚ Наредба № 4 за норми на озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух, ДВ, бр.64/23.07.2004г.
- ✚ Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух, ДВ бр.46/18.05.1999 г.
- ✚ Наредба № 2 за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, ДВ бр.51/1998г., изм. доп. ДВ бр.34/1999г., ДВ бр.73/1999г., изм.доп. ДВ бр.93/2003 г.
- ✚ Наредба № 3 за проектиране на системи за газоснабдяване в населените места и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ бр.24/14.03.1995 г.
- ✚ Наредба № 4 за контрол и приемане на системи за газоснабдяване и газови инсталации в сгради, работещи с природен газ, ДВ бр.24/1995 г.
- ✚ Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, ДВ бр.30/21.05.2001 г.
- ✚ Наредба № 12 за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, ДВ бр.63/28.06.2002 г.
- ✚ Наредба № 11 за качеството на водите за къпане, ДВ бр.25/08.03.2002 г.
- ✚ Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, ДВ бр.87/24.10.2000 г.
- ✚ Наредба № 4 за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, ДВ бр.88/27.10.2000 г.
- ✚ Наредба № 1 за проучването, ползуването и опазването на подземните води, ДВ

- бр.57/14.07.2000 г.
- ✚ Наредба № 7 за показатели и норми за определяне качеството на течашите повърхностни води, ДВ бр.96/12.12.1986г.
 - ✚ Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, ДВ бр.97/2000г., изм.доп. ДВ бр.24/23.03.2003 г.
 - ✚ Наредба № 7 за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места, ДВ бр.98/01.12.2000г.
 - ✚ Наредба № 10 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, ДВ бр.66/27.07.2001 г.
 - ✚ Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, ДВ бр.36/1979г., изм. доп. ДВ бр.5/199г., бр.54/1997г., изм. доп. ДВ бр.39/16.04.2002г.
 - ✚ Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, ДВ, бр.112/23.12.2004
 - ✚ Закон за управление на отпадъците, ДВ бр.86/24.09.2003 г.
 - ✚ Наредба № 3 за класификацията на отпадъците, ДВ бр.44/25.04.2004 г.
 - ✚ Наредба за изискванията за третиране и трансформиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ДВ бр.59/21.07.2000 г.
 - ✚ Наредба за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, ДВ бр.61/25.07.2000 г.
 - ✚ Наредба за изискванията за пускане на пазара на луминесцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, ДВ бр.101/12.12.2000 г.
 - ✚ Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства, приета с ПМС № 257/09.11.2001 г., ДВ 98/2001, в сила 01.01.2002 г., попр., бр. 110/2001 г., ДВ, бр.104/26.11.2004
 - ✚ Наредба за изискванията за етикетиране и представяне на храните, ДВ, бр.98/05.11.2004
 - ✚ Наредба №9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, обн., ДВ, бр. 95/2004 г.
 - ✚ Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, ДВ 102/95г., изм. и доп., ДВ, бр. 75/2002г., доп. ДВ, бр.93/2004
 - ✚ Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, ДВ, бр.19/09.03.2004
 - ✚ Наредба №37 за условията за издаване на разрешително за употреба на ветеринарномедицински продукти и изисквания към досието, ДВ, бр.89/12.10.2004
 - ✚ Наредба № 32/09.07.2001г. за контрол на растения и растителни продукти, торове и хранителни среди и за изпитване, регистрация и контрол на продукти за растителна защита, посл. изм., бр. 87/2004 г., в сила от 6.01.2005 г.
 - ✚ Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, ДВ, бр.87/05.10.2004
 - ✚ Наредба за условията и реда за изземване, съхраняване, унищожаване и предоставяне за научна дейност на наркотични вещества и растения и за вземане на представителни проби от тях, ДВ, бр.76/31.08.2004
 - ✚ Наредба № 44 за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, ДВ бр.113/28.12.2004
 - ✚ Наредба № 7 за хигиенни изисквания за здравна защита на селищната среда, ДВ бр.20/05.03.1999 г.

- ✚ Наредба № 35 за хигиенни изисквания за битовите химични препарати, ДВ бр. 83/1995 г.
- ✚ Наредба № 31 за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, ДВ бр. 14/2004 г. в сила от 20.02.2004 г.

Министерството на околната среда и водите е компетентния орган по управлението на опасните химични вещества и препарати на територията на РБългария. То подпомага прилагането на хармонизираното законодателство в областта на химичните вещества и препарати с програми за интерактивно обучение на експерти от държавните институции (РИОСВ, Агенция “Митници”, Министерство на здравеопазването, ХЕИ и други), представители на работодателите и синдикалните организации, частни фирми или сдружения и заинтересуваната общественост.

Значителна част от информацията се предоставя на електронни носители, публикуват се периодични списания, информационни бюлетени, провеждат се срещи, обучителни семинари и дискусии.

МОСВ поддържа също уеб страница, съдържаща актуална информация за структурата на министерството, екологичното законодателство и дейностите, свързани с опазването на околната среда, в това число управлението на химичните вещества и препарати. На страницата на МОСВ може да бъде намерена също полезна информация за международни споразумения и инициативи в областта на управлението на химичните вещества и препарати, по които България е страна (като напр. дейностите по прилагане на Стокхолмската и Ротердамската конвенции, информационната система INFOCAP, Междуправителствения форум по химическа безопасност (IFCS), Стратегическия подход за международно управление на химикалите (SAICM) и др.

Разработени и предоставени на НПО, фирмите и обществеността са също регистър и база данни за търсене в списъците с химични вещества и препарати във връзка с прилагането на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати.

5.3. ДРУГИ НАЧИНИ ЗА ОСВЕДОМЯВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Друг начин за осведомяване на обществеността е предоставянето на подходяща достъпна информация за различни действия по предотвратяване на здравните рискове за потребителите на горива, потребителите на химични вещества, продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, козметични продукти, текстилни материали, перилни и миешки средства, обзавеждане, детски играчки, храни и напитки.

Във връзка с ежегодното подобряване на познанията на учениците в областта на околната среда и устойчивото развитие в началото на 2004 г. е подписан меморандум между МОСВ и МОН. В този меморандум и двете министерства декларират своята готовност за активно сътрудничество по въпросите на опазването на околната среда. Взаимодействието и сътрудничеството между двете министерства се изразява в:

1. Обмен на информация, която вече се използва и ще бъде използвана за:
 - ❖ изготвянето на документи по проблемите на околната среда и устойчивото развитие;
 - ❖ обучение на учители и експерти за работа с учебни помагала и ръководства, като се използват знанията и опита на експерти от двете министерства;
2. Популяризиране на обучението по опазване на околната среда и устойчиво развитие с оглед на повишаване на обществената култура и съзнание.
3. Разширяване на възможностите за осъществяване на интегративен подход при реализирането на обучението по околна среда и устойчиво развитие в системата на народната просвета.
4. Популяризиране и използване на съществуващи учебни помагала по екологично образование, както и насърчаване разработването на нови такива.

5. Размяна на информация, необходима за навременна и ефективна комуникация между съответните министерства, а именно:
- участие в съвместни дейности;
 - участие в работни групи;
 - участие в програми за информиране на обществеността .

Изпълняват се няколко проекта в разглежданата област:

- ✓ "Подкрепа на природозащитното образование в България", финансиран от Британското правителство .
- ✓ "Образование по околна среда за началното училище в България" – програма МАТРА на Министерство на Външните работи на Кралство Холандия
- ✓ Разпространение и обучение по интерактивния пакет по образование по околна среда "Зелен пакет".

Направеното, а и планираните дейности в Националната стратегия по околна среда и плана за действие (НСОСПД) за периода 2005-2014 г., ще позволят постигането на специфичната цел: „Обективно ежегодно повишаване на образователното ниво и културата на учениците по въпросите свързани с околната среда и устойчивото развитие измервано чрез система от тестове”.

Планираните действия ще включват:

- ❖ Изготвяне на самостоятелна учебна дисциплина “Опазване на околната среда” за началния и среден курс на обучение
- ❖ Въвеждане на учебната дисциплина в учебната програма на учениците от началния и среден курс на обучение.
- ❖ Системно организиране на конкурси, излети и други подобни мероприятия с цел придобиване на практически познания от учениците в областта на околната среда.

След приемането на НСОСПД 2000-2006 г. МОСВ предприе редица важни стъпки за по-доброто информиране на обществеността по отношение на околната среда. В сътрудничество с НСИ, МОСВ разработи индикатори за мониторинг на прогреса, като това може да се проследи от изследванията на НСИ. Резултатите ще ръководят националната политика за информиране на обществеността за вземане на решения по екологични въпроси.

Събирането, обработката и разпространението на екологична информация от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) е изключително важно за обхвата, формата и разбирането на информацията, предоставяна на обществеността. През периода 2000-2003 г. бяха анализирани редица проблеми и слабости, като бяха предвидени мерки за развитието на системата. В допълнение, годишните доклади за обществеността започнаха да се изготвят по начин, който помага за по-доброто разбиране на случващото се в страната по различни въпроси на околната среда.

Преследваното „Минимум 5 % годишно увеличение на регистрираните познания по въпроси на околната среда и устойчивото развитие” ще бъде постигнато чрез изпълнение на следните планирани дейности:

- ❖ Изготвяне на програма за повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда и устойчивото развитие..
- ❖ Прилагане на изготвената програма
- ❖ Провеждане на социологически проучвания за следене на напредъка.

Участие на обществеността:

Неправителствените организации (НПО) участвуват в информиране на обществеността и работниците по въздействието на химичните вещества върху околната среда и човека чрез участие и реализация на проекти, финансирани от държавни институции или международни организации. Разработени са следните проекти, обвързани с работа с обществеността чрез образователни брошури, семинари, мултимедийни изяви, анкети, “горещи” телефонни линии, пресконференции:

- ✓ Кампания за въвеждане в употреба на безоловни бензини с издаване на брошури;
- ✓ Проект “Разширена Европа” със семинари в рискови райони на страната, свързани с неблагоприятното въздействие на компонентите на околната среда върху здравето на човека: замърсяване на атмосферния въздух, в Свищов;
- ✓ Проект за оценка на здравните последици след аварията в Чернобил с разпространение на книга с научна информация от собствени и чужди изследвания.
- ✓ Проект за оценка на риска от замърсяване на басейна на р. Искър.
- ✓ Проект за обучение на обществеността по внедряването на Национален план за действие по околна среда – здраве, съвместно с МЗ.
- ✓ Проект за ратификация и прилагане на Аархуската конвенция в страните от Източна Европа със семинари за общинската администрация
- ✓ Проект за оценка на риска за околна среда и здраве във вторични реки в долното течение на р. Дунав.
- ✓ Проект за обучение на учители, деца и юноши и изработване на образователен мултимедиен комплект “Зелен пакет”.
- ✓ Проект за обучение на обществеността от “горещите точки” в басейна на р. Дунав по Програма за намаление на замърсяването на басейна на р. Дунав.
- ✓ “Инициативен комитет за защита на здравето на населението в с. Куклен” във връзка с проблемите свързани със замърсяване на средата за обитаване с тежки метали близо до КЦМ АД, Пловдив

В Регионалните планове за действие “околна среда-здраве” на общинско ниво се включват местните НПО, групи от заинтересувани граждани и лица по конкретни проблеми свързани със замърсяване на атмосферния въздух (Русе, Никопол, Силистра, Враца, с. Ковачево), водите (Мотана, Плевен), почвите (Общините Родопи, Куклен, Кърджали, Кремиковци, Столична община, с. Яна, с. Брегово,) и средата за обитаване в резултат на промишлени дейности или трансграничен пренос на опасни за здравето замърсители.

II. НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УОЗ

Разработен е Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в Р България по международен проект, финансиран от Глобалния фонд за опазване на околната среда (GEF) и германски донор и управляван от UNEP Chemicals (Програма на ООН по околна среда). Изпълнението на подпроекта GF/2732-02-4454 е възложено на Министерството на околната среда и водите в Р България.

Целта на проекта е да се увеличи националният капацитет за управление на устойчивите органични замърсители (УОВ) и да подпомогне правителството при изпълнението на задълженията си по изпълнение на Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители. Проектът включва разработването на Специфични планове за действие за управление на отделните категории устойчивите органични замърсители.

Дългосрочната генерална стратегическа цел на разработения Национален план за действие за управление на УОЗ (НПДУОЗ) е опазване здравето на хората и околната среда от вредното въздействие на устойчивите органични замърсители на основата на политиката за устойчиво развитие на околната среда.

Идентифицирането на “националните стратегически цели” за бъдещото управление на УОЗ е извършено на база анализа на съществуващите проблеми и ограничения, националните особености, както и при отчитане изискванията за съответствие със Стокхолмската конвенция и законодателството на ЕС.

Въз основа на резултатите от проведените инвентаризации на УОЗ и направения SWOT анализ са формулирани следните 8 основни национални цели:

1. Развитие и укрепване на институционалния и административен капацитет на национално, регионално и общинско ниво;
2. Поетапно преустановяване на употребата на ПХБ;
3. Намаление и предотвратяване на изпусканията от непреднамерено производство (диоксини и фурани, хексахлорбензен и полихлорирани бифенили) или отстраняване на източниците на УОЗ емисии;
4. Намаление или обезвреждане на складираните залежали пестициди, съдържащи и/или замърсени с УОЗ;
5. Разработване и прилагане на Планове за изпълнение на мерките, залегнали в Националния план за действие за управление на УОЗ;
6. Стимулиране и подпомагане на проучвания, научно-изследователски разработки и мониторинг по отношение на УОЗ във връзка с:
 - ❖ Нива на натрупване в човешкия организъм и околната среда;
 - ❖ Въздействие върху здравето на хората и околната среда;
7. Повишаване осведомеността на обществото по отношение на УОЗ;
8. Привличане на инвестиции и насърчаване дейности, свързани с управление на УОЗ.

На национално равнище целите за България са:

1/ прилагане изискванията на конвенцията чрез разработване на Национален план за действие по управлението на УОЗ; и

2/ разработване на подробни планове за действие по отношение на УОЗ, което ще идентифицира ефективните национални отговорности, процеси и мерки, намаляващи отделянето на УОЗ.

Чрез Националния план за действие за управление на УОЗ в България ще отговори на първоначалните си задължения за докладване по Стокхолмската конвенцията. Възможностите на България за управление на по-голяма група от устойчиви токсични вещества (УТВ) ще бъдат подобрени чрез придобития опит.

Петте етапа от разработването на Националния план за действие за управление на устойчивите органични замърсители включват:

- ✓ Определяне на механизъм за координация и организация на процеса (стъпка 1);
- ✓ Провеждане на инвентаризация на УОЗ и оценка на националната инфраструктура и капацитет (стъпка 2);
- ✓ Поставяне на приоритети и определяне на целите (стъпка 3);
- ✓ Създаване на Национален план за действие с приоритети и стойности и на Специфични планове за действие по УОЗ (стъпка 4);
- ✓ Одобряване на Националния план за действие (стъпка 5).

6.ЗАКОНОВИ ИНСТРУМЕНТИ И НЕРЕГУЛАТОРНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УСТОЙЧИВИТЕ ОРГАНИЧНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (УОЗ)

6.1.Институционална и политическа рамка

6.1.1.Политика за околната среда и обща законова рамка

Политиката на страната в областта на околната среда цели осигуряването на устойчиво развитие и опазване на околната среда за сегашните и бъдещи поколения .Тези фундаментални принципи са в основата на Националната стратегия по околна среда 2000-2006 г.(НСОС).

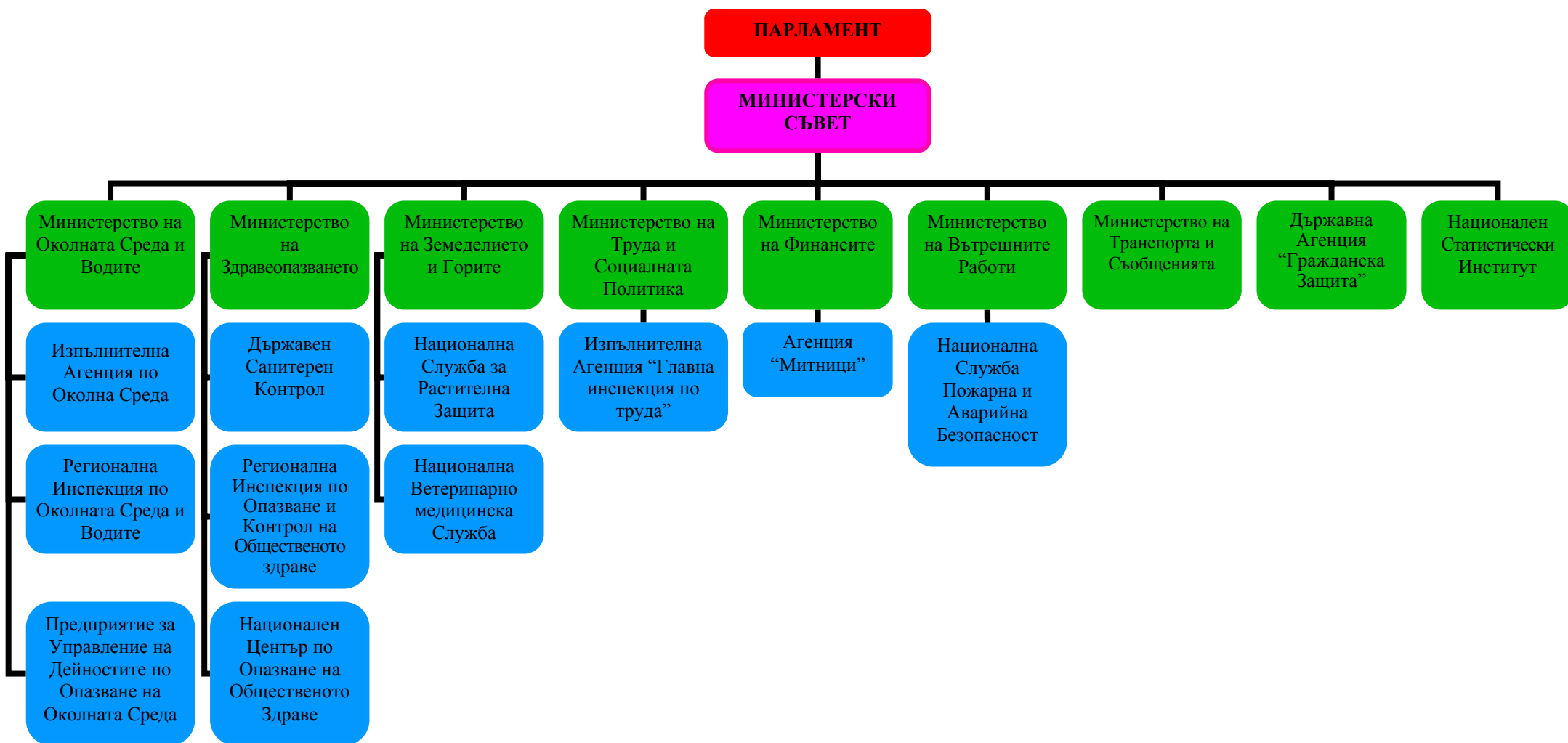
Нейната цел е да посочи ключовите моменти, приоритети и предизвикателства за България в областта на околната среда, да оцени основните влияния както и да очертае основните пътища по които могат да се получат най-съществени ползи за населението и икономиката на страната.

Общата дългосрочна стратегическа цел на НСОС е **подобряване на качеството на живот на населението в страната чрез осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво управление на околната среда, чрез:**

- ✚ Осигуряване на достатъчно количество вода с високо качество за населението и икономиката на страната;
- ✚ Подобряване качеството на околната среда в населените места;
- ✚ Опазване на природното наследство и богатото биологично разнообразие;
- ✚ По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли и регионалното развитие;
- ✚ Осигуряване на ефективно управление и мониторинг на околната среда;
- ✚ Изпълнение на поетите ангажименти на Република България за решаване на глобалните екологични проблеми.

6. 1.2. Роля и отговорности на Министерства, Агенции и други държавни институции при управлението на УОЗ

В управлението на химикалите, включително и на Устойчивите органични замърсители вземат участие редица държавни институции, които имат съответната компетентност, съгласно предоставените им права и задължения в действащата нормативна уредба в страната (фиг.1).

Фигура 1 Държавни институции, отговорни за управлението на УОЗ

Отговорностите, функциите, задълженията и правата на отделните министерства се определят със съответните нормативни актове.

МИНИСТЕРСТВА И ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ (МОСВ):

Основните отговорности, функции и задължения на **Министерство на околната среда и водите (МОСВ)** са свързани с:

- опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората;
- опазване и ползване на компонентите на околната среда;
- контрол и управление на факторите, които увреждат околната среда;
- осъществяване на контрол върху състоянието на околната среда и източниците на замърсяване;
- предотвратяване и ограничаване на замърсяването;
- създаване и функциониране на Националната система за мониторинг на околната среда;
- разработване и прилагане на стратегии, програми и планове за опазване на околната среда;
- събиране и осигуряване на достъп до информацията за околната среда.

В изпълнение на задълженията си, МОСВ регламентира режимите за опазване и ползване на компонентите на околната среда, контролира състоянието и ползването на компонентите на околната среда и източниците на нейното замърсяване и увреждане, постановява допустими норми за емисии и за качество на околната среда, управлява компонентите и факторите на околната среда, извършва оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), издава разрешителни за предотвратяване, ограничаване и контрол на замърсяването, обявява и управлява териториите със специален режим на защита, развива системата за мониторинг на компонентите на околната среда, въвежда икономически регулатори и финансови механизми за управление на околната среда и т.н.

Министерство на околната среда и водите е компетентен орган по отношение нотифицирането и оценката на риска на нови химични вещества, вноса, износа, забраните и ограниченията на опасни химични вещества и препарати, издава разрешителни на предприятия, които попадат в обхвата на Наредбата за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях и води регистри на нотифицираните химични вещества и внесените и изнесени опасни химични вещества, съгласно Наредбата за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на РБългария.

МОСВ осъществява контрол върху вноса, износа, депонирането и унищожаването на опасните отпадъци съгласно действащите нормативни актове и осъществява координацията и контрола по прилагане на изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, полихлорирани бифенили/полихлорирани терфенили, батерии и акумулатори; координацията и контрола при проектирането, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на битови отпадъци и спазване на изискванията при избор на площадки за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци; координацията и контрола по прилагане на изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци.

МОСВ разработва и координира дейностите по прилагането на национални и секторни програми за действие във връзка с изпълнението на задълженията на страната по Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители, Протокола за устойчивите органични замърсители към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния от 1979 г., Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата, и свързаното с тях Европейско законодателство.

Чрез **Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС)** и своите регионални структури-15-те **Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)**, МОСВ осъществява дейността си на национално и регионално ниво.

ИАОС провежда мониторинг на компонентите и факторите на околната среда (в това число на полихлорирани бифенили, хексахлорбензола, диоксините, фураните и полиароматните въглеводороди) на територията на цялата страна.

РИОСВ имат регулиращи (разработват документи или провеждат дейности, свързани с политиката на държавата в областта на опазването на околната среда и устойчиво природоползване), контролни (следят съответствието на качествата на елементите на околната среда и регистрираните изменения в тях с нормативните изисквания; контролират дейности, органи или лица, които могат да доведат до замърсяване или увреждане на околната среда; осъществяват контрол по изпълнение на условията в решенията по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС); извършват проверки, наблюдения и измервания на компонентите на околната среда, налагат принудителни административни мерки) и информационни функции (изследват и анализират резултатите от измерванията от пунктовете на Националната система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/ и предоставят информацията за състоянието на околната среда и водите).

Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) е създадено през 2002 г със Закона за опазване на околната среда. Основните функции на ПУДООС са изпълнение на екологични проекти и дейности от националната и общинските стратегии и програми по околна среда. Предприятието предоставя средствата под формата на безвъзмездни помощи, безлихвени или нисколихвени заеми и субсидии.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО (МЗ)

Министерството на здравеопазването упражнява контрол върху химичните вещества и препарати по отношение на класифицирането, опаковането и етикетиранието им, нотифицираните химични вещества, опасните химични вещества и препарати, за които са определени ограничения или забрани за търговия и употреба с цел опазване на здравето на населението. МЗ организира и контролира провеждането на държавния санитарен и протиепидемиологичен контрол, както и провеждането на имунопрофилактиката. То разработва и предлага за утвърждаване хигиенни норми и санитарни правила за условията, на които трябва да отговарят околната, работната, учебната и битовата среда; за безопасност на храните, питейната вода и всички стоки, оказващи въздействие върху здравето; по въпросите, свързани с радиационната защита и други.

МЗ планира и организира изследването на специфичното влияние на факторите на околната, работната, учебната и битовата среда върху здравето на населението и върху поведението на отделния индивид, оценява здравния риск, разработва и предлага мерки за предотвратяване на вредните последици от рисковите фактори на средата и от рисковото поведение на индивида върху здравето на населението; събира, обработва и предоставя на хигиенно-епидемиологичните инспекции информация за опасните химични вещества и препарати; разработва и предлага за установяване и въвеждане на допълнителни хигиенни норми и изисквания или специални условия на работа, обучение и движение на населението

в случай на радиационна авария, промишлена авария, природни бедствия или поява и епидемично разпространение на особено опасни инфекции с цел защита на населението.

МЗ ръководи, координира и контролира дейността на **Хигиенно-Епидемиологичните Инспекции (ХЕИ)**, сега преименувани в **Регионалните Инспекции за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ)** като териториални органи на **Държавния санитарен и протиепидемиологичен контрол. Националният Център по Хигиена, Медицинска Екология и Хранене (НЦХМЕХ)**, а сега **Национален център по опазване на общественото здраве (НЦООЗ)** е специализиран орган на Министерството на здравеопазването (МЗ) по проблемите на общественото здраве и експертен и консултативен орган на Регионалните Инспекции за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ).

МЗ забранява пускането на пазара на химични вещества и препарати, опасни за здравето на хората, и разпорежда те да бъдат унищожени или преработени и използвани за други цели. При осъществяване на внос на психотропни вещества, субстанции и контролирани химични вещества, използвани за производството на наркотични вещества, е необходимо предварително съгласуване с Министерството на здравеопазването.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ (МЗГ):

- ✚ Основните задължения на **Министерство на земеделието и горите** са свързани с:
- ✚ защитата на растенията и растителните продукти от болести, неприятели и плевели (вредители) чрез прилагане на превантивни мерки и методи за борба при тяхното презгранично преминаване, поява и разпространение върху територията на страната;
- ✚ внедряването и усъвършенстването на методи за интегрирана борба срещу вредителите по растенията и растителните продукти;
- ✚ изискванията към продукти за растителна защита и торове, режима на изпитване, разрешаване, внос, производство, търговия и контрол на употребата им с цел защита здравето на хората и животните и опазване на околната среда;
- ✚ изискванията към фитосанитарното качество и контрола на растенията и растителните продукти, предназначени за вътрешния пазар и за износ;
- ✚ контрола на замърсителите в растителните суровини, почвите и водите за напояване.

МЗГ извършва биологично изпитване и разрешава вноса и употребата на препарати за растителна защита, подобрители на почвите и изкуствени торове и контролира правилното им прилагане.

Министерството на земеделието и горите осъществява контрол върху пуснатите на пазара продукти за растителна защита. Чрез своите подведомствени и регионални структури-**Националната служба за растителна защита (НСРЗ)** контролира вноса, търговията и употребата в страната на препарати за растителна защита по отношение на съдържанието на активно вещество във формулацията, етикетирането и съдържанието на етикетите.

Национална ветеринарномедицинска служба (НВМС) е специализиран орган на Министерството на земеделието и горите за организиране, координиране, ръководство и контрол на ветеринарномедицинската дейност. В компетентността на НВМС е осъществяването на държавен ветеринарно-санитарен контрол, граничен ветеринарномедицински контрол и карантина, както и контрол върху съдържанието на остатъчни количества на вредни вещества във живи животни и животински продукти. НВМС упражнява контрол върху производството, вноса, износа, съхранението, търговията и употребата на ветеринарномедицинските препарати в страната.

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА (МТСП):

Министерство на труда и социалната политика (МТСП) разработва, координира и провежда държавна политика в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд. Чрез **Изпълнителна Агенция „Главна инспекция по труда”(ИАГИТ)** осъществява интегриран контрол по спазване на законодателството и по изпълнение на задълженията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд във всички отрасли и дейности, независимо от формата на собственост.

МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА (МТС):

Транспортът на опасните химични вещества и препарати се регулира от **Министерство на транспорта и съобщенията (МТС)**, в чиято компетентност влиза определяне на пределно-допустимите концентрации на вредни вещества в емисии от транспортни средства и контрол на тяхното прилагане.

Агенция “Митници” (АМ) към Министерството на финансите (МФ) упражнява контрол за всички стоки, влизащи и излизащи от страната. Тя участва в създаването и поддържа информационната подсистема за класирането на химикалите; изследва, събира данни и уточнява видовете стоки с висока степен на риск по отношение на тарифното класиране с цел подпомагане на митническите учреждения при управлението на риска.

Агенцията организира, координира, ръководи и контролира дейността на митническите учреждения в областта на противодействието на незаконния трафик на наркотични вещества и прекурсори; приемането, съхраняването и унищожаването на наркотични вещества и прекурсори и т.н.

Съгласно Закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба **Агенция “Митници”** упражнява контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба, а **Министерство на вътрешните работи (МВР), чрез Националната служба по пожарна и аварийна безопасност (НСПАБ)** участва в ограничаването и ликвидирането на транспортни и промишлени аварии с химични вещества и препарати.

Държавна Агенция “Гражданска защита”(ДАГЗ)

ДА” Гражданска защита” осъществява държавната политика в областта на защитата при кризисни ситуации, причинени от природните фактори и от техногенната дейност. Тя е работен орган на Постоянната комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към Министерския съвет.

Национален статистически институт (НСИ)

Националният статистически институт (НСИ) е със статут на държавна агенция на пряко подчинение на Министерски съвет. Мисията на НСИ е ефективно осигуряване на качествена статистическа информация за икономиката, демографията, социалната сфера и екологията. НСИ осигурява статистическа информация за емисиите в атмосферата, производствени и битови отпадъци, промишлени и битови отпадни води, пречистени отпадни води, разходи и инвестиции за опазване на околната среда.

Общини

В рамките на своите компетенции **общините** контролират дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битови и строителни отпадъци; дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци и изпълнението на програмите за тяхното

управление; организират и контролират закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата, намиращи се на територията на съответната община.

ПОСТОЯННИ ПРАВИТЕЛСТВЕНИ КОМИСИИ

Съгласно Правилника за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията при бедствия, аварии и катастрофи е създадена **Постоянна правителствена комисия за защита на населението от бедствия и аварии към Министерски съвет**, която се ръководи от министър. В състава на комисията влизат представители на всички заинтересувани министерства, комитети и академичната общност. В практическото изпълнение на своята дейност, Постоянната комисия се подпомага от Държавна агенция “Гражданска защита”.

Постоянните комисии по общини изпълняват следните основни задачи:

- организират и провеждат превантивна дейност за предотвратяване и намаляване на вредните последствия от бедствия, аварии и катастрофи;
- планират, организират, ръководят и контролират предоставянето и участието на формирования и средства в спасителните и неотложни аварийно-възстановителни работи;
- събират информация за възникналите бедствия, аварии и катастрофи в подведомствените им структури и своевременно информират постоянната комисия към Министерския съвет, областните и общинските постоянни комисии за създадалата се обстановка, предприетите мерки за ликвидиране на последствията и начина за поведение и действие, и заявяват необходимата им помощ.

МЕЖДУВЕДОМСТВЕНИ КОМИСИИ

В зависимост от специфичните особености и възникналите проблеми в страната съществуват междумведомствени постояннодействащи комисии и временни междуинституционални работни групи. Работата на всяка една от комисиите или работните групи се ръководи от определен механизъм (таблица 11).

Таблица 11 Преглед на някои междумведомствените комисии и механизми за координиране по отношение на управлението на УОЗ

Вид механизъм	Ангажирани страни	Срок на действие	Делегирани права
Висш експертен екологичен съвет • Основен състав • Междумведомствен експертен екологичен съвет • Междумведомствена комисия	МОСВ, МЗ, МЗГ, МРРБ, МИЕ МФ, АСК, РИОСВ, експерти	Постоянен	Вземане на решения и организация
Междумведомствен съвет по обезвреждане на стари замърсявания от пестициди	МЗГ - НСРЗ, МОСВ, МИЕ, МЗ	Временен	Организиране на обезвреждането
Постоянна комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към МС	ДА”ГЗ”, МО, МВТР, МИЕ, МЗ, МРРБ, МОСВ, МЗГ	Постоянен	Действия в аварийни ситуации

Вид механизъм	Ангажирани страни	Срок на действие	Делегирани права
Национален съвет по условия на труд	Състои се от представители на Министерския съвет; НОИ; национално представителните организации на работодателите; национално представителните организации на работниците и служителите;	Постоянен	Координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на национално равнище
Работна група 22 “Околна среда”	МОСВ, ИАОС, МВнР; МЕЕР, МО, МЗ, МИЕ, МРРБ, МТС, МЗГ, МФ, МП, ДА “ГЗ”, ДАМТН, БИС, АЕЕ, НСИ, АЯР, АМ, ИА “БСА”, БСК, БТПП, ССИ, БИБА, КТ “Подкрепа”, КНСБ, НПО-Възраждане	Временен	Подготвя и одобрява проект на позиция за преговори по сектор “Околна среда”; Обсъжда проекти на нови нормативни актове на основата на достиженията на европейското право;
Междуетатствена експертна комисия по ПРЗ	МОСВ, МЗГ, НСРЗ, ДА “ГЗ”, МФ, МВР, МТСП	Временен	Оценка и контрол

Забележка: Честотата на работните срещи се определя от конкретната необходимост. Процедурите по вземане на решения са определени конкретно с акт на правителството.

Един от механизмите за координиране на действията в областта на правилното управление на химичните вещества и препарати действа чрез създадения към Министерството на околната среда и водите (МОСВ) специализиран орган, наречен **Висш експертен екологичен съвет** (ВЕЕС). С правилник, утвърден от министъра на околната среда и водите, се урежда устройството и дейността на ВЕЕС.

ВЕЕС заседава в следния състав:

1. **Основен състав** - по Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии .
2. **Специализиран състав** - **Междуетатствен експертен екологичен съвет** (МЕЕС) по Наредбата за условията и реда за определяне на отговорността на държавата за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.
3. **Специализиран състав** - **Междуетатствена комисия** (МК) - по Наредбата за реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на националните, регионалните и областните планове и програми за развитие.

МЕЕС на ВЕЕС изпълнява следните задачи:

- разглежда, оценява и предлага за приемане задания, предпроектни проучвания, тръжна документация, технически и технологични решения и етапи за реализация на проектите, проектна документация на всеки етап от дейността на програмата за отстраняване на екологичните щети и резултатите от разработки, възложени във връзка с отстраняване на екологичните щети;
- участва със свои представители като наблюдатели в провежданите от изпълнителя на програмата процедури по Закона за обществените поръчки;
- осъществява по заповед на Министъра контрол на място на извършените дейности по програмата за отстраняване на екологичните щети;
- предлага за одобряване шестмесечни отчети за хода на изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети.

Междуетатствената комисия (МК) към ВЕЕС разглежда задания за оценка на въздействието върху околната среда, планове и програми и представена документация.

Регионалните експертни екологични съвети (РЕЕС) са специализирани органи на РИОСВ, пряко подчинени на директора на РИОСВ. Изпълнението на решенията на експертните съвети по ОВОС се контролира от РИОСВ, като резултатите се изпращат в МОСВ. МОСВ поддържа регистър на издадените от компетентния орган - ВЕЕС или РЕЕС решения по ОВОС.

Работна група 22 “Околна среда” - С оглед подобряване диалога с институциите на Европейския съюз към Министерство на външните работи (МВНР) беше създаден **Координационен съвет (КС) за подготовка на Република България за присъединяване към Европейския съюз**. Към този съвет бяха сформирани 30 работни групи. Водещо ведомство в Работна група 22 “Околна среда” е Министерство на околната среда и водите, а в работата ѝ се включиха представители на различни министерства и ведомства, включително неправителствени организации, имащи отношение по проблематиката на област “Околна среда”. Задачите на “Работна група 22” са:

- ❖ подготвя и одобрява проект на позиция за преговори по сектор “Околна среда”;
- ❖ обсъжда проекти на нови нормативни актове на основата на достиженията на европейското право;
- ❖ извършва непрекъснато съпоставяне на изискванията за членство, произтичащи от достиженията на правото на Европейския Съюз и от последния редовен доклад на Европейската Комисия за напредъка на България;
- ❖ консултира представителите на икономическите и социални партньори и гражданското общество по проблеми от нейната компетентност при подготовка на проект за позиция за преговори;
- ❖ обсъжда въпроси от междусекторен характер с оглед хармонизиране усилията на различните Работни групи;
- ❖ анализира приоритетите на страната в сектор “Околна среда”, на основата на което изготвя мотивирано предложение за предприемане на конкретни действия, които да залегнат в Националната програма за приемане на достиженията на правото на Европейския Съюз.

За координиране на действията по отношение на пестицидите е създадена **Междуведомствена експертна комисия по растителнозащитни препарати** (МЕКРЗП). Комисията е създадена със заповед на Министъра на околната среда и водите и Министъра на земеделието и горите, на основание Решение №11/16.01.1996 г. на Министерския съвет и Правилника за организация на дейността на Съвета по регионална политика, трансгранични инфраструктурни системи и местни власти за решаване на проблемите със събиране, пакетиране, товарно-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранените, залежалите и негодни растителнозащитни препарати. Междуведомствената комисия се ръководи от Председател. При изпълнение на задачите по събирането, съхранението и унищожаването на забранените, залежали и негодни пестициди председателят може да привлича и други експерти освен постоянните членове на комисията.

Междуведомствената експертна комисия по растителнозащитни препарати има следните задачи:

- ❖ извършва компетентна оценка за състоянието на складовата база за съхранение на пестицидите на национално ниво;
- ❖ актуализира нормативните документи за решаване на проблемите по събиране, пакетиране, товарно-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранените, залежали и негодни растителнозащитни препарати;
- ❖ разглежда предложения и проекти на регионално и национално ниво и с протоколи ги предлага за финансиране пред Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) при МОСВ или от целевите средства на МЗГ;

- ❖ проучва с наши и чуждестранни фирми и организации екологосъобразните начини за обезвреждане на натрупаните негодни пестициди;
- ❖ актуализира разчетите и залага в проектобюджета на МЗГ за всяка следваща година до решаване на проблема;
- ❖ упражнява контрол по разходване на средствата за събиране, товаро-разтоварни работи, транспортиране, охрана и унищожаване на забранени, негодни за употреба и залежали растително защитни препарати.

Във връзка с разработването на “**Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители**” (НПДУУОЗ) и изпълнението на задълженията на РБългария по Стокхолмската конвенция, със заповед на Министъра на околната среда и водите е създаден **Национален координационен комитет (НКК)**. В него участват представители на следните правителствени и неправителствени организации: МОСВ, ЕАОС, РИОСВ, МИЕ, МВнР, МТСП, МФ, МЗ, НЦХМЕХ, МЗГ, НСРЗ, НВМС, ДА “Гражданска защита”, БСК, БКХП, БАН, ЛТУ, ХТМУ, фондация “Тайм и екопроекти”.

6.2. Международни договори и задължения

Р България е ратифицирала и подписала преобладаващата част от международните конвенции и споразумения в областта на околната среда и въпреки затрудненията на страната като икономика в преход изразява политическа воля и участва активно в усилията на международната общност за решаване на регионални и глобални екологични проблеми.

Р България е пълноправен член на Европейската агенция по околна среда.

Многостранните конвенции и споразумения в областта на околната среда с участие на Република България са посочени в таблица 12 и таблица 13.

Таблица 12 Международни Конвенции

1.	Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, ратифицирана със закон, ДВ бр. 8/1996 г., в сила 16.05.1996 г.
2.	Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ратифицирана със закон, ДВ бр. 16/1981 г., в сила 16.03.1983 г.
3.	Протокол за устойчивите органични замърсители към Женевска конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ратифицирана със закон, ДВ бр. 42/2001г., обн. ДВ бр. 102/2003 г., в сила 23.10.2003 г.
4.	Конвенция за опазване Черно море от замърсяване, ратифицирана със закон, ДВ бр.99/1992 г., в сила 15.01.1994 г.
5.	Конвенция за сътрудничество при опазването и устойчивото използване на река Дунав, ратифицирана със закон, ДВ бр. 30/1999 г., в сила 6.04.1999 г., попр. ДВ бр. 53/2002 г.
6.	Ротердамска конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, ратифицирана със закон, ДВ бр. 55/2000 г., обн., ДВ бр.33/2004 г., в сила 24.02.2004 г.
7.	Стокхолмска конвенция за устойчивите органични замърсители, подписана от Р България на 23.05.2001 г. в Стокхолм, ратифицирана от Народното събрание със Закон на 30.09.2004 г., ДВ бр. 89/2004 г., в сила от 20.03.2005 г.
8.	Конвенция за трансграничните въздействия на промишлените аварии, подписана от Р България на 18. 03. 1992 г. в Хелзинки, Финландия, Ратифицирана, ДВ бр. 28/1995 г., в сила от 12.05.1995 г.

9.	Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в трансграничен контекст; подписана от РБългария на 25. 02. 1991 г. в Еспо, Финландия, ратифицирана, ДВ бр. 28/1995 г., в сила от 10. 09. 1997 г., попр. ДВ бр. 89/1999 г., Протокол по стратегическа екологична оценка, подписан от Р България на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна.
10.	Рамковата конвенция на ООН по Изменение на климата, приета през юни 1992 г., ратифицирана от Р България на 16.03.1995 г. През през 2002 г. Р България ратифицира и Протокола от Киото , с което се присъединява към усилията на световната общественост за решаване на проблема с изменението на климата.
11.	Орхуската Конвенция за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на взимане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана от РБългария в Орхус, Дания на 25.06.1998 г., ратифицирана на 02.10.2003 г., в сила от 16.03.2004 г.
12.	Конвенция за опазване и използване на трансграничните водни течения и международните езера, подписана от РБългария на 17. 03. 1992 г. в Хелзинки, Финландия, ратифицирана, ДВ бр. 86/30. 09. 2003 г., в сила от 26. 01. 2004 г.; Протокол за гражданска отговорност за трансгранична щета, причинена от вредна дейност, подписан от Р България на 21.05.2003 г. в Киев, Украйна.

Продължи да се развива успешното сътрудничество на двустранна основа със страните от Европейския съюз с оглед институционалното ни укрепване по отношение управлението на околната среда, прилагането на практика на транспонираните в националното ни законодателство нормативни актове на Европейския съюз, както и практическото решаване на приоритетни проблеми на опазването на околната среда. За периода 2001-2003г. са подписани нови 16 двустранни споразумения за сътрудничество, в т.ч. със страни – членки на ЕС: Гърция, Австрия, Холандия, Дания и Италия (таблица 13).

Таблица 13 Участие в международни споразумения, свързани с управлението на химичните вещества

Международни споразумения	Основна отговорна агенция	Съответни дейности в национален мащаб
Програма 21 за устойчиво развитие	Междуведомствен съвет за устойчиво развитие	Разработени са отделни елементи на националната програма, свързани с опазване на околната среда и здравето
Монреалски протокол	Министерство на околната среда и водите	Извършена е инвентаризация, изпълнява се национална програма
Конвенция 170 на Международната организация по труда	Министерството на труда и социалната политика	Закон за безопасни и здравословни условия на труд
Препоръки на ООН за транспортиране на опасни товари	Министерство на транспорта	Лицензиране на превозвачи на опасни товари; контрол
Лондонска конвенция	Министерство на околната среда и водите, Министерство на финансите-Главно управление "Митници"	С постановление на МС се въвежда разрешителен режим за контрол на озоноразрушаващите вещества
Виенска конвенция за озоновия слой и протоколите към нея	Министерство на околната среда и водите	Нормативни актове
Базелска конвенция	Министерство на околната среда и водите	Закон за защита от вредното въздействие на отпадъците върху околната среда

Международни споразумения	Основна отговорна агенция	Съответни дейности в национален мащаб
GATT/WTO - споразумения, свързани с търговията на химичните вещества	Министерство на икономиката	Съгласно сключеното споразумение при приемането на България в WTO, предстои реализиране на поетите задължения
Конвенция за химичните оръжия	Министерство на външните работи	Приет закон
Стокхолмска конвенция	Министерство на околната среда и водите	Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители
Регионален договор за икономическо сътрудничество на страните от черноморския регион	Министерство на външните работи, Министерство на околната среда и водите	Разработва се план за развитие на района с акцент за опазване на околната среда
Двустранно сътрудничество с Македония, Чехия, Германия, Китай, Румъния, Гърция, Словакия, Полша, Холандия, Италия	Министерство на околната среда и водите	Контрол и разрешителен режим на вноса на опасни химични вещества; трансгранични въздействия на промишлени аварии; ОВОС в трансграничен аспект, включително достъп на обществеността до информацията за околната среда.
Ротердамска конвенция относно процедура за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди	МОСВ, Министерство на земеделието и горите	Приет е закон за ратифициране

Чрез новата законодателна рамка в областта на околната среда са създадени правни основания за транспониране в национално законодателство на следните директиви и регламенти на ЕС:

- 🚩 Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация;
- 🚩 Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда;
- 🚩 Директива 96/61/ЕС относно интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването;
- 🚩 Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали и Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 г., изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества;
- 🚩 Регламент 761/2001 за изменение на Регламент 1836/93/ЕЕС, позволяващ доброволно участие на организации в схема за управление и одит на околната среда (EMAS);
- 🚩 Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда;
- 🚩 Рамкова Директива 96/62/ЕС за управление и оценка на качеството на атмосферния въздух;
- 🚩 Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации;

- ✚ Директива 75/442/ЕЕС за отпадъците;
- ✚ Директива 91/689/ЕЕС за опасните отпадъци;
- ✚ Регламент ЕЕС/259/93 за наблюдение и контрол на превода на отпадъци в рамките на, за и от ЕС;
- ✚ Директива 2000/76/ЕС за изгарянето на отпадъци;
- ✚ Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- ✚ Директива 86/278/ЕЕС за изискванията за опазване на околната среда и в частност на почвите в случаите на употреба на утайки от ПСОВ в селското стопанство;
- ✚ Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите;
- ✚ Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС;
- ✚ Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС;
- ✚ Директива 67/548/ЕЕС относно сближаването на законите и регулациите и административните разпоредби, свързани с класифицирането, опаковането и етикетирването на опасни химични вещества;
- ✚ Директива 93/67/ЕЕС относно принципите за оценка на риска за хората и околната среда от вещества, нотифицирани в съответствие с Директива 67/548/ЕЕС;
- ✚ Директива 76/769/ЕЕС за привеждане в съответствие на законите, наредбите и правителствените постановления на страните-членки, свързани с ограничения при търговията и използването на определени опасни вещества и препарати;
- ✚ Регламент (ЕС) 304/2003 на Европейския Парламент и на Съвета от 28 януари 2003 относно вноса и износа на опасни химикали;
- ✚ Директива 88/320/ЕЕС за инспекция и верификация на Добрата Лабораторна Практика (GLP);
- ✚ Директива 98/8/ЕС за пускане на пазара на биоцидни продукти;
- ✚ Регламент (ЕС) № 850/2004 на Европейският Парламент и Съвета от 29 април 2004 за Устойчивите Органични Замърсители и изменение на Директива 79/117/ЕЕС;
- ✚ Регламент ЕЕС/793/93 за оценка и контрол на рисковете от съществуващите вещества;
- ✚ Регламент ЕС/1488/94, указващ принципите за оценка на рисковете за човека и околната среда;
- ✚ Регламент ЕЕС/2455/92 за вноса и износа на определени опасни вещества;
- ✚ Решение 2001/118/ЕС за каталог за отпадъците ;
- ✚ Регламент 259/93/ЕЕС за наблюдение и контрол на трансграничния превоз на отпадъци в рамките на, към и от ЕС;
- ✚ Директива 75/439/ЕЕС за обезвреждане на отработени масла;
- ✚ Директива 91/157/ЕЕС за батериите и акумулаторите съдържащи някои опасни вещества;
- ✚ Директива 94/62/ЕС за опаковките и отпадъците от опаковки;
- ✚ Директива 96/59/ за обезвреждане на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- ✚ Директива 2000/53/ЕС за излезли от употреба МПС;
- ✚ Директива 94/67/ЕС за изгаряне на опасни отпадъци;
- ✚ Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци.

Директивите и регламентите, транспонирани в българското законодателство и регламентиращи управлението на химичните вещества и имащи отношение към УОЗ са:

- ✓ Директива 67/548/ЕЕС за класификацията, опаковката и маркировката на опасните вещества;
- ✓ Директива 1999/45/ЕС за класификацията, опаковката и маркировката на опасните препарати;
- ✓ Директива 76/769/ЕЕС за ограниченията при търговията и използването на определени опасни вещества и препарати;
- ✓ Директива 93/67/ЕЕС относно принципите на оценка на риска за човека и околната среда от вещества, нотифицирани в съответствие с Директива 67/548/ЕЕС;
- ✓ Регламент ЕЕС/793/93 за оценка и контрол на рисковете от съществуващите вещества;
- ✓ Регламент ЕС/1488/94, указващ принципите за оценка на рисковете за човека и околната среда;
- ✓ Регламент ЕЕС/2455/92 за вноса и износа на определени опасни вещества.

Директивите и регламентите, транспонирани и ще бъдат транспонирани в българското законодателство и регламентиращи управлението на отпадъците и имащи отношение към УОЗ са:

- ✓ Директива 75/442/ЕЕС за отпадъци ;
- ✓ Директива 91/689/ЕЕС за опасни отпадъци;
- ✓ Решение 2001/118/ЕС за каталог за отпадъците ;
- ✓ Регламент 259/93/ЕЕС за наблюдение и контрол на трансграничния превоз на отпадъци в рамките на, към и от ЕС;
- ✓ Директива 75/439/ЕЕС за обезвреждане на отработени масла;
- ✓ Директива 91/157/ЕЕС за батериите и акумулаторите, съдържащи някои опасни вещества;
- ✓ Директива 94/62/ЕС за опаковките и отпадъците от опаковки;
- ✓ Директива 86/278/ЕЕС за опазване на околната среда и в частност на почвите, в случаите на употреба на утайки от ПСОВ в селското стопанство;
- ✓ Директива 96/59/ за обезвреждане на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили – предстои;
- ✓ Директива 2000/53/ЕС за излезли от употреба МПС;
- ✓ Директива 94/67/ЕС за изгаряне на опасни отпадъци – предстои;
- ✓ Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- ✓ Регламент (ЕС) No 850/2004 на Европейският Парламент и Съвета от 29 април 2004 за Устойчивите Органични Замърсители и изменение на Директива 79/117/ЕЕС – предстои.

Директивата, транспонирана в българското законодателство и регламентираща управлението на риска от промишлено замърсяване и имаща отношение към УОЗ е:

- ✓ Директива 96/82/ЕЕС за контрол на рисковете от големи аварии с опасни вещества.

В периода от 1997 г. досега, изключително важен за Р България приоритет е укрепването на административния капацитет за прилагане на хармонизираното ни с това на ЕС законодателство. От особена важност е повишаването на професионалната квалификация на административния капацитет. Един от основните инструменти за обучение на персонала са проектите, реализирани по Програма ФАР. Разработени са проекти по “побратимяване”

(twinning) на МОСВ съвместно с немското Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Австрийското Федерално Министерство на околната среда и Френското Министерство за планиране и околната среда. За периода 1999-2002 г. са реализирани 14 проекта по побратимяване (таблица 14).

Таблица 14 Участие на МОСВ в проекти за техническа помощ по управлението на химичните вещества

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
ВГ9807 – Подготовка на цялостна стратегия за МОСВ и актуализиране на Националния план за опазване на околната среда (хармонизиране на екологичното законодателство в България)	ФАР - проект за побратимяване	Проект на стратегия за МОСВ и актуализиране на Националния план за опазване на околната среда
ВГ99ЕН01В - Транспониране на екологичното законодателство и въвеждане и подпомагане на прилагането на ИРПС и Севезо директивите	ФАР - проект за побратимяване	Транспониране на Директиви ИРПС и Севезо
Подготовка на доклад за оценка на въздействието върху околната среда за проект “Национален център за третиране на опасни отпадъци”	Програма Фар	Доклад за ОВОС за проект “Национален център за третиране на опасни отпадъци”
Инсинератор за болнични отпадъци на територията на София	DEPA ПУДООС	Изграден и пуснат в действие е инсинератор за изгаряне на болнични отпадъци
Създаване на база данни за полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили в България	Германия	Национална база данни за полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили
Изграждане на интегрирана система за непрекъснат мониторинг и намаляване емисиите на ЛОС	Гърция	Интегрирана система за непрекъснат мониторинг и намаляване емисиите на летливи органични съединения
Актуализация на Националната програма за управление на отпадъците	Белгия	Актуализация на Националната програма за управление на отпадъците
Подпроект 1 – Разработване на Национална стратегия за околна среда и ревизиране на Националния план за околна среда	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия Федерална агенция по околна среда, Австрия Международна служба по водите, Франция Агенция по околна среда и управление на енергията, Франция	Национална стратегия за околна среда и Национален план за околна среда - 2000-2006 г.
Подпроект 2 – Разработване на Национална програма за повишаване на общественото съзнание относно околната среда и план за действие за прилагане на програмата	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия	Национална програма за повишаване на общественото съзнание относно околната среда и план за действие за прилагане на програмата
Подпроект 4 – Разработване на проект на наредба за достъпа до екологична информация	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия	Наредба за достъп до екологична информация

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
	Федерална агенция по околна среда, Австрия	
Подпроект 8 – Разработване на проекти на наредби за третиране на стари автомобили и на електроуреди, излезли от употреба.	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия Федерална агенция по околна среда, Австрия	Наредби за третиране на стари автомобили и електроуреди, излезли от употреба
Оценка на влиянието на “Бялата книга” в областта на управлението на химичните вещества и препарати	CEPIC Българска камара на химическата промишленост	Сравнителен анализ и доклад за състоянието на нормативната база в РБ по отношение на химични вещества
Транспониране и прилагане на Директиви относно интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването и относно контрол на рисковете от големи промишлени аварии с опасни химични вещества	Програма ФАР Агенция за защита на природата, Ирландия	Приета наредба за КПКЗ и Наредба за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях
Транспониране на законодателството в сектор “Управление на отпадъците”. Подпроект 2 – Управление на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия	Проект на наредба за обезвреждане на ПХБ Концепция за схема на инвентаризация на оборудване, съдържащо ПХБ Схема на национална система за събиране, транспортиране и третиране на отпадъци, съдържащи ПХБ План за действие за управление на отпадъци, съдържащи ПХБ Организационен план за обезвреждане на отпадъци, съдържащи ПХБ
BG2001EN01D- Обучение на специалисти от РИОСВ и индустриалния сектор за прилагане на Директива за контрол на големите аварии с опасни вещества	Програма ФАР Австрийска Агенция по околна среда	Обучение на компетентните органи и представители на предприятията по прилагане изискванията на Директива 96/82/ЕЕС
Проект 4 - Обучение на специалисти от РИОСВ и индустриалния сектор за прилагане на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия	Практически знания и подходи за прилагане на КПКЗ
Проект BG2000/IB-EN/01c Транспониране на българското законодателство в сектор “Химикали” и първи стъпки по прилагането му.	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата, и ядрената безопасност, Германия	Транспонирано е Европейското законодателство, издадени са информационни материали, база данни за нотифицираните химични вещества, регистър на химичните вещества и др.
BG2003/1B/2N01 Прилагане на наредбите към Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати	Програма Фар Федерално министерство на околната среда, защита на природата и ядрената безопасност, Германия	Дейности, подпомагащи прилагането на хармонизираното законодателство в областта на управлението на химични вещества и препарати
Разработване на национален план за действие за управление на устойчивите	GEF UNEP	Актуализация на Националния профил за управление на химични вещества

Име на проекта	Финансираща организация и партньори	Извършена работа
органични замърсители		Инвентаризация на съществуващи в страната УОЗ Избор на технологии за третиране на УОЗ Разработване на план за действие за управление на УОЗ

Разработените досега проекти определено са позволили да се ускори процесът на актуализиране на нормативните актове на страната в съответствие с изискванията на Европейското и международното законодателство.

Въпреки това Р България се нуждае от по-голяма финансова и научно-техническа подкрепа в процеса на практическото прилагане на законодателството в областта на управлението на химичните вещества.

6.3. ОПИСАНИЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ОТНОСНО УОЗ (ПРЕДНАМЕРЕНО И НЕПРЕДНАМЕРЕНО ПРОИЗВОДСТВО)

В областта на опазването на околната среда Р България е страна по редица международни споразумения, на базата на които са приети съответните нормативни актове за управление и контрол на определени опасни химични вещества и отпадъците, включващи в определени аспекти и устойчивите органични замърсители.

В Република България всички закони, включително и тези за ратифициране на международни конвенции, двустранни и многостранни споразумения, договори и други международни спогодби се приемат от Народното събрание а наредбите се издават с постановления на Министерския съвет или от министри или ръководители на ведомства. Другите нормативни документи- правилници, инструкции, методики, тарифи и др. се приемат от съответните министерства и ведомства.

Всички нормативни актове в Република България се разгласяват официално чрез обнародването им в “Държавен вестник” на български език, като публикуването е задължително условие за тяхното влизане в сила. Международните споразумения и договори са с приоритет спрямо националните правни норми. Повечето от основните закони са преведени на английски език и са публикувани на Интернет страниците на съответните министерства и ведомства.

Р България е транспонирала основните изисквания на Стокхолмската конвенция в Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати, Закона за опазване чистотата на атмосферния въздух, Закона за защита на растенията, Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове към тях.

Описаните по-долу закони и наредби са от особена важност за изпълнението на изискванията на Стокхолмската конвенция в българското законодателство.

ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, обн., ДВ бр. 91/2002 г., попр., ДВ бр. 98/2002 г., изм., ДВ бр. 86/2003 г., доп., ДВ бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г. Законът урежда обществените отношения, свързани с опазване на околната среда и защита здравето на хората; опазване и ползване на компонентите на околната среда; осъществяване на контрол и управление на факторите, увреждащи околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяване и ограничаване на замърсяването; създаване и функциониране на Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; икономическа организация на дейностите по

опазване на околната среда; събиране и достъп до информацията за околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването на околната среда.

Целите на закона се постигат чрез регламентиране на режимите за опазване и ползване на компонентите на околната среда, контрол върху състоянието и ползването на компонентите на околната среда и източниците на нейното замърсяване и увреждане, установяване на допустими норми за емисии и за качество на околната среда, извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), издаване на разрешителни за предотвратяване, ограничаване и контрол на замърсяването.

Чрез специалните закони и подзаконовите нормативни актове към тях за атмосферния въздух, водите, почвите, отпадъците, химичните вещества и препарати се регламентирант правата и задълженията на държавните и общински институции, физическите и юридическите лица, както и изискванията за реализиране на превантивни и други дейности, които имат за цел да осигурят по-добро качество на околната среда и да намалят рисковете за околната среда и хората.

Подзаконовите нормативни актове към законите за въздуха, водите, почвите, отпадъците, условията на труд в работната среда и др. определят пределно допустимите концентрации на опасни за здравето на хората и околната среда химични вещества, както и компетентните органи, отговорни за контрола. В нормативните актове се предвиждат механизми за компенсирание при замърсяване или увреждане на околната среда и здравето на хората чрез прилагане на принудителни административни мерки-глоби, санкции, а при необходимост и спиране на производствената дейност. За действащи производства се въвеждат и временни норми, които дават възможност за привеждане в съответствие с изискванията на нормативната уредба в законоустановения срок.

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ХИМИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА И ПРЕПАРАТИ, обн., ДВ, бр. 10/2000 г., изм., бр. 91/2002 г., бр. 86/2003 г., изм. и доп., бр. 114/2003 г., в сила от 31.01.2004 г. Този закон урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа, съхранението и употребата на химични вещества и препарати, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които ги пускат на пазара, търгуват, съхраняват, употребяват, внасят или изнасят с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда. Законът се прилага и за химичните вещества и препарати, разположени на територията на Република България в свободни зони.

Законът определя реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати за всяко лице, което пуска на пазара химично вещество или препарат; регламентира процедурата за нотифициране на нови химични вещества, междинни продукти и полимери и оценката на риска за човека и околната среда от тях; определя условията и реда за пускането на пазара на биоциди; регламентира процедурите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати.

Законът създава правно основание за издаване на следните подзаконови нормативни актове за:

- ✚ Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на съществуващи и нови химични вещества и препарати, обн., ДВ бр.5/17.01.2003г.; изм. и доп. ДВ бр. 66/2004 г., в сила от 01.01.2005 г. С наредбата се определят редът и начина за класифициране на химични вещества и препарати; изискванията за опаковане и етикетиране; допълнителните изисквания при пускане на пазара на

опасни химични вещества и препарати, предназначени за професионална употреба; критериите за избор на алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химичен препарат, което може да се изпише върху етикета на препарата.

- ✚ Наредба за реда и начина за нотифициране на нови химични вещества, обн., ДВ бр. 67/2002 г., ДВ бр.110/17.12.2004 г. С наредбата се уреждат редът и начинът за нотифициране на нови химични вещества, произведени или внесени на територията на Република България, самостоятелно или като част от препарат или продукт; задълженията на нотификатора след получаване на удостоверение за регистрация на нотифицирано химично вещество; изискванията за съдържанието и формата на нотификационните документи; правата и задълженията на компетентния орган. Всеки нотификатор преди пускането на пазара на ново химично вещество е длъжен да го нотифицира. Удостоверение за регистрация на нотифицираните химични вещества се издава от Министерството на околната среда и водите.
- ✚ Наредба за окончателната оценка на риска за човека и околната среда от нови химични вещества, обн., ДВ бр.67/2002г., ДВ бр.110/17.12.2004 г. С наредбата се определя методиката за извършване на окончателната оценка на риска за човека и околната среда от въздействието на нови химични вещества, наричана "окончателна оценка на риска". Наредбата се прилага за всяко ново нотифицирано химично вещество. Компетентният орган по издаване на удостоверение за окончателна оценка на риска е Министерството на околната среда и водите. Удостоверението за окончателна оценка на риска се издава въз основа на експертна оценка на риска за човека и експертна оценка на риска за околната среда. Министерството на здравеопазването извършва експертна оценка на риска за човека. Министерството на околната среда и водите извършва експертна оценка на риска за околната среда.
- ✚ Наредба за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, обн., ДВ бр. 69/2002г., изм. и доп., ДВ бр. 62/2004 г. В приложение към наредбата се въвеждат опасните химични вещества и препарати, чиято търговия и употреба са забранени или ограничени с цел опазване здравето на човека и околната среда.
- ✚ Наредба за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, обн. ДВ бр.66/2002г., ДВ бр. 63/2004 г., в сила от 01.01.2005 г. С наредбата се уреждат редът и начинът за внос и износ на определени опасни химични вещества и препарати на територията на Република България. С наредбата за внос и износ, в сила от 1 януари 2005 г., се определят опасните химични вещества и препарати, които подлежат на разрешение за внос; условията за регистриране на износа на опасни химични вещества и препарати и за уведомяване на страните, към които е насочен износът; съдържанието и формата на документите за разрешаване на вноса и регистриране на износа на опасните химични вещества и препарати; опасните химични вещества и препарати, забранени за внос и износ на и от територията на Република България; съдържанието на публичния регистър на изнесените и внесените опасни химични вещества и препарати. Наредбата се прилага за опасните химични вещества и препарати, които са забранени или строго ограничени в една или повече подкатегории на употреба; обект на процедурата за предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химични вещества и пестициди, в съответствие с Ротердамската Конвенция; и тези, които са определени за включване в процедурата за предварително обосновано съгласие в съответствие с изискванията на Конвенцията.

ЗАКОН ЗА ЧИСТОТАТА НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ, обн., ДВ бр. 45/1996 г., попр., ДВ бр. 49/1996 г., изм., ДВ бр. 85/1997 г., изм. и доп., ДВ бр. 27/2000 г., ДВ бр. 102/2001 г., изм., ДВ бр. 91/2002 г., ДВ бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г. Със закона се уреждат определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола, управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контрола за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара.

С оглед осигуряване качество на атмосферния въздух (КАВ), съответстващо на установените стандарти, се въвеждат норми за допустими концентрации на вредните вещества, изпускани в атмосферата от неподвижни източници – диоксини и фурани.

Контролът и ограничаването на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух се регламентират с:

- ✚ Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии, обн., ДВ бр. 64/05.08.2005 г, в сила от 06.08.2006 г.;
- ✚ Наредба № 6/26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, обн., ДВ бр. 31/1999 г., изм., ДВ бр. 52/2000 г., ДВ бр. 93/2003 г.

Законът въвежда специални изисквания за проектирането, изграждането и експлоатацията на обекти-източници на емисии. Съгласно закона юридическите и физическите лица, осъществяващи дейности с източници на емисии в атмосферния въздух, са длъжни да провеждат емисионен контрол, извършват редовни проверки и изготвят и изпълняват програма за техническа поддръжка на пречиствателните съоръжения с оглед спазване на емисионните норми по разрешителното.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ, обн., ДВ, бр. 67/1999 г., изм. и доп., ДВ бр. 81/2000 г., ДВ бр. 34/2001 г., ДВ бр. 41/2001 г., изм., ДВ бр. 108/2001 г., ДВ бр. 47/2002 г., ДВ бр. 74/2002 г., ДВ бр. 91/2002 г., изм. и доп., ДВ бр. 42/2003 г., изм., ДВ бр. 69/2003 г., ДВ бр. 84/2003 г., доп., ДВ бр. 107/2003 г., ДВ бр. 6/2004 г., изм., ДВ бр. 70/2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

Законът има за цел да осигури единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчиво развитие на Р България . Водите и водните обекти се опазват от замърсяване и увреждане чрез: забрана за изпускане на опасни вещества в количества, които застрашават живота и здравето на хората и биологичното разнообразие във водните обекти; ограничаване изпускането на вредни вещества; определяне на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води; изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води; установяване на режим на ползване и опазване на крайбрежните заливаеми ивици; регламентиране на забрани за депониране на отпадъци и опасни вещества в места, откъдето може да произтече замърсяване на водите.

Законът дава правно основание за създаване на наредби, които засягат конкретни елементи на цялостната система за управление на водите, като:

- ❖ Получаване на разрешения за количество на ползваните води от определени водоизточници;
- ❖ Получаване на разрешения за заустване на отпадъчните води;
- ❖ Пределно допустими концентрации на различни замърсители и други качествени показатели на водите;

- ❖ Изисквания към пречиствателни станции и съоръжения;
- ❖ Изисквания към системите за мониторинг.

Разпоредбите на Закона за водите са транспонирани в българското законодателство чрез следните наредби:

- ✚ Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн. ДВ, бр. 63/2002 г.;
- ✚ Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, обн., ДВ бр. 97/2000 г., изм. и доп., ДВ бр. 24/2004 г.;
- ✚ Наредба № 1/07.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземните води, издадена от МОСВ, МРРБ, МЗ, МИ, обн., ДВ бр. 57/2000 г., в сила 14.07.2000 г., изм. и доп., ДВ бр. 64/2000 г.;
- ✚ Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, обн., ДВ бр. 88/2000 г.;
- ✚ Наредба № 10/27.07.2001 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, обн., ДВ бр. 66/2001 г., в сила от 27.07.2001 г.;
- ✚ Наредба № 4 за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, ДВ бр. 88/27.10.2000 г.

ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, обн. ДВ, бр. 86/2003 г., изм. ДВ бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г. Законът урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се предотврати, намали или ограничи вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Законът дава правно основание за създаването на наредби, засягащи различните аспекти от управлението на отпадъците- транспорта, третирането, депонирането и изискванията към депата за различните видове отпадъци, вноса и износа на отпадъци и съответните разрешителни режими, свързани с тях; класификация на опасните отпадъци. Законът регламентира създаването на наредби, отнасящи се до условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства; за третирането и транспортирането на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти; за третирането и транспортирането на отпадъци от батерии и акумулатори.

Изискванията на закона са въведени в националното законодателство чрез следните наредби:

- ✚ Наредба № 3/1.04.2004 г. за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.;
- ✚ Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, обн., ДВ бр.19/09.03.2004 г.;
- ✚ Наредба №6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, обн., ДВ бр.78/07.09.2004 г.;
- ✚ Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ бр. 81/17.09.2004 г.;
- ✚ Наредба №8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ бр. 83/17.09.2004 г.;

- ✚ Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ бр. 102/26.10.2004 г.;
- ✚ Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, обн., ДВ бр. 29/1999 г.;
- ✚ Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефнопродукти, обн., ДВ бр. 59/2000 г.;
- ✚ Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн., ДВ бр. 112/23.12.2004 г.

ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ, обн., ДВ бр. 35/1996 г., изм. и доп., ДВ бр. 14/2000 г., доп., ДВ бр. 26/2000 г., изм. и доп., ДВ бр. 28/2001 г., доп., ДВ бр. 112/2003 г., в сила от 1.01.2004 г. Законът установява задължението на собствениците и ползвателите на земеделски земи да ги опазват от ерозия, замърсяване, засоляване, вкисляване, заблацияване и др. увреждания. С оглед изпълнение на това основно задължение на собствениците се забранява употребата на пестициди, минерални листоводхранващи торове и микроторове, както и биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите. Забранява се също и използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерство на земеделието и горите, използването за напояване на води, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми и др.

ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПОЧВАТА ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ, обн., ДВ бр. 84/1963 г., изм. и доп., ДВ бр. 26/1968 г., ДВ бр. 29/1969 г., ДВ бр. 95/1975 г., ДВ бр. 3/1977 г., ДВ бр. 1/1978 г., ДВ бр. 26/1988 г., ДВ бр. 86/1991 г., ДВ бр. 100/1992 г., изм., ДВ бр. 45/1996 г., ДВ бр. 85/1997 г., ДВ бр. 11/1998 г., изм. и доп., ДВ бр. 67/1999 г., в сила от 28.01.2000 г., изм., ДВ бр. 113/1999 г. С този закон се уреждат мероприятията за опазване на почвата от замърсяване и правата и задълженията на държавните контролни органи и земеделските стопани.

Изискванията на Закона за опазване на земеделските земи и Закона за опазване на почвата от замърсяване се регламентират със следните подзаконовни нормативни актове:

- ✚ Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн., ДВ бр. 36/1979 г., изм. и доп., ДВ бр. 5/1996 г., ДВ бр. 54/1997 г., ДВ бр. 21/2000 г., доп., ДВ бр. 39/16.04.2002 г.;
- ✚ Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почва, биологично активни вещества и хранителни субстрати, обн., ДВ бр. 87/05.10.2004 г.;
- ✚ ПМС №50/10.03.1993, Екологично замърсени земеделски земи от промишлена дейност, обн., ДВ бр. 24/26.03.1993 г.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО, обн., ДВ бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г. Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите и съдейства за създаване на благоприятни условия за пълно физическо, психическо и социално благополучие на населението; регламентира задължителни хигиенни норми, изисквания и санитарни правила по всички въпроси на хигиената, радиационната защита и епидемиологията. На държавен санитарен контрол подлежат производството, вносът, транспортирането, съхранението и прилагането на опасни химични вещества и препарати, средства за растителна защита, изкуствени торове, растежни регулатори, препарати за ветеринарни и ветеринарномедицинските цели.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД, обн., ДВ бр. 124/1997г., изм., ДВ бр. 114/2003 г., изм. и доп., ДВ бр. 70/2004 г., в сила от 01.01.2005 г. Този закон урежда правата и задълженията на държавата, работодателите, работниците и служителите за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Подзаконови нормативни актове в обхвата на Закона за здравето и Закона за безопасни и здравословни условия на труд, въвеждащи изисквания по отношение на опасни химични вещества и препарати и устойчиви органични замърсители, са :

- ✚ Наредба № 13/30.10.2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.;
- ✚ Наредба № 10/26.09.2003 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа, обн., ДВ бр. 94/2003 г., в сила 25.10.2004 г.;
- ✚ Наредба № 27/17.08.2005г. за вноса на стоки, имащи значение за здравето на населението, обн., ДВ бр. 75/1995 г., изм., ДВ бр.78/2003г., ДВ бр.4/2004г., ДВ бр. 15/2004 г.

ЗАКОН ЗА МИТНИЦИТЕ, обн., ДВ бр. 15/1998 г., изм., ДВ бр. 83/1999 г., изм. и доп., ДВ бр. 63/2000 г., ДВ бр. 110/2001 г., доп., ДВ бр. 76/2002 г., изм. и доп., ДВ бр. 37/2003 г., изм., ДВ бр. 95/2003 г., доп., ДВ бр. 38/2004 г. Този закон урежда устройството и организацията на митническата администрация и извършваната от нейните органи дейност - митнически надзор и контрол върху внасянето, изнасянето и транзитирането на стоки за, от и през Република България. Законът за митниците е основан на Митническия код на ЕС.

ЗАКОН ЗА ФУРАЖИТЕ, обн., ДВ бр. 82/1999 г., изм. и доп., ДВ бр. 101/2000 г., ДВ бр. 58 /2003 г., ДВ бр. 69/23.08.2005 г., ДВ бр. 87 /01.11.2005 г., в сила от 1.05.2006 г. Законът урежда: условията за производство, разпространение в страната, внос, износ и употреба на продуктите и веществата, предназначени за храна на животните; правомощията на държавните органи за регулиране и контрол върху производството, разпространението, вноса, износа и употребата на продукти и вещества, предназначени за хранене на животните; правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които произвеждат, съхраняват, разпространяват, внасят и изнасят продукти или вещества, предназначени за храна на животните.

- ✚ Наредба № 24 за максимално допустими концентрации на нежелани вещества и продукти във фуражите, обн., ДВ бр. 56/20.06.2003 г.

ЗАКОН ЗА ХРАНИТЕ, обн., ДВ бр. 90/1999 г., изм. и доп., ДВ бр. 102/2003 г., изм., ДВ бр. 70/2004 г., изм. и доп. ДВ бр. 87/01.11.2005 г., в сила от 01.05.2006 г. Този закон урежда: изискванията към храните и тяхната безопасност, опаковане, етикетирание и представяне; условията и реда за производство и търговия с храни; правата и задълженията на лицата, които произвеждат или търгуват с храни; правомощията на държавните органи за регулиране и контрол на производството и търговията с храни.

- ✚ Наредба № 6 за мерките за контрол на остатъци от ветеринарномедицински препарати и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход, обн., ДВ бр. 32/29.03.2002 г.;
- ✚ Наредба № 31 за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн., ДВ бр. 14/20.02.2004 г.;
- ✚ Наредба № 31 за максимално допустими количества замърсители в храните, обн., ДВ бр. 88/08.10.2004 г.;

- Наредба № 25 за установяване на максимално допустими граници на остатъчни вещества от фармакологичноактивни субстанции от състава на ветеринарномедицински препарати в суровини и продукти от животински произход, предназначени за човешка консумация, обн., ДВ бр. 94/4.10.2002 г.

7. КЛЮЧОВИ ПОДХОДИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ УОЗ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И МОНИТОРИНГ

Съгласно Чл.3 на Стокхолмската конвенция “Мерки за намаляване или предотвратяване на изпусканията при преднамерено производство и употреба” всяка страна трябва да забрани и/или да предприеме законови и административни мерки за отстраняване на производството и употребата, износа и вноса на химичните вещества, включени в Приложение А – УОЗ пестициди и ПХБ и ограничи производството и употребата на ДДТ, включен в Приложение Б.

Съществуващите ключови подходи и административни процедури за управление на химичните вещества, включително и на устойчивите органични замърсители (УОЗ) включват класифициране, регистриране, разрешителни, санкции и контрол на промишлени химични вещества и пестициди, както и оценка на риска за човека и околната среда и предотвратяване на големи аварии (Таблицы 15 и 16).

Таблица 15 Административни процедури за контрол и управление на УОЗ пестициди (Анекс А и Анекс Б на Стокхолмската конвенция)

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетироване	X	X	X	X	X	X	X
Регистриране на активни вещества и продукти	X	X	X		X	X	
Разрешителни	X				X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността		X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Таблица 16 Административни процедури за контрол и управление на промишлени химични вещества - ПХБ и ХХБ (Анекс А на Стокхолмската конвенция)

Административна процедура	Внос	Производство	Съхранение	Транспорт	Разпространение	Употреба	Депониране
Класифициране, опаковане и етикетироване	X	X	X	X	X	X	X
Нотифициране на нови химични вещества	X	X					
Разрешителни	X			X	X	X	X
Контрол	X	X	X	X	X	X	X
Санкции	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността	X	X	X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Управлението на химичните вещества и препарати в Р България се осъществява в съответствие с приетите и действащи нормативни актове, механизми и процедури. Тяхното прилагане гарантира предотвратяване в максимална степен на вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда по време на съхранението, употребата и транспорта (включително внос и износ) на химични вещества и препарати. За тази цел се въвеждат правила за безопасна употреба, опаковане и етикетиране, съхранение и транспорт на химичните вещества и препарати. Тези мерки осигуряват екологосъобразното боравене с тези вещества в работната и околната среда.

Законодателство в областта на УОЗ включва:

- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, обн., ДВ бр. 62/2004 г.

В приложение към чл.1, ал.2 наредбата се забранява търговията и употребата на **полихлорирани бифенили (ПХБ)** и препарати, включващи отпадъчни масла, със съдържание на ПХБ по-високо от 0,005% . Допуска се употребата им за електрическо оборудване в условията на затворена система – трансформатори и кондензатори.

- ✚ **Наредба** за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили, ПМС № 50 от 09.03.2006 г., обн. ДВ бр.24/21.03.2006 г.

Наредбата определя:

- ❖ реда и начина за инвентаризация и маркиране на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили (ПХБ);
- ❖ реда и начина за почистването на оборудване, съдържащо ПХБ, с оглед предотвратяване на вредното му въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, обн., ДВ бр. 63/2004 г.

С тази наредба е въведена забрана за употреба на Дикофол, съдържащ по-малко от 78 % р,р'-дикофол или 1 g/kg ДДТ и производни на ДДТ съединения , съгласно Приложение № 1 по чл.3, ал.1, т.3 (Таблица 17).

Таблица 17 Списък на опасни химични вещества и препарати, забранени или строго ограничени за употреба, определени за включване в процедурата за предварително обосновано съгласие (PIC) с Ротердамската конвенция

Приложение № 1 по чл. 3, ал. 1, т. 3 от наредбата

Наименование на химичното вещество или препарат	Категория на употреба	Ниво на забрана
Дикофол, съдържащ по-малко от 78 % р,р'-дикофол или 1 g/kg ДДТ и производни на ДДТ съединения	р(1)	3

Легенда: Категория на употреба **р(1)** – продукти за растителна защита
 Ниво на забрана: 3

С наредбата се определят и опасните химични вещества и препарати, които са устойчиви органични замърсители (**Алдрин, Хлордан, Диелдрин, ДДТ, Ендрин, Хептахлор, Хексахлорбензен, Мирекс, Токсафен, Полихлорирани бифенили с изключение на моно- и дихлорирани бифенили**), забранени за внос и износ на и от територията на Република България съгласно приложение № 2 по чл. 2, т.4 (Таблица 18).

Таблица 18 Списък на опасните химични вещества и препарати, които са устойчиви органични замърсители и са забранени за внос и износ на и от територията на България

Приложение № 2 към чл. 2, т. 4 от наредбата

	Наименование на химичното вещество или препарат	CAS №	Тарифен №
1	Алдрин	309-00-2	2903 59 90 0
2	Хлордан	57-74-9	2903 59 90 0
3	Диелдрин	60-57-1	2910 90 00 0
4	ДДТ [1,1,1-трихлоро-2,2- бис(р-хлорофенил)етан]	50-29-3	2903 62 00 0
5	Ендрин	72-20-8	2910 90 00 0
6	Хептахлор	76-44-8	2903 59 90 0
7	Хексахлорбензен	118-74-1	2903 62 00 0
8	Мирекс	2385-85-5	2903 59 90 0
9	Токсафен (камфехлор)	8001-35-2	3808 10 20 0
10	Полихлорирани бифенили (ПХБ), с изключение на моно- и дихлорирани бифенили	1336-36-3 и др.	2903 69 90 0

Съгласно следните нормативни документи е въведена забрана за влагане във производство, търговия и употреба на УОЗ пестициди в продукти за растителна защита и биоцидни препарати:

- ✚ **Заповед № РД 12-28/21.05.2004 г. на МЗГ; № РД 09-457/13.07.2004 г. на МЗ; № РД-590/15.06.2004 г. на МОСВ**, издадена на основание на чл. 15 от Закона за защита на растенията за утвърждаване на Списък на активните вещества, забранени за влагане в производството на продукти за растителна защита (Алдрин, Диелдрин, ДДТ, Ендрин, Хептахлор и Токсафен);
- ✚ **Списък на разрешените за употреба в Р България препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация**, издаван ежегодно от МЗ;
- ✚ **Списък на разрешените за употреба в Р България продукти за растителна защита, регистрирани торове и почвени подобрители** издаван ежегодно от МЗГ;
- ✚ **Наредба № 44** за условията и реда за пускане на пазара на биоцидни препарати, обн., ДВ бр.113/28.12.2004 г.

В съответствие с Базелската Конвенция девет от УОЗ (ДДТ, хексахлорбензен, алдрин, хлордан, диелдрин, ендрин, хептахлор, мирекс) са класифицирани като опасни отпадъци, а според изискванията на Стокхолмската конвенция, Р България е задължена да предприеме мерки за ограничаване на вредното въздействие на УОЗ пестицидите, съхранявани в складовете върху качеството на околната среда.

Административните процедури за контрол и управление на **опасните УОЗ отпадъци** включват класифициране, регистрация, разрешителни, лицензиране и инспектиране. Данни за опасни отпадъци на територията на страната се събират единствено в системата на МОСВ (от ИАОС) чрез информационни карти, в които се документират наименованието, количеството, свойствата, движението, съхраняването и обезвреждането на отпадъците от предприятия, чиято дейност е свързана с образуване и/или третиране на опасни отпадъци.

Събирането на данни е съобразено с Европейския каталог на отпадъците и действащата в България нормативна уредба. Националната класификация на отпадъците съответства на Европейската и данните могат да бъдат съпоставени (Таблица 19).

Таблица 19 Административни процедури за контрол и управление на отпадъци, съдържащи УОЗ

Административна процедура	Внос	Събиране	Временно съхраняване	Транспорт	Търговия/Употреба	Оползотворяване	Депониране
Класификация	X	X	X	X	X	X	X
Регистрация		X	X	X			X
Разрешителни	X	X	X	X		X	X
Лиценз за търговия с отпадъци от черни и цветни метали					X		X
Проверка	X	X	X	X	X	X	X
Информация за работниците/обществеността			X			X	X

(X- Адекватно регулирани в нормативната база)

Законодателството в областта на отпадъци, съдържащи УОЗ, включва:

- ✚ **Наредба № 3** за класификация на отпадъците, обн., ДВ, бр. 44/2004 г.;
- ✚ **Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр.78/07.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн., ДВ, бр. 83/24.09.2004 г.;
- ✚ **Наредба** за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, обн., ДВ, бр. 29/1999 г., в сила от 30.03.1999 г.;
- ✚ **Наредба** за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъци и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка, обн., ДВ, бр. 102/26.10.2004 г.

Съгласно Член 5 от Стокхолмската конвенция “Мерки за намаляване или отстраняване на изпусканията от непреднамерено производство” всяка страна трябва да предприеме като минимум мерки за намаляване общите изпускания, произтичащи от антропогенни източници, за всяко от химичните вещества или препарати, включени в Приложение В, с цел трайно намаляване и, където е възможно, за пълно отстраняване на **Полихлорирани дибензо-р-диоксини и дибензофурани (PCDD/PCDF); Хексахлорбензен (HCB) и Полихлорирани бифенили (PCBs)**, образувани и отделяни непреднамерено от антропогенни източници.

Превантивните действия за намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда и постигането на съответствие с нормативните изисквания се регламентират, както със Закона за опазване на околната среда, така и с наредбите за въвеждане на процедурите за оценка на въздействието върху околната среда и издаването на комплексни разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи инсталации и съоръжения за определени категории промишлени дейности, а така също и с наредбата за защита в случаи на аварии при дейности с опасни химични вещества:

- ✚ **Наредба** за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми, обн., ДВ, бр. 57/2004 г., в сила от 1.07.2004 г.;
- ✚ **Наредба** за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, обн., ДВ бр. 25/2003 г.;
- ✚ **Наредба № 2** за защита от аварии при дейности с опасни химични вещества, обн. ДВ бр. 100/1990 г.

Българското законодателство за **контрол на големи промишлени аварии с опасни химични вещества**, транспониращо Директивата 96/82/ЕЕС Севезо за контрол на рисковете от големи аварии, включващи опасни вещества включва:

- ➡ **Закон за опазване на околната среда**, Глава седма, раздел 1 “Предотвратяване на големи аварии”
- ✚ **Наредба** за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, в които се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях, обн., ДВ бр. 38/2003 г., в сила от 01.01.2004 г.

Съгласно Чл. 103 от ЗООС в предприятия и съоръжения, където са разположени опасни вещества в количества, равни или по-големи от количествата посочени в табл. 1 от приложение № 3, се въвежда система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда (Таблица 20).

Таблица 20 Приложение № 3 към чл. 103 от ЗООС

Опасни вещества	Пределно количество (в тонове)
Полихлордibenзофурани и полихлордibenзодииоксини (вкл. ТХДД), преизчислени в ТХДД еквивалент	0,001

Забележка: Количествата на полихлордibenзофураните и полихлордibenзодииоксините се изчисляват, като пределното количество, дадено в таблица 1, се умножава по коефициентите, дадени в таблица 2”
Международни коефициенти за токсичен еквивалент за представители на един род”

С наредбата се определят условията и редът за издаване на разрешително за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения по чл. 104 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и задълженията на оператора на предприятието и съоръжението, в което е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда. Наредбата влиза в сила от:

- ⇒ 2004 год. за нови предприятия
- ⇒ 2006 год. за действащи предприятия

Операторът на предприятие и съоръжение, където са разположени опасни химични вещества в количества, равни или по-големи от количествата съгласно таблица 1 от приложение № 3 към чл. 103 ЗООС, е длъжен да класифицира предприятието и съоръжението като "предприятие и съоръжение с нисък рисков потенциал" или "предприятие и съоръжение с висок рисков потенциал".

Операторът на предприятие и съоръжение, класифицирано като "предприятие и съоръжение с нисък рисков потенциал", прилага към заявлението за издаване на разрешително:

1. Оценка на риска от голяма авария;
2. Доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии.

Операторът на предприятие и съоръжение, класифицирано като "предприятие и съоръжение с висок рисков потенциал", прилага към заявлението и:

1. Оценка на риска от голяма авария ;
2. Доклад за безопасност съгласно ;
3. Вътрешен аварийен план съгласно;
4. Информация, необходима за изготвянето на външен аварийен план .

Операторът на предприятие и съоръжение, класифицирано като "предприятие и съоръжение с висок рисков потенциал", е длъжен в случай на авария да предостави информация за планираните мерки за безопасност.

Българското законодателство за **Комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ)**, предизвиквано от определени промишлени дейности и транспониращо Директивата 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ) включва:

➡ Закон за опазване на околната среда, Глава седма, раздел 2 *“Комплексни разрешителни”*

🚧 Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения, обн., ДВ бр. 26/2003 г., попр., ДВ бр. 29/2003 г.

Нормативната база по КПКЗ в България беше въведена със Закона за опазване на околната среда, който регламентира основните положения за прилагане на КПКЗ и определя:

- Категориите дейности, които трябва да получат комплексно разрешително;
- Органи, отговорни за издаването, влизането в сила и контрола на комплексните разрешителни;
- Участието на обществеността в процеса на издаване на разрешително;
- Задълженията на оператора във връзка с комплексното разрешителното.

Съгласно чл. 121 на ЗООС основните цели на комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ) са:

1. Прилагане на всички възможни мерки за предотвратяване на замърсяването чрез прилагане на най-добрите налични техники (НДНТ);
2. Прилагане на системи за управление на околната среда (СУОС);
3. Недопускане на замърсяване на околната среда над нормите за допустими емисии и нормите за качество на околната среда;
4. Избягване образуването на отпадъци; в случай, когато това е технически или икономически невъзможно, отпадъците се оползотворяват или се обезвреждат по начин, по който се намалява въздействието им върху околната среда;
5. Ефективно използване на енергията;
6. Прилагане на всички възможни мерки за предотвратяване на промишлени аварии и ограничаване на последствията от тях;

7. Предприемане на необходимите мерки за намаляване на риска от замърсяване и привеждане на територията на площадката, върху която е разположена инсталацията, в задоволително състояние след прекратяване на дейността.

Подробните изисквания относно процедурата по издаване на комплексни разрешителни са записани в Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи промишлени инсталации и съоръжения. Предвид комплексния подход при издаване на разрешителните трябва да се вземат под внимание и разпоредбите на законодателството в областта на:

- Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС);
- Предотвратяване на големи промишлени аварии;
- Опазване чистотата на въздуха, опазване на водите, управление на отпадъците, шум и др.

В съответствие със Закона за опазване на околната среда (ЗООС) по време на експлоатацията на инсталациите операторът трябва да осигури изпълнението на всички възможни мерки за предотвратяване на замърсяването чрез прилагането на най-добрите налични техники (НДНТ). Компетентният орган, издаващ разрешителното, трябва да бъде сигурен, че нормите за допустими емисии и техническите мерки за тяхното достигане в комплексните разрешителни се основават на НДНТ. ЗООС въвежда прилагането на Системата за управление на околната среда (СУОС) като основно изискване към операторите на инсталации, подлежащи на комплексно разрешително. КПКЗ използва едно разрешително за контрол на емисиите във въздух и водите, управлението на отпадъците, шума и проблеми, свързани с конкретните съоръжения.

НДНТ включват както техническите компоненти на инсталацията, така и ограниченията върху нивата на емисиите. НДНТ се прилагат за всяка отделна инсталация като се отчитат техническите характеристики на съответната инсталация, географското и местоположение и качеството на околната среда.

Същественото в прилагането на НДНТ са мерките за *предотвратяване* или, когато това не е възможно, за намаляване на емисиите. Изискванията на законодателството по околна среда насърчават разработването и внедряването на нови модерни техники, отговарящи на критериите на НДНТ. Те са насочени към непрекъснато подобрене на общите параметри на технологичния процес от гледна точка на качеството на околната среда като част от непрекъснатото и устойчиво развитие на сектора.

Новите инсталации трябва да се изградят и да работят от началото на експлоатацията им в съответствие с НДНТ. В повечето случаи това не е осъществимо за съществуващите инсталации. Тогава операторите на тези инсталации разработват и осъществяват инвестиционни програми за привеждане в съответствие. Програмите за привеждане в съответствие се изготвят в съответствие с изискванията на Приложение 4 на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи инсталации и съоръжения и могат да съдържат мерки относно :

- ✓ Управлението на околната среда;
- ✓ Използването и съхранението на суровини и спомагателни материали, вкл. енергия;
- ✓ Контрола на експлоатацията на технологичното и пречиствателното оборудване;
- ✓ Управлението на отпадъците;
- ✓ Предотвратяването и управлението на аварийни ситуации;
- ✓ Извеждането от експлоатация на инсталацията.

Ефективното управление е много важно за постигането на добра производствена практика, съобразена с изискванията за опазване на околната среда и представлява важен компонент на НДНТ.

Този систематичен подход може да се подпомогне от въвеждането на такива стандарти за управление като ISO 14001 и EMAS.

Взаимодействие между комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ директива) и Севезо предотвратяването на големи аварии [ПГА (Севезо директивата)]: Целта на Директивата Севезо е да предотврати големи аварии и да ограничи последиците за човека и околната среда. Целта и обхвата на Директивата по КПКЗ е постигането на комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването. КПКЗ залага мерки за предотвратяване, а където това е практически неосъществимо и за намаляване на емисиите, включително и мерки, свързани с отпадъците, целящи постигането на висока степен на опазване на околната среда в нейната цялост.

Директивата по КПКЗ изисква вземането на всички необходими мерки срещу замърсяването и по-специално чрез прилагането на Най-добри Налични Техники (НДНТ).

И двете Директиви се стремят към осигуряване на превантивни мерки за големи индустриални предприятия.

Севезо се стреми към предотвратяване на големи аварии чрез използване на системи за управление и изисква доклад върху значимите щети върху околната среда след голяма авария. КПКЗ се стреми към предотвратяване на емисии чрез използването на Най-добри Налични Техники (НДНТ). КПКЗ се стреми към опазване здравето на човека в дългосрочна перспектива чрез намаляване на емисиите .

В различни национални програми и планове за действие са определени приоритетни и други дейности, свързани с намаляване на риска или вредното въздействие на опасните химични вещества и препарати. Такива са Националната програма за озонразрушаващите вещества за намаляване на вредните емисии от серни и азотни оксиди, Националните програми за изграждане на депа за отпадъци и пречиствателни станции за отпадъчни води, Националната програма за преминаване към производството на безоловни бензини, Националният план за действие по околна среда–здраве и други.

Най-много ненормативни механизми се създават във връзка с производството на химичните вещества. Всеки производител на определено химично вещество или препарат подчинява дейността си на технологичен регламент. В различните производства се създават и спазват различни технологични регламенти. Други ненормативни механизми, касаещи производството, са технологичните инструкции за експлоатация на инсталации, инструкциите за спазване безопасността на труда, инструкциите за пожарна безопасност.

Като други механизми могат да бъдат посочени и Български държавни стандарти (БДС) и международни стандарти (особено ISO), установяващи качествени показатели или гранични стойности на примеси в произвежданите химични вещества и препарати. Понастоящем се внедряват системите за качество на продукцията (ISO 9000), за управлението на околната среда (ISO 14000), за контрол и сертифициране на продукцията (ISO 45000, сега 17025), а така също и за създаването на безопасни условия на труд (ISO 18000).

Във връзка с реализирането на процедури за оценка на въздействието върху околната среда и особено за издаване на комплексни разрешителни фирмите разработват и програми за постигане на съответствие с нормите в Европейския съюз, в които се определят и сроковете за постигане на това съответствие. В някои фирми такива програми вече бяха изпълнени успешно, а други са в процес на реализация.

Доброволните инициативи “Отговорност и грижа” и “Стюардшип продукти”, внедрявани чрез Българската камара на химическата промишленост в някои от фирмите-производители, също допринасят за намаляване на замърсяването на околната среда с

химични вещества, намаляването на рисковете от аварии и създаването на по-безопасни условия на труд. Чрез инициативата “Стюардшип продукти” се постави началото на доброволната отговорност на производителя през целия жизнен цикъл на химичните вещества и препарати.

8. СЪЩЕСТВУВАЩА НОРМАТИВНА БАЗА ПО КАТЕГОРИИ УОЗ

Спазването на съществуващото национално законодателство по отношение на управлението на УОЗ пестициди гарантира намаляването на тяхното негативно въздействие върху околната среда и здравето на човека.

8.1. УОЗ пестициди

Норми за УОЗ пестициди в почви

✚ **Наредба № 3** за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн.ДВ бр. 36/08.05.1979 г., изм. ДВ бр. 54/1997 г., посл.изм. ДВ бр.39/16.04.2002 г. (Таблицы 21 и 22).

Таблица 21 Време на полуразграждане на УОЗ пестициди в почви и пределно допустими концентрации (ПДК)

Пестицид	Време на полуразграждане в почви	ПДК в РБългария, mg/kg	ПДК в Германия *, mg/kg
Алдрин	5 години		0,05
Токсафен(камфехлор)	3 месеца – 12 години		
Хлордан	2 – 4 годни		0,0043
ДДТ	10 – 15 години	1,5	
Диелдрин	5 години		0,05
Ендрин	до 12 години		0,029
Хексахлорбенезен	3 – 6 години	0,25	
Хептахлор	до 2 години		0,0007
Мирекс	до 10 години		

✚ *Plassche E., V.Bashkin, R.Guardans, K.Johnson and J.Vrubel (1998). Overview of critical limits for heavy metals and POPs. Proceedings of UN-ECE Convention on long-range transboundary air pollution, Umweltbundesamt, Germany, p.p. 1-25, p.p. 1-91.*

Таблица 22 Норми за допустимо съдържание на устойчиви органични замърсители в почви в мг/кг въздушно суха почва:

№	Наименование	1*	2**	3***	4****
1	Hexachlorobenzene	-	0.025	0.25	10
2	Dichlorodiphenylkalogenoethane/DDX (sum) DDT,DDD,DDE	-	0.3	1.5	4
3	2,4' и 4,4" –Dichlorodiphenildichloroethylene/ -o,p' p,p'-DDE	-	0,1	0,5	-
4	2,4' и 4,4" –Dichlorodiphenil-2,2- dichloroethane/ -o,p' и p,p'-DDD	-	0.1	0.5	-
5	2,4' и 4,4" –Dichlorodiphenil-2,2,2-trichloroethane/ -o,p' и p,p'-DDT	-	0.1	0.5	-

Забележка: Анализ съгласно ISO №10382

* справочни фоновы стойности

** предохранителни равнища на концентрации

*** пределно допустими концентрации

**** интервенционни равнища на концентрации

Нормите за допустими съдържания на вредни вещества в почви са определени въз основа на оценка на риска и влиянието им върху околната среда и човешкото здраве в две нива:

1. предохранителни стойности;
2. пределно допустими концентрации;

Норми на УОЗ пестициди във води

✚ **Наредба № 12** за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, обн. ДВ бр. 63/28.06.2002 г.(Таблица 23).

Таблица 23 Пределно допустими стойности на УОЗ пестициди в питейни води и задължителни стойности в повърхностни води

УОЗ Пестицид	Питейна вода ПДК,(µg/l)*	Повърхностни води Задълж.стойности,(mg/l)**		
		Категории		
		A ₁	A ₂	A ₃
Алдрин	0.03	0.001	0.0025	0.005
Хлордан	0.1	0.001	0.0025	0.005
ДДТ	0.1	0.001	0.0025	0.005
Диелдрин	0.03	0.001	0.0025	0.005
Ендрин	0.1	0.001	0.0025	0.005
Хексахлорбензен	0.1	0.001	0.0025	0.005
Хептахлор	0.03	0.001	0.0025	0.005

* Нормите за пределно допустими стойности на УОЗ пестициди в питейни води влизат в сила от 01.01.2007 г.

**Категориите А1, А2 и А3 отговарят на различно качество повърхностни води съобразно физични, химични и микробиологични показатели.

✚ **Наредба № 4** за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми, обн. ДВ бр.88/27.10.2000 г.(Таблицы 24 и 25).

Приложение № 1 към чл. 2, т. 1

Таблица 24 Норми за качество на пресните повърхностни води, обитавани от риби

Показатели	Пъстървови води		Шаранови води		Сравнителни методи за анализ	Честота на пробовзема не и анализ	Забележка
	Препоръчителни (П)	Задължителни (З)	Препоръчителни (П)	Задължителни (З)			
ДДТ - общо(µg/l)	10,0 (за изомер рага-рага-DDT) 25,0 (за общо DDT)				Газ-хроматографски	На тримесечие	-
Алдрин (ng/l)	10,0				Газ-хроматографски	На тримесечие	(*)
Хексахлорбензен (µg/l) HCB	0,03				Газ-хроматографски	На тримесечие	(*)

(*) Концентрацията на алдрин и ХХБ в дънни отложения не трябва да показва значимо нарастване във времето

Таблица 25 Норми за качеството на крайбрежните морски води, обитавани от черупкови организми

Показатели	Препоръчителни (П)	Задължителни (З)	Сравнителни методи за анализ	Честота на пробовземане и анализ
Хлороорганични съединения	Съдържанието на всяко вещество в месото на черупковите организми трябва да бъде така определено, че в съответствие с чл. 1 да осигурява високо качество на продуктите от черупкови организми (Наредба за ПДК на опасни (вредни) вещества в продукти за консумация от хората по чл. 5 от Закона за храните).	Концентрацията на всяко вещество във водите за черупкови или в месото на организмите не трябва да достига или превишава нивото, което има вредно въздействие върху черупковите организми или техните ларви	Газ-хроматографски	На полугодие
ДДТ - общо(µg/l)	10,0 за изомер para-para-DDT 25,0 за общ DDT за водите в устия на реки, вътрешни и териториални морски води	-	Газ-хроматографски	На тримесечие
Диелдрин(ng/l) Ендрин(ng/l)	10,0 5,0	-	Газ-хроматографски	На тримесечие
Хексахлорбензен (µg/l) ХХБ	0,03 За водите в устия на реки, вътрешни и териториални морски води	-	Газ-хроматографски	На тримесечие

Наредба № 1 за проучването, използването и опазването на подземните води, обн. ДВ бр. 57/14.07.2000 г.(Таблица 26).

Таблица 26 Препоръчителни показатели за опазване на подземните води от замърсяване с УОЗ пестициди

Пестицид	Екологичен праг, (µg/l)	Праг на замърсяване, (µg/l)
Алдрин	0.01	0.1
Диелдрин	0.01	0.1
Ендрин	0.01	0.1
ДДТ/ДДД/ДДЕ	0.01	0.1
Хлордан	0.01	0.2
Хептахлор	0.01	0.2
Хексахлорбензен	0.1	5

Норми за УОЗ пестициди във фуражи

✚ **Наредба № 24** за максимално допустими концентрации на нежелани вещества и продукти във фуражите, обн.ДВ бр. 56/20.06.2003 г. (Таблица 27).

Приложение към чл. 2, ал. 2

Таблица 27 Максимално допустима концентрация на УОЗ пестициди във фуражи

№	НЕЖЕЛАНО ВЕЩЕСТВО ИЛИ ПРОДУКТ	ФУРАЖИ	Максимално допустима концентрация на нежелано вещество или продукт, изразена в mg/kg (ppm), отнесено към фураж със съдържание на влага 12 %
17.	Алдрин	Всички фуражи, с изключение на мазнини	0,01
18.	Диелдрин (поотделно или в комбинация, изразено като диелдрин)	Всички фуражи, с изключение на мазнини	0,2
19.	Токсафен (камфехлор)	Всички фуражи	0,1
20.	Хлордан (сбор от цис- и транс-изомери на оксихлордан, изразено като хлордан)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,02 0,05
21.	ДДТ (сбор от ДДТ-, ТДЕ- и ДДЕ-изомери, изразено като ДДТ)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,05 0,5
23.	Ендрин (сбор от ендрин и делта-кетиендрин, изразен като ендрин)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,01 0,05
24	Хептахлор (сбор от хептахлор и хептахлорен оксид, изразен като хептахлор)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,01 0,2
25.	Хексахлоро- бензен (НСВ)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,01 0,2

Норми за УОЗ пестициди в храни

✚ **Наредба № 6** за мерките за контрол на остатъци от ветеринарномедицински препарати и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход, обн. ДВ бр. 32/29.03.2002 г.(Таблица 28).

Приложение № 1 към чл. 2

Групи остатъци, подлежащи на контрол

Група Б - Ветеринарномедицински препарати и замърсители от околната среда

3. Други вещества и замърсители на околната среда:

а) органохлорни съединения, включително PCBs;

Таблица 28 Групи вещества, които трябва да бъдат откривани по видове животни и продукти от животински произход

Групи вещества	Вид животни, храни от животински произход						
	Говеждо, Овче, Козе Свинско, Конско месо	Птиче месо	Аквакултури	Мляко	Яйца	Заешко месо, месо от диви животни и дивеч, отглеждан в животновъдни обекти	Пчелен мед
Б (3) а: органохлорни съединения, включ. PCBs;	X	X	X	X	X	X	X

Наредба № 31 за норми на максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните, обн. ДВ бр. 14/20.02.2004 г. (Таблица 29).

Таблица 29 Дневно допустими дози за човека /ДДД/ в Р България и максимално-допустими остатъчни съдържания /МДОС/ на пестициди в хранителни продукти

№	Пестицид	ДДД ¹ mg/day/kg b.m.*	МДОС mg/kg	Вид на храните
1	Алдрин /самостоятелно или заедно с диелдрин/	0.0001	0.2 0.02 0.01 0.006	Месо и месни продукти Яйца и яйчени продукти Житни култури, зеленчуци Мляко и млечни продукти
2	Диелдрин /самостоятелно или заедно с алдрин/	0.0001	0.2 0.02 0.01 0.006	Месо и месни продукти Яйца и яйчени продукти Житни култури, зеленчуци Мляко и млечни продукти
3	ДДТ и метаболити	0.01	1.0 0.05 0.04	Месо и месни продукти Яйца и яйчени продукти, зеленчуци и маслодайни и житни култури, цитрусови, ядкови и семкови плодове Мляко и млечни продукти
4	Ендрин	0.0002	0.05 0.01 0.0008 0.005	Месо и месни продукти Житни култури, плодове и зеленчуци Мляко и млечни продукти Яйца и яйчени продукти
5	Хептахлор	0.0001	0.2 0.01 0.02 0.004	Месо и месни продукти Житни, цитрусови и ядкови култури, плодове и зеленчуци Яйца и яйчени продукти Мляко и млечни продукти
6	Хексахлорбензен	0.0006	0,01 0,01 0,02 0.2	Мляко и млечни продукти Житни култури ,чай, сухи и маслодайни растения, плодове, зеленчуци Яйца и яйчени продукти Месо и месни продукти
7	Токсафен /камфехлор/		0.1	Цитрусови, ядкови култури и плодове
8	Хлордан	0.0005	0.05 0.01 0.02 0.006	Месо и месни продукти Житни култури, плодове и зеленчуци Яйца и яйчени продукти Мляко и млечни продукти

* b.m. – телесна маса (т.м.)

¹ IPCS, WHO/PCS/02.3, Inventory of IPCS and other WHO pesticide evaluations and summary of toxicological evaluations performed by the Joint Meeting on Pesticide Residues, 2002.

- ✚ **Наредба № 31** за максимално допустими количества замърсители в храните, обн. ДВ бр. 88/08.10.2004 г.
- ✚ **Наредба № 25** за установяване на максимално допустими граници на остатъчни вещества от фармакологичноактивни субстанции от състава на ветеринарномедицински препарати в суровини и продукти от животински произход, предназначени за човешка консумация, обн. ДВ дв. 94/4.10.2002 г.

8.2. Полихлорирани бифенили (ПХБ)

Националното законодателство в областта на управлението на опасните химични вещества, включително **Полихлорираните бифенили** в оборудване (Анекс А, част II на Стокхолмската конвенция) са регламентирани в:

- ➡ **ЗАКОН за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати**, обн. ДВ бр. 10/04.02.2000 г., изм. и доп. ДВ бр.114/2003г.

- ✚ **Наредба** за опасните химични вещества и препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба, обн. ДВ бр. 62/2004 г.

В приложение към чл.1, ал.2 наредбата се забранява търговията и употребата на полихлорирани бифенили (ПХБ) и препарати, включващи отпадъчни масла със съдържание на ПХБ по-високо от 0,005% . Допуска се употребата им за електрическо оборудване в условията на затворена система – трансформатори и кондензатори.

- ✚ **Наредба** за реда и начина за внос и износ на опасни химични вещества и препарати на територията на Република България, обн. ДВ бр. 63/2004 г.

С тази наредба са въведени забрани и ограничения за всички УОЗ, включени в Ротердамската и Стокхолмската конвенции, Приложение № 2 към чл. 2, т. 4.(таблица 30).

С наредбата се определят и опасните химични вещества и препарати, които са устойчиви органични замърсители (УОЗ), забранени за внос и износ на и от територията на Република България, съгласно приложение № 2.

Таблица 30 Списък на опасните химични вещества и препарати, които са устойчиви органични замърсители и са забранени за внос и износ на и от територията на Република България

Приложение № 2 към чл. 2, т. 4 от наредбата

Наименование на химичното вещество или препарат	CAS №	Тарифен №
Полихлорирани бифенили (ПХБ), с изключение на моно- и дихлорираните бифенили	1336-36-3 и др.	2903 69 90 0

- ✚ **Наредба** за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили, обн., ДВ бр. 24/21.03.2006 г.

С наредбата се определят редът и начинът за инвентаризация, маркиране и почистване на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили (ПХБ); изискванията за третиране, траспортиране, временно съхраняване и/или обезвреждане на отпадъци , съдържащи ПХБ.

8.3. Диоксини/фурани, полихлорирани бифенили и Хексахлорбензен в емисии

Съществуваща политика

Непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на **емисии в атмосферния въздух** и върху емисиите от отделните източници се извършва от:

- ✚ Министерството на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и общинските органи;
- ✚ Министерството на вътрешните работи и Министерството на транспорта - за моторните превозни средства.

Система за инвентаризация на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух

Отговорните институции на национално и регионално ниво за инвентаризацията на емисии на вредни вещества във въздуха са Министерството на околната среда и водите, (респективно Изпълнителната агенция по околна среда и РИОСВ) и Националният статистически институт (НСИ).

В България се провеждат две паралелни инвентаризационни програми. Първата обхваща 150 големи стационални източника и се извършва от РИОСВ. Втората обхваща 2000 точкови източника и се извършва от НСИ. И двете програми се ръководят от МОСВ. Събраните данни се отнасят до контрол на замърсяването на въздуха от промишлени инсталации и тяхната ефективност, технологични и производствени данни, както и данни за използваните горива и наложените санкции.

Националният статистически институт отговаря за оценяването на следните източници на емисии:

- Горивни процеси при производство и трансформация на енергия;
- Горивни процеси в търговията, административния и жилищния сектори, в селското, горското и водното стопанства;
- Горивни процеси в промишлеността;
- Производствени процеси;
- Добив и разпределение на изкопаеми горива;
- Селско и горско стопанства и промени в земеползването ;
- Природа.

Изпълнителната агенция по околна среда отговаря за оценяването на следните източници на емисии:

- Пътен транспорт;
- Други моторни подвижни средства и машини;
- Третиране и депониране на отпадъци.

Данни за емисиите се съхраняват на национално и регионално ниво. На национално ниво ИАОС е отговорната институция за окончателно изготвяне на националната инвентаризация на емисиите на вредни вещества във въздуха и докладване на данните на UNECE/CLRTAP (Конвенция за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния).

Съществуваща нормативна база

Спазването на съществуващото национално законодателство по отношение на управлението на УОЗ емисии от непреднамерено производство гарантира намаляването на тяхното негативно въздействие върху околната среда и здравето на човека.

В таблици 31 ÷ 45 са представени утвърдените в Р България норми за ПХДД/Ф, ПХБ и ХХБ в въздух, почви, води и храни.

Норми за емисии на диоксини/фурани, ПХБ и ХХБ във въздуха

🚧 **Наредба № 1** за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии, обн., ДВ, бр. 64/05.08.2005 г., в сила от 6.08.2006 г.

Таблица 31 Норми за допустими емисии (НДЕ) на ПХДД/Ф, изпускани от неподвижни източници

№	Диоксини и фурани (ПХДД/ПХДФ)	НДЕ ng TE/м3
1	Общи емисии на диоксини и фурани , изпускани в атмосферата от действащи и нови неподвижни източници на емисии, в рамките на даден обект или дейност, при отчитане на техните коефициенти за токсична еквивалентност	0,1 ng TE/м3 0,25 µg/h
2	Емисии на диоксини и фурани от агломерационни фабрики за желязна руда	0,4 ng TE/м3
3	Общите емисии на диоксини и фурани в отпадъчните газове от инсталации за производство на нерафинирани цветни метали, с изключение на алуминий и феросплави	0,4 ng TE/м3
4	Емисиите на диоксини и фурани в отпадъчните газове - при процесите на топене, сплавяне и рафиниране на цветни метали, без алуминий - при топене на мед в шахтови пещи	0,1 ng TE/м3 0,4 ng TE/м3

Приложение № 6 към чл. 20, ал. 1

За определяне на общата приведена стойност (по метода на токсичния еквивалент) масовите концентрации на диоксините и фураните следва да бъдат умножени със следните коефициенти на токсична еквивалентност, след което да бъдат сумирани:

Таблица 32 Коефициенти на токсична еквивалентност на диоксини и фурани

№	Химично съединение	Коефициенти на токсична Еквивалентност ТЕQ
1	2,3,7,8 - Тетрахлордибензодиоксин (TCDD)	1
2	1,2,3,7,8 - Пентахлордибензодиоксин (PeCDD)	0,5
3	1,2,3,4,7,8 - Хексахлордибензодиоксин (HxCDD)	0,1
4	1,2,3,6,7,8 - Хексахлордибензодиоксин (HxCDD)	0,1
5	1,2,3,7,8,9 - Хексахлордибензодиоксин (HxCDD)	0,1
6	1,2,3,4,6,7,8 - Хептахлордибензодиоксин (HpCDD)	0,01
7	- Октахлордибензодиоксин (OCDD)	0,001
8	2,3,7,8 - Тетрахлордибензофуран (TCDF)	0,1
9	2,3,4,7,8 - Пентахлордибензофуран (PeCDF)	0,5
10	1,2,3,7,8 - Пентахлордибензофуран (PeCDF)	0,05
11	1,2,3,4,7,8 - Хексахлордибензофуран (HxCDF)	0,1
12	1,2,3,6,7,8 - Хексахлордибензофуран (HxCDF)	0,1
13	1,2,3,7,8,9 - Хексахлордибензофуран (HxCDF)	0,1
14	2,3,4,6,7,8 - Хексахлордибензофуран (HxCDF)	0,1
15	1,2,3,4,6,7,8 - Хептахлордибензофуран (HpCDF)	0,01
16	1,2,3,4,7,8,9 - Хептахлордибензофуран (HpCDF)	0,01
17	- Октахлордибензофуран (OCDF)	0,001

 Наредба № 2 за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на вредни вещества в атмосферния въздух от стационарни източници, обн. ДВ бр. 51/06.05.1998 г., посл.изм. ДВ бр. 93/21.10.2003 г.

Таблица 33 Норми за допустими емисии (НДЕ) на ПХДД/Ф за големи стационарни източници

№	Печи за изгаряне на отпадъци	НДЕ (относими към 11% концентрация на O ₂ в димните газове) ng TE/м ³
1	Твърди комунално-битови отпадъци (при количество на изгаряните отпадъци над 3 тона на час)	0,1 ng TE/м ³
2	Твърди медицински отпадъци (при количество на изгаряните отпадъци над 1 тон на час)	0,5 ng TE/м ³
3	Опасни отпадъци (при количество на изгаряните отпадъци над 1 тон на час)	0,2 ng TE/м ³

 Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, обн. ДВ бр. 78/07.09.2004 г.

Приложение № 1 към чл.2, ал.4

Таблица 34 Средноденонощни норми за допустими емисии на диоксини и фурани в атмосферния въздух от инсталациите за изгаряне на отпадъци

Вредни вещества	НДЕ ng /м ³
Диоксини и Фурани	0,1

Нормата за допустими емисии се отнася за общата, концентрация на диоксини и фурани, изчислена въз основа на токсичната им еквивалентност, съгласно Приложение № 6. (Виж таблица 32 по-горе).

 Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа, обн., ДВ, бр. 8/2004 г., в сила 31.01.2005 г.

Таблица 35 Гранични стойности на химичните агенти във въздуха на работната среда

№ по ред	Химичен агент	CAS №	Гранични стойности		Специфични ефекти
			8 часа	15 мин.	
			mg/m ³	mg/m ³	
361.	Полихлорирани бифенили (54 % хлор)*	11097-69-1	0,5	1,0	P
362.	Полихлорирани бифенили (42 % хлор)*	53469-21-9	1,0	2,0	P

P - токсичен за репродукцията

* - резорбция чрез кожата

Таблица 36 Гранични стойности за вредни вещества във въздуха на работната зона за работещи подрастващи (15 - 18-годишна възраст)

Химично вещество	Гранична стойност мг/м ³
Полихлорирани бифенили	Не се допуска

Норми за диоксини/фурани, ПХБ и ХХБ в почви

 Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, обн. ДВ бр. 112/23.12.2004 г.

Приложение № 2 към чл.6, ал.1

Таблица 37. Пределно допустими концентрации на устойчиви органични замърсители в утайки, предназначени за употреба в земеделието

Параметър	Стойност мг/кг сухо вещество
Полихлорирани бифенили	1

 Наредба за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата, обн. ДВ бр. 36/08.05.1979 г., изм. ДВ бр. 54/1997 г., посл.изм. ДВ бр. 39/16.04.2002 г.

Таблица 37 Норми за допустимо съдържание на устойчиви органични замърсители в почви в мг/кг въздушно суха почва

Наименование		1*	2**	3***	4****
Полихлорирани бифенили	PCB6 (сума)	0.005	0.02	0.2	1
	2,4,4' - trichlorobiphenyl PCB-28	0.001	0.001	0.01	-
	2,2,5,5' - tetrachlorobiphenyl PCB-52	0.001	0.001	0.01	-
	2,2,4,5,5' - pentachlorobiphenyl PCB-101	0.001	0.004	0.01	-
	2,2',3,4,4',5' - hexachlorobiphenyl PCB-138	0.001	0.004	0.04	-
	2,2',3,4,4',5,5' - hexachlorobiphenyl PCB-153	0.001	0.004	0.04	-
	2,2',3,4,4',5,5' - hexachlorobiphenyl PCB-180	0.001	0.004	0.04	-
Хексахлорбензен	-	0.025	0.25	10	

* справочни фоновы стойности.

** предохраниелни равнища на концентрации.

*** пределно допустими концентрации.

**** интервенционни равнища на концентрации.

Норми на УОЗ във води

✚ **Наредба № 1** за проучването, ползването и опазването на подземните води, обн. ДВ бр. 57/14.07.2000 г., в сила от 14.07.2000 г., попр. ДВ бр. 64/04.08.2000 г.

Таблица 38 Препоръчителни показатели за опазване на подземните води от замърсяване

Приложение № 3 към чл.28, т.3

Показател	Единица, международно означение	Единица, бълг. означение	Екологичен праг	Праг на замърсяване
Полихлорирани бифенили (1)	µg/l	мкг/л	0,01	1
Полихлорирани дибензодиоксини	µg/l	мкг/л	10	50
Полихлорирани дибензофурани	µg/l	мкг/л	10	50
Хексахлорбензен	µg/l	мкг/л	0,1	5

(1) сума от полихлорираните бифенили 28, 52, 101, 118, 138, 153 и 180;

Норми за диоксини/фурани, ПХБ и ХХБ в отпадъци

✚ **Наредба № 8** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн. ДВ бр. 83/24.09.2004 г.

Таблица 39 Граничните стойности за общо съдържание на ПХБ в отпадъци

Химично вещество	Стойност мг/кг
Полихлорирани бифенили, 7 конгенера	1

Норми за диоксини/фурани и ХХБ във фуражи

✚ **Наредба № 24** за максимално допустими концентрации на нежелани вещества и продукти във фуражите, обн. ДВ бр. 56/20.06.2003 г.

Приложение към чл. 2, ал. 2

Таблица 40 Максимално допустима концентрация във фуражи

№ по ред	НЕЖЕЛАНО ВЕЩЕСТВО ИЛИ ПРОДУКТ	ФУРАЖИ	Максимално допустима концентрация на нежелано вещество или продукт, изразена в mg/kg (ppm), отнесено към фураж със съдържание на влага 12 %
25.	Хексахлоробензен (НСВ)	Всички фуражи, с изключение на: - мазнини	0,01 0,2
27.	Диоксини ^(1,2) , изразени чрез коефициент на токсична еквивалентност**, определен от СЗО(ВНО)	Всички суровини от растителен произход във фуражите, включително растителни масла и деривати	0,75 ng СЗО-ПХДД/Ф-КТЕ/kg(8)
		Минерали	1,0 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg

		Животински мазнини, включително мазнини от мляко и яйца	2,0 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg
		Други продукти от сухоземни животни, включително мляко и млечни продукти, яйца и яйчни продукти	0,75 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg
		Рибено масло	6 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg
		Риба, други водни животни, техни продукти и субпродукти, с изключение на рибено масло ⁽³⁾	1,25 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg
		Комбинирани фуражи, с изключение на фуражи за животни с ценна кожа, домашни любимци и фуражи за риба	0,75 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg
		Фураж за риба. Фураж за домашни животни	2,25 ng СЗО- ПХДД/Ф- КТЕ/kg

Забележка:

⁽¹⁾ "Диоксини" са полихлорирани дибензо-р-диоксини (ПХДД) и сродни на тях полихлорирани - дибензо фурани (ПХДФ), част от които са канцерогени или с друго токсично въздействие.

⁽²⁾ Максимално допустимата концентрация се определя, като се приема, че всички стойности на съединенията от групата на диоксините, по-ниски от границата на откриване, са еднакви с тази граница.

⁽³⁾ За прясна риба, доставена директно и използвана без преработка за производство на фуражи за животни с ценна кожа, не се въвежда максимално допустима концентрация на диоксини. Поради това се забранява храненето на продуктивни животни с продукти и протеини, добити от животни с ценна кожа.

Норми за УОЗ в храни

🚩 **Наредба № 6** за мерките за контрол на остатъци от ветеринарномедицински препарати и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход, обн. ДВ бр. 32/29.03.2002 г.

Приложение № 1 към чл. 2

Групи остатъци, подлежащи на контрол

Група Б - Ветеринарномедицински препарати и замърсители от околната среда

3. Други вещества и замърсители на околната среда:

а) органохлорни съединения, включително ПХБ;

Приложение № 2 към чл. 4, ал. 1

Таблица 41 Групи вещества, които трябва да бъдат откривани по видове животни и продукти от животински произход

Групи вещества	Вид животни, храни от животински произход						
	Говеждо, Овче, Козе, Свинско, Конско месо	Птиче месо	Аквакултури	Мляко	Яйца	Заешко месо, месо от диви животни и дивеч, отглеждан в животновъдни обекти	Пчелен мед
Б (3) а: органохлорни съединения, включ. ПХБ	X	X	X	X	X	X	X

НАРЕДБА № 31 за максимално допустими количества замърсители в храните, обн. ДВ бр. 88/08.10.2004 г.

Таблица 42 Норми за диоксини в някои храни (pg/g)

Продукт	Норма (PCDD+ PCDF) (pg WHO- PCDD/F-TEQ/g мазнина или продукт)
Месо и месни продукти*1 от:	
преживни животни (едър рогат добитък, овце)	3 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g мазнина*2
домашни птици и дивеч, отглеждан във ферми	2 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g мазнина*2
свине	1 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g мазнина*2
Черен дроб и производни продукти от сухоземни животни	6 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g мазнина*2
Месо от риба и рибни продукти и продукти от тях	4 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло
Мляко и млечни продукти включително масло	3 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло*2
Кокоши яйца и яйчни продукти	3 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло*2
Животински мазнини от:	
преживни животни	3 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло
домашни птици и дивеч, отглеждан във ферми	2 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло
свине	1 pg WHO- PCDD/F-TEQ/ g живо тегло
смесена животинска мазнина	2 pg WHO- PCDD/F-TEQ/ g живо тегло
Растителни масла и мазнини	0.75 pg WHO- PCDD/F-TEQ/ g живо тегло
Рибени масла, предназначени за консумация от човека	2 pg WHO- PCDD/F-TEQ/g живо тегло

*1 Месо предназначено за клане и производството, предлагане на пазара на прясно месо.

*2 Нормите за съдържание на диоксини не се прилагат за храни, които съдържат < 1 % мазнина.

Таблица 43 Фактори на токсична еквивалентност (TEFs) на ПХБ

Конгенер	Конгенер	Стойност на TEF за храни
Диоксиноподобни PCBs	PCB 77	0.0001
	PCB 81	0.0001
	PCB 126	0.1
	PCB 169	0.01
Моно-орто PCBs	PCB 105	0.0001
	PCB 114	0.0005
	PCB 118	0.0001
	PCB 123	0.0001
	PCB 156	0.0005
	PCB 157	0.0005
	PCB 167	0.00001
	PCB 189	0.0001

Таблица 44 Фактори на токсична еквивалентност на 17 изомера (конгенери) на диоксини и фурани, отнесени към 2,3,7,8- TCDD

Конгенер	Конгенер	Стойност на TEF за храни
Дибензо-р-диоксини (PCDDs):	2, 3, 7, 8-TCDD	1
	1, 2, 3, 7, 8-PeCDD	1
	1, 2, 3, 4, 7, 8-HxCDD	0.1
	1, 2, 3, 6, 7, 8-HxCDD	0.1
	1, 2, 3, 7, 8, 9-HxCDD	0.1
	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8-HpCDD	0.01
	OCDD	0.0001
Дибензофурани (PCDFs):	2, 3, 7, 8-TCDF	0.1
	1, 2, 3, 7, 8-PeCDF	0.05
	2, 3, 4, 7, 8-PeCDF	0.5
	1, 2, 3, 4, 7, 8-HxCDF	0.1
	1, 2, 3, 6, 7, 8-HxCDF	0.1
	1, 2, 3, 7, 8, 9-HxCDF	0.1
	2, 3, 4, 6, 7, 8-HxCDF	0.1
	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8-HpCDF	0.01
	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9-HpCDF	0.01
	OCDF	0.0001

Използвани съкращения: T = тетра; Pe = пента; Hx = хекса; Hp = хепта; O = окта;
 CDD = хлородибензодиоксин; CDF = хлородибензофуран;
 CDD = chlorodibenzodioxin; CDF = chlorodibenzofuran.

Издава Министерството на околната среда и водите с финансовата подкрепа на Програмата на ООН по околна среда (UNEP) и Глобалния фонд по околна среда (GEF)

